

Årsberetning 2010

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Den militære anklagemyndigheds opgaver, organisation og uafhængighed	7
Den militære straffe- og retsplejeordning	9
Reglerne for behandling af militære straffesager	11
Reglerne i den militære straffelov	21
Afgrænsningen mellem militære straffesager og militære disciplinarsager	25
Gennemgang af udvalgte konkrete sager fra 2010	27
Nye strafferetlige undersøgelser i 2010	28
Sanktioner i militære straffesager i 2010	31
Udvalgte sager afsluttet uden tiltale	49
Særlige undersøgelser i strafferetsplejens former	49
Særligt om efterforskning af sager i internationale missionsområder	50
Supplerende oplysninger om sager omtalt i tidligere beretninger	58
Undersøgelse af sager uden for strafferetsplejen	61
Den militærjuridiske rådgiverordning i forsvaret og humanitær folkeret m.v.	63
Hjemmeværnssager	66
Bilagsdel	71
Statistik	76

ISBN 978-87-92431-00-4

Forord

2010 blev et travlt år præget af mange udfordringer og fokus på virksomheden – ikke mindst i forbindelse med undersøgelse af en række sager med tilknytning til forsvarrets internationale engagement.

Fokus var i 2010 fortsat rettet mod komplekset af sager omkring en tidligere jægersoldats udgivelse af bogen "Jæger – i krig med eliten". Sagen mod bogens forfatter måtte afsluttes på bevisets stilling, mens to officerer fra Forsvarskommandoen i landsretten blev dømt for deres virksomhed i forbindelse med en falsk arabisk oversættelse af bogen. Dommen er indbragt for Højesteret, og sagen forventes afgjort næste år.

Forsvaret indgav i årets løb blandt andet anmeldelse i forbindelse med dokumentarfilmen Armadillo om den danske indsats i Afghanistan, der havde premiere på Cannes-festivalen. Filmen indeholdt nogle sekvenser, hvor soldaternes omtale af en kamphandling kunne rejse tvivl om, hvorvidt der i forbindelse med kamphandlingen var sket overtrædelse af de gældende regler.

WikiLeaks' offentliggørelse af en række fortrolige udenlandske militærrapporter satte fokus på civile tab i forbindelse med operationerne i Afghanistan og indebar også iværksættelse af undersøgelser og efterforskning af hændelser under det tidligere danske engagement i Irak.

Det tidlige danske engagement i Afghanistan i 2002 blev genstand for fornyede strafferetlige undersøgelser i beretningsåret, da der under forberedelsen af en civil erstatningssag fremkom oplysninger om, at en dansk militær tolk skulle have foretaget observationer af "Abu Graib lignende" forhold i en tilbageholdelsesfacilitet i Kandahar.

Folketingets Forsvarsudvalg stillede i beretningsåret et antal spørgsmål, der berørte den militære anklagemyndigheds virksomhed og rolle i Forsvarsministeriets koncern m.v. Spørgs-

målene omfattede navnlig den i lovgivningen forudsatte bistand fra militærpolitiet til efterforskning af militære straffesager i missionsområderne.

I den forbindelse kan nævnes, at en arbejdsgruppe i beretningsåret påbegyndte en nærmere analyse af militærpolitiet og dets opgaver m.v.

Beretningen indeholder et særligt afsnit om efterforskning i missionsområder, der blandt andet er forestået af myndighedens egne efterforskere under udrykning til missionsområder i Afghanistan og Libanon. I afsnittet indgår – som opfølgning på nogle af udvalgsspørgsmålene – en oversigt over årets afsluttede undersøgelser af civile tab i Afghanistan.

Men også årets nationale strafferetlige efterforskninger og undersøgelser lagde beslag på ressourcerne.

Undersøgelserne omfatter navnlig ulykkestilfælde, herunder blandt andet en tragisk morterulykke under en skydeøvelse i Oksbøl øvelsesterræn.

Behandlingen af sager om blandt andet ulykkestilfælde giver anledning til overvejelser om forsvarrets muligheder for gennem ændrede procedurer at forebygge lignende hændelser. Den militære anklagemyndighed lægger derfor vægt på, at der – uanset udfaldet af en strafferetlig undersøgelse – i fornødent omfang sker orientering af de relevante militære myndigheder om resultaterne af en undersøgelse.

På de følgende sider har vi beskrevet den militære anklagemyndigheds opgaveløsning og resultater i beretningsåret illustreret ved eksempler fra nogle af de sager, der er behandlet i årets løb.

Der sigtes mod at give en bred orientering om blandt andet regelgrundlaget for virksomheden og de grundlæggende principper, der gælder for behandlingen af straffesager, straffesagens forløb og

kvalitets- og legalitetssikring af militære myndigheds bistand til straffesagsbehandlingen m.v.

Det generelle sanktionsbillede er fortsat præget af sager om ulovlig udeblivelse fra tjenesten og overtrædelse af færdselsloven, men der blev i årets løb også truffet afgørelse i en række mere alvorlige sager. Blandt andet medførte flere tilfælde af besiddelse af skydevåben under særdeles skærpende omstændigheder langvarige fængselsstraffe.

Den markante stigning i antallet af strafferetlige sanktioner siden lovreformen i 2006 synes dæmpet, da antallet af strafferetlige sanktioner faldt med cirka seks procent. Omvendt steg antallet af registrerede nye strafferetlige undersøgelser en anelse. Der kan herom henvises til de statistiske oplysninger i beretningens bilagsdel.

København, august 2011

Lars Stevnsborg
Generalauditør

Den militære anklagemyndigheds opgaver, organisation og uafhængighed

Hovedopgaver

- Militære straffesager
- Tjenestemandssager
- Personvurderinger af hjemmeværns-personel
- Humanitær folkeret

Indledning

Forsvarets Auditørkorps er en uafhængig myndighed under Forsvarsministeriet, der primært efterforsker og behandler militære straffesager i ind- og udland.

Auditørkorpsen er således en særligt sagkyndig militær anklagemyndighed med samme beføjelser som politiet og den civile anklagemyndighed i relation til efterforskning, afgørelse af tiltale spørgsmål og øvrig anklagevirksomhed i militære straffesager.

Grundlaget for den militære anklagemyndigheds virke findes i den militære straffe- og retsplejeordning, der fik sit nuværende indhold efter en gennemgribende lovrevision i 2005, og retsplejeloven. De processuelle og materielle regler beskrives i de følgende afsnit.

Opgaver inden for strafferetsplejen

Forsvarets Auditørkorps primære opgave er efterforskning og behandling af militære straffesager.

Den militære anklagemyndighed er – på samme måde som den civile anklagemyndighed under Justitsministeriet – organisatorisk opdelt i flere niveauer.

Efterforskningen af militære straffesager varetages af auditørerne, der efter den militære retsplejelov kan trække på bistand fra både forsvaret og politiet. Efterforskningen foretages i praksis af Auditørkorpsets politiuddannede efterforskere (auditørfuldmægtige) under ledelse af en auditør.

Auditørerne virker som første instans i straffesager, og auditørernes afgørelser kan påklages til generalauditøren. Auditørerne giver møde som anklagere i både byretter og landsretter og har i øvrigt samme beføjelser som statsadvokater og politidirektører i forhold til den civile retsplejelovs regler.

Generalauditøren er auditørerne overordnet og virker som klage- og tilsynsinstans i forhold til auditørerne og giver møder som anklager i Højesteret. Generalauditøren har i øvrigt samme beføjelser som rigsadvokaten i militære straffesager. Det indebærer blandt andet, at han kan give auditørerne pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager.

Opgaver uden for strafferetsplejen

Generalauditøren varetager endvidere en række opgaver uden for strafferetsplejen. Generalauditøren varetager behandlingen af tjenestemandssager inden for Forsvarsministeriets ressort og fungerer som juridisk konsulent for hjemmeværnet i sager om optagelse og afskedigelse af frivilligt personel i hjemmeværnet.

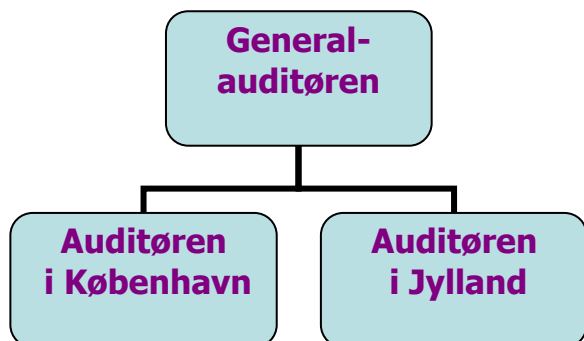
Generalauditøren er endvidere forsvarets øverste faglige myndighed inden for humanitær folkeret. Dette sagsområde omfatter rådgivning af militære myndigheder samt rådgivning og uddannelse af de militære juridiske rådgivere (MJUR) inden for den humanitære folkerets område.

De anførte hovedopgaver og auditørernes bistand til forsvarets myndigheder i forbindelse med undersøgelser uden for strafferetsplejen er uddybet i de følgende afsnit.

Organisation

Forsvarets Auditørkorps er organisatorisk opbygget med operative enheder (auditørkontorer) placeret i København (øst) og Karup (vest) og et generalauditoriat i København.

Fordelingen af opgaverne mellem auditørerne har traditionelt været fordelt efter regimentsmodellen, der indebærer, at den enkelte auditør havde ansvar for behandlingen af sager vedrørende konkrete militære afdelinger (værn). Denne ordning blev i 2010 ændret derhen, at opgaverne mellem auditørkontorerne generelt er fordelt geografisk. Auditøren i København varetager således strafferetlige undersøgelser m.v. øst for Storebælt, på Færøerne og i Grønland samt i missionsområderne. Auditøren i Jylland varetager strafferetlige undersøgelser m.v. vest for Storebælt. Begge auditørkontorer omfatter en efterforskningsafdeling, kontorpersonele og juridisk personale.

Generalauditøren varetager – foruden de oven for beskrevne opgaver – den almindelige drift og administration af Forsvarets Auditørkorps og bistås heri af vicegeneralauditøren og et sekretariat.

Generalauditøren, vicegeneralauditøren og auditørerne er jurister, der har gjort tjeneste i politiet og den civile anklagemyndighed, mens den militære anklagemyndigheds efterforskere – auditørfuldmægtige – alle er rekrutteret fra politiet.

Uafhængig anklagemyndighed

”Jeg kan supplerende oplyse, at Forsvarsministeriet som overordnet myndighed fører tilsyn med, at den økonomiske og aktivitetsmæssige styring i Forsvarets Auditørkorps er tilrettelagt på betryggende vis. Forsvarsministeriets tilsyn er tilrettelagt under hensyntagen til de generelle krav til styring i staten og auditørkorpsets særlige status som uafhængig anklagemyndighed.”

Forsvarsministerens besvarelse af Forsvarsudvalgets spørgsmål 30 (FOU alm. del 2010-11)

Uafhængighed

Forsvarets Auditørkorps er organisatorisk placeret som en selvstændig myndighed i Forsvarsministeriets koncern.

Den militære anklagemyndighed er dermed ikke underlagt forsvaret og det militære kommandosystem. Den er alene undergivet forsvarsministerens tilsyn på samme måde, som den civile anklagemyndighed er underlagt justitsministerens tilsyn.

Forsvarsministeren varetager således efter militær retsplejelov de opgaver inden for den militære strafferetspleje, som efter retsplejeloven er henlagt til justitsministeren.

Den militære straffe- og retsplejeordning

Militær jurisdiktion i fredstid omfatter tjenstgørende militært personel, når der er tale om

- overtrædelse af militær straffelov
- overtrædelse af (civil) straffelov og andre strafbelagte civile bestemmelser, når overtrædelsen vedrører tjenesten, er begået i anledning af tjenesten eller på militært område m.v.

Ikke omfattet

Civilt ansatte medarbejdere og frivillige i hjemmeværnet

Hvem er omfattet af den militære retspleje? – "den militære jurisdiktion"

Militære straffesager er defineret i militær retsplejelov § 2. Herefter omfattes sager, hvor tjenstgørende militært personel – og hjemsendt militært personel med hensyn til militære pligter, som påhviler det efter hjemsendelse – overtræder militær straffelov, den civile straffelov eller andre strafbelagte civile bestemmelser.

Er der tale om overtrædelser af straffeloven eller andre strafbelagte civile bestemmelser, skal overtrædelsen dog vedrøre tjenesten eller være begået i anledning af tjenesten eller på militært område mv. Ved overtrædelse af civile straffebestemmelser i udlandet forudsættes det, at der er dansk jurisdiktion (f.eks. dobbelt strafbarhed).

Også udenlandsk militært personel, der er interneret her i landet, og andre personer, der efter mellemfolkelige overenskomster, som Danmark har tiltrådt, har krav på behandling som militærpersoner, er omfattet.

Under væbnet konflikt udvides personkredsen. Det er beskrevet nedenfor.

Civilt ansatte m.v.

Civilt ansatte i forsvaret er *ikke* omfattet af den militære retspleje. Det gælder f.eks. kontorpersonale, håndværkere. Det kan dog f.eks. være fastsat i en ansættelseskontrakt, at vedkommende er tillagt militær status.

Efter hjemmeværnslovens § 13 er "Frivillige i hjemmeværnet [...] kun under krig eller andre ekstraordinære forhold omfattet af reglerne i militær straffelov, militær retsplejelov og militær disciplinarlov".

Hjemmeværnspersonel, som bliver udsendt til Afghanistan med en tidsbestemt korttidskontrakt med forsvaret, udsendes under de samme retningslinjer og bestemmelser, der gælder for alt udsendt personel under Hærens Operative Kommando, og er herunder også omfattet af den militære straffelov.

Begår en civilt ansat strafbare handlinger, behandles sagen af politiet og den civile anklagemyndighed. Hvis efterforskningen i sagen er indledt af auditørkorpset, foregår det i praksis ved, at sagen oversendes til vedkommende politikreds til videre behandling og afgørelse.

Eksempel - kontraktansat officer ikke omfattet

Forsvarets Auditørkorps foretog efterforskning mod en militærpilot, der i marts 2008 påkørte og dræbte en tilskuer til en opvisning. Den pågældende officer havde fået forlænget sin kontrakt med forsvaret efter det fyldte 60. år. Da det under efterforskningen viste sig, at han efter kon-

trakten ikke længere var omfattet af den militære retspleje, oversendte auditøren samme år sagen til vedkommende politikreds. Den civile anklagemyndighed rejste i 2010 tiltale mod den pågældende for uagtsomt manddrab.

Sagen er omtalt i årsberetningen for 2008, side 33 f., og i denne beretning, side 58.

Eksempel - den militære anklagemyndigheds strafferetlige jurisdiktionskompetence

Østre Landsrets ankedom af 15. september 2010 (U 2011.67Ø og Tfk 2010.1046/3)

En overkonstabel blev standset af politiet nær Holmen, fordi han som fører af en personbil benyttede en håndholdt mobiltelefon under kørslen. T blev endvidere fundet i besiddelse af en foldekniv med en klinge på 10 cm, der kunne fastlåses i udfoldet position. Kniven var udleveret af forsvarret, og T var på vej fra sin arbejdsplads til sin bopæl. T blev tiltalt for overtrædelse af færdselsloven og våbenloven.

Efter forklaringerne under hovedforhandlingen i en civil straffesag blev sagen udsat med henblik på at indhente en udtalelse fra Generalauditøren om, hvorvidt sagen henhørte under den militære straffelov og dermed under den militære anklagemyndighed. I forbindelse med den fortsatte forhandling, hvor færdselsforseelsen blev udskilt og afgjort særskilt, påstod anklagemyndigheden sagen afvist med henblik på sagens fremsendelse til Forsvarets Auditørkorps som rette anklagemyndighed. Byretten afsagde afvisningsdom, som T ankede med påstand om frifindelse.

Landsretten frifandt T og anførte bl.a., at ændringen i 1992 af retsplejelovens § 908 var begrundet med, at det ikke længere skulle have konsekvenser i form af afvisning eller frifindelse, hvis tiltale blev rejst af én myndighed inden for den civile anklagemyndighed, selv om påtalekompetencen henhørte under en anden myndighed inden for

den civile anklagemyndighed. Da ændringen således var begrundet i praktiske hensyn inden for samme anklagemyndighed, fandt landsretten det mest nærliggende at antage, at det ikke havde været hensigten at ændre retstilstanden i de tilfælde, hvor påtalekompetencen henhørte under den militære anklagemyndighed, hvilket førte til, at der i et sådant tilfælde fortsat skete frifindelse. Auditørens afgørelse er omtalt side 47.

Personkredsen udvides under væbnet konflikt

Under væbnet konflikt udvides personkredsen efter § 2 til også at omfatte:

1. Enhver, der gør tjeneste ved det militære forsvaret eller følger en enhed af dette.
2. Krigsfanger samt sanitetspersonel og feltpræster, der tilbageholdes til bistand for krigsfanger, for så vidt andet ikke følger af gældende mellemfolkelige overenskomster.
3. Enhver, der gør sig skyldig i overtrædelse af militær straffelov §§ 28-34 og §§ 36-38 (særligt grove og farlige forbrydelser).

Eksempel

Der er i beretningen for 2008 omtalt en sag vedrørende en civil person, som i længere tid havde opholdt sig i Camp Bastion i Afghanistan. Personen var efter det oplyste ikke formelt ansat af forsvaret. Auditøren anså den pågældende for omfattet af militær straffelovs bestemmelser om pligtforsømmelser, i det omfang vedkommende i øvrigt måtte have de nødvendige forudsætninger for at overholde disse.

Reglerne for behandling af militære straffesager

For den danske militære strafferetspleje gælder samme regler som i den civile strafferetspleje.

Militær retsplejelov indeholder endvidere enkelte særregler, der er begrundet i de særlige forhold i forsvaret.

Strafferetsplejens grundprincipper

Der gælder samme regler for den danske militære strafferetspleje som i den civile strafferetspleje. Militær retsplejelov indeholder endvidere enkelte særregler, der er begrundet i de særlige forhold i forsvaret.

Den civile retsplejelov fastsætter en lang række detaljerede bestemmelser, der blandt andet skal sikre, at den sigtede får en retfærdig rettergang og beskytte ofres og vidners retssikkerhed. Bestemmelserne skal også sikre en fair balance mellem individets og samfundets interesser, herunder et effektivt retssystem. Disse grundlæggende bestemmelser er fælles for både den militære og den civile strafferetspleje.

Det er således blandt andet et grundlæggende straffeprocessuelt princip i dansk ret, at det er anklagemyndigheden, som skal bevise, at den tiltalte er skyldig. Der kan i den forbindelse også henvises til artikel 6, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

Endvidere skal enhver rimelig tvivl om beviserne komme den tiltalte til gode, ligesom enhver sag skal fremmes med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader.

Det følger endvidere af retsplejeloven, at anklagemyndigheden skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Denne regel er et udtryk for objektivitetsprincippet, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier. Kravet gælder fra efterforskning til sagens afgørelse.

Den militære anklagemyndigheds forhold reguleres ligeledes af bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 10 om anklagemyndigheden. Bestemmelserne er optrykt i beretningens bilagsdel.

Den militære strafferetsplejeordning

Den militære retsplejeordning blev grundlæggende ændret ved en reform i 2005, der indebærer, at forsvarets og den militære anklagemyndigheds kompetencer blev adskilt. Det er nu *alene* den militære anklagemyndighed, der er kompetent til at behandle militære straffesager.

Efter militær retsplejelov § 1 finder den civile retsplejelovs regler om behandlingen af straffesager anvendelse ved behandlingen af militære straffesager, medmindre andet er bestemt. Det vil sige, at hvis der ikke i militær retsplejelov er foretaget en særskilt regulering af et bestemt straffeprocessuelt spørgsmål, finder retsplejelovens almindelige straffeprocessuelle bestemmelser anvendelse ved behandlingen af militære straffesager.

Objektivitetsprincippet

" ...

det følger af retsplejelovens § 96, stk. 1, at det er de offentlige anklageres opgave ... at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov. Anklagemyndigheden skal herved påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted, jf. § 96, stk. 2.

Denne regel er et udtryk for objektivitetsprincippet, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier. Princippet gælder bl.a., når anklagemyndigheden skal tage stilling til spørgsmålet om tiltale, og indebærer, at anklagemyndigheden er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning, samt ikke at rejse tiltale, medmindre anklagemyndigheden skønner, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse.

Det ville således ikke være i overensstemmelse med objektivitetsprincippet, hvis anklagemyndigheden rejste tiltale i sager, hvor der var en sådan tvivl om beviserne, at der ikke var en rimelig udsigt til domfældelse."

Justitsministerens besvarelse af Retsudvalgets spm. 718 (alm. del 2009-10)

Militære chefer kan derimod behandle mindre alvorlige *disciplinære* forhold som administrative sager efter militær disciplinarlov. Det er en forudsætning, at der ikke er tale om strafbart forhold. Disciplinarchefen forelægger i tvivlstilfælde sagen for en auditor, som endeligt afgør, om en sag skal behandles som en straffesag eller disciplinarsag.

Der er udsendt vejledninger om de to sagskategorier. Generalauditøren har udsendt en vejledning om afgrænsningen mellem militær straffelov og militær disciplinarlov, og Forsvarets Personeltjeneste har udgivet en vejledning om militær disciplinarlov. Disciplinarsagerne er kort omtalt nedenfor.

Den militære straffesags gang

Anmeldelsesfasen

Når auditøren modtager en anmeldelse af et muligt strafbart forhold, undersøges grundlaget for anmeldelsen. Efterforskning iværksættes efter anmeldelse eller af egen drift, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af den militære anklagemyndighed, er begået.

Efterforskningsfasen

Den militære anklagemyndighed efterforsker militære straffesager i både ind- og udland.

Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Efterforskningen af militære straffesager varetages af auditørerne, der efter den militære retsplejelov kan trække på bistand fra både forsvaret og politiet.

Efterforskningen foretages i praksis af Auditørkorpsets politiuddannede efterforskere (auditørfuldsmægtige) under ledelse af en auditor.

Den praktiske behandling af de militære straffesager svarer således til den, der gælder for civile straffesager, men med den forskel, at efterforskningen foretages af Auditørkorpsets efterforskere. Auditørpersonel træder efter sundhedslovens § 190, stk. 3, også i stedet for politiet ved foreta-

gelse af retslægeligt ligsyn og retslægelig obduktion, når efterforskning i forbindelse med et dødsfald henhører under den militære anklagemyndighed.

Militære myndigheder kan foretage uopsættelige efterforskningsskridt i straffesager, men kun i tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse. I sådanne tilfælde skal auditøren straks efterfølgende underrettes.

Militære myndigheder har derimod ingen selvstændig strafferetlig kompetence. Militærpolitiet yder – som militær myndighed – efter anmodning bistand i forbindelse med konkrete straffesager og strafferetlige undersøgelser efter auditørens nærmere instruktion og bemyndigelse, eller hvor betingelserne for at foretage et uopsætteligt efterforskningsskridt i øvrigt er opfyldt.

Navnlig i forbindelse med efterforskning af strafbare forhold begået af udsendte soldater, er et sådant samarbejde med militære myndigheder meget værdifuldt, fordi auditørpersonel ikke kan være permanent til stede i missionsområderne.

I disse tilfælde autoriseres militære myndigheder – i praksis militærpolitiet – til under auditørens ledelse og ansvar at gennemføre bevissikring, afhøring eller andre efterforskningsskridt. Det har stor betydning navnlig i den for efterforskningen afgørende fase umiddelbart efter et begivenhedsforløb. Der kan herom henvises til afsnittet om efterforskning i missionsområderne.

Sagens afgørelse

Når efterforskningen er afsluttet, afgør auditøren, om der er grundlag for at rejse tiltale i sagen, eller om efterforskningen skal indstilles. Også her gælder reglerne i den civile retsplejelov.

Auditøren kan f.eks. beslutte, at sigtede skal forelægges en bøde, eller at tiltale skal rejses ved domstolene. Auditøren kan også opgive påtale på

bevisets stilling eller afgøre sagen med et tiltalefraval, når betingelserne herfor er til stede.

Også her gælder retsplejelovens almindelige regler. Auditørens afgørelse kan således påklages til generalauditøren.

Objektivitetsprincippet gælder også, når der skal tages stilling til spørgsmålet om tiltale. Det indebærer, at den militære anklagemyndighed er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning, samt ikke at rejse tiltale, medmindre det skønnes, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse. Det ville således ikke være i overensstemmelse med objektivitetsprincippet, hvis den militære anklagemyndighed rejste tiltale i sager, hvor der var en sådan tvivl om beviserne, at der ikke var en rimelig udsigt til domfældelse. Omvendt vil der normalt skulle rejses tiltale, hvis en sag forventes at kunne føre til domfældelse.

Bødeforlæg

I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan auditøren i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den forelagte bøde. Det fremgår af retsplejelovens § 832, stk. 1. Fristen kan efter anmodning forlænges.

Hvis den sigtede ikke kan erklære sig skyldig eller blot ikke reagerer på bødeforelægget, bliver sagen sendt til retten til afgørelse.

Retten indkalder herefter tiltalte til et retsmøde. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald fra retsmødet, kan retten behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for og afsige dom (udeblivelsesdom). Det fremgår af retsplejelovens § 897, stk. 1.

Domsforhandling og eventuel anke

Er der ikke grundlag for at udsende et bødeforlæg, eller skal der nedlægges påstand om frihedsstraf, skal sagen også indbringes for retten.

Alle militære straffesager føres ved de almindelige domstole, og der har ikke siden 1919 i dansk ret været mulighed for at nedsætte militære domstole. I øvrigt gælder retsplejelovens almindelige regler.

Rejses der tiltale ved domstolene, gælder det almindelige princip om offentlighed i retsplejen og offentlighedens adgang til retsmøder, anke og kære m.v.

Tiltalefrafald

Auditøren har også mulighed for at meddele et tiltalefrafald, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et tiltalefrafald er en mild sanktion, der – ligesom en advarsel – anvendes i visse tilfælde. Da et tiltalefrafald har karakter af en straf, skal sigtedes skyld være utvivlsom. Det kan enten bero på en tilståelse, eller hvor de bevismæssige og retlige betingelser for, at sigtede ville kunne idømmes straf m.v., må antages at være til stede. Reglerne om tiltalefrafald findes i retsplejelovens §§ 722 f.

Påtaleopgivelse m.v.

Er der ikke tiltalegrundlag, standser auditøren efterforskningen eller opgiver påtale, f.eks. på bevissets stilling. Det kan i stedet være, at sagen skal behandles af den civile anklagemyndighed. Auditøren kan som nævnt også afvise at indlede efterforskning i en sag. Reglerne om påtaleopgivelse findes i retsplejelovens § 721.

Underretning

Afsluttes sagen uden tiltale, underretter auditøren sagens parter og andre med fornøden retlig interesse i sagens udfald og meddeler klagevejledning i relevant omfang. Auditørens afgørelse kan i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler påklages til generalauditøren.

Aktindsigt

Retten til aktindsigt efter offentlighedsloven omfatter ikke sager inden for strafferetsplejen.

Auditøren har dog mulighed for – når straffesagen er endeligt afsluttet – efter principperne om mer-offentlighed efter et konkret skøn at offentliggøre hele eller dele af sin afgørelse, når blot auditøren ikke derved overtræder sin tavshedspligt. Udfaldet af dette skøn afhænger af en vurdering af sagens nærmere omstændigheder, herunder personfølsomhed, operationssikkerhed, hensynet til samarbejdet med fremmede magter overfor en vurdering af offentlighedens interesse i at kende sagens udfald.

Auditørens afgørelse om aktindsigt kan også påklages til generalauditøren.

"Lessons learned"

En række af de undersøgelser, som Auditørkorpset gennemfører, indeholder i øvrigt oplysninger og konklusioner, der kan være nyttige for forsvarrets myndigheder eller bør give anledning til ændring af procedurer m.v. Auditørerne orienterer derfor militære myndigheder om undersøgelsens udfald. Herigennem åbnes mulighed for, at militære myndigheder i fornødent omfang kan tilpasse operative procedurer efter de erfaringer, der er indhentet ved efterforskningen.

Særligt om militære myndighedens foretagelse af uopsættelige efterforskningsskridt

Efterforskningen af militære straffesager varetages af den militære anklagemyndighed. Militære myndigheder kan således kun i tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse, foretage uopsættelige efterforskningsskridt i militære straffesager.

Uopsættelige efterforskningskridt

“Et efterforskningskridt er uopsætteligt, når øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at sikre bevismidler eller pågribe personer mistænkt for et strafbart forhold”

Generalauditørens vejledning

Proceduren for militære myndigheders reaktion ved militære straffesager er herefter den, at de militære myndigheder – straks de får kendskab til eller formodning om et strafbart forhold – først skal forsøge at komme i kontakt med en repræsentant fra Forsvarets Auditørkorps. Ved kontakt til auditøren modtages nærmere instruktion og bemyndigelse til, hvordan den militære myndighed nærmere skal forholde sig.

Ved “militære myndigheder” forstås i denne sammenhæng chefer på militære tjenestesteder, militært personel som tjenestestedschefer konkret bemyndiger til at foretage uopsættelige efterforskningskridt samt militærpolitiet.

Rammerne for militære myndigheders muligheder for at foretage uopsættelige efterforskningskridt og for hvilket militært personel, der kan foretage disse, er fastlagt i Generalauditørens bekendtgørelse nr. 1109 af 4. november 2005. Bekendtgørelsen er uddybet i generalauditørens vejledning af 19. december 2005, der giver en generel rettesnor for militære myndigheders adgang til at foretage efterforskningskridt i militære straffesager.

Det er i vejledningen understreget, at der er tale om en *absolut undtagelse*, når militære myndigheder skal foretage efterforskningskridt uden forudgående bemyndigelse fra en repræsentant fra Forsvarets Auditørkorps. Det kræves, at det ikke har været muligt at komme i kontakt med

auditørpersonel, og at indgrebet er uopsætteligt. I disse tilfælde er der til gengæld en pligt for de militære myndigheder til at foretage de uopsættelige efterforskningskridt.

Ved afvejningen af om en efterforskning er uopsættelig, må det vurderes, om det er nødvendigt hurtigt at foretage det beskrevne efterforskningsmæssige tvangsindgreb, herunder om formålet med indgrebet eller muligheden for at gennemføre dette forspildes eller bliver væsentlig forringet, hvis indgrebet skal afvente Auditørkorpsets godkendelse, f.eks. anholdelse af en flygtende gerningsmand eller indledende undersøgelser i forbindelse med ulykker, færdselsuheld m.v.

Uopsættelige efterforskningskridt kan navnlig bestå i sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner, besigtigelse, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj, iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, udtagning af blodprøver, ransagning på militært område og beslaglæggelse til sikring af bevismidler m.v., afhøring samt sigtelse af den formodede gerningsmand og afhøringer af vidner. Der kan endvidere foretages anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold.

Foretages der uopsættelige efterforskningskridt, skal vedkommende auditør *straks* underrettes herom.

Militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningskridt og bistand til efterforskningen er et fokusområde i 2011.

Militære myndigheders bistand til efterforskningen

Udvalget om den militære straffe- og retsplejelovgivning mv. lagde vægt på, at alene den militære anklagemyndighed i modsætning til tidligere skulle have kompetence til at efterforske militære straffesager.

Samtidigt var det for udvalget imidlertid ikke realistisk at forestille sig, at en uafhængig myndighed som Auditørkorpset helt kunne undvære bistand fra militære myndigheder i efterforskningen.

Det er derfor fastslået i den militære retsplejelov (§ 8), at militære myndigheder skal yde auditørerne bistand under efterforskningen.

Det er auditøren, der også ved anvendelse af sådan efterforskningsmæssig bistand leder efterforskningen. De pågældende militære myndigheder udfører deres arbejde på auditørens ansvar.

Militærpolitiet har således ingen selvstændig strafferetlig kompetence. Det yder efter anmodning bistand til Auditørkorpset i forbindelse med konkrete straffesager og strafferetlige undersøgelser, eller hvor betingelserne for at foretage et uopsætteligt efterforskningsskridt i øvrigt er opfyldt.

Spørgsmålet om militære myndigheders bistand til efterforskningen var fremme i et samråd i Forsvarsudvalget den 14. september 2010 om auditørkorpsets rolle, hvor forsvarsministeren blandt andet udtalte ” *Jeg ser derfor ikke noget problem i, at auditøren bemyndiger eller pålægger militærpolitiet ved den pågældende mission i udlandet at iværksætte efterforskning. Den modsatte opfattelse ville medføre risiko for tab af afgørende bevis.* ”

Særlige processuelle regler inden for den militære strafferetspleje

Som nævnt i indledningen gælder retsplejelovens regler også for den militære strafferetspleje, medmindre andet er bestemt. Disse særlige regler inden for den militære retspleje er begrundet i hensyn til de særlige forhold ved militærtjeneste.

De særlige regler i den militære retsplejelov omfatter straffeprocessuelle tvangsindgreb og andre mere praktisk betonedede regler, herunder

- anholdelse

- varetægtsfængsling
- ransagning
- længere frister.

Disse regler indebærer en udvidelse af den militære anklagemyndigheds beføjelser.

Varetægtsfængsling (§ 11)

Der kan ske varetægtsfængsling af disciplinære grunde, dog højst 7 dage. Det er en betingelse, at der er begrundet mistanke om, at soldaten har overtrådt en bestemmelse i militær straffelov, der kan forventes at give fængselsstraf.

Hvis der foreligger en overtrædelse af straffeloven, anvendes retsplejelovens § 762, hvorefter de almindelige fængslingsbetingelser skal være opfyldt.

Ransagning på militært område (§ 12)

I modsætning til reglerne om ransagning i retsplejelovens §§ 793-796 kan der i militære straffesager ske ransagning på militært område uden retskendelse, og uden at den mistænkte kan kræve indgrebet indbragt for retten. Det følger af militær retsplejelov § 12. Betingelserne er, at der er begrundet mistanke om, at der er begået en lovovertrædelse, der kan medføre frihedsstraf, og at indgrebet er af væsentlig betydning for efterforskningen. Tjeneste- og lejeboliger er dog undtaget fra denne regel. I disse tilfælde kan ransagning kun finde sted efter reglerne i retsplejeloven.

Særreglen om den udvidede adgang til ransagning på militært område (kollektiv ransagning/razzia) er undergivet auditørens kompetence, og sagen skal heller ikke efterfølgende indbringes for retten.

Længere frist for indbringelse for retten (§ 14)

Militær retsplejelov § 14 giver hjemmel til at udstrække retsplejelovens frist på 24 timer for fremstilling af en anholdt for en dommer ved tjeneste i udlandet eller under ekstraordinære forhold i indtil

3 gange 24 timer. Bestemmelsen gælder også for indberetning om ransagning eller beslaglæggelse, der ikke er sket efter retskendelse.

Andre særlige regler

Udover de beskrevne supplerende bestemmelser gælder der særlige regler om begrænsning af det almindelige princip om offentlighed i retsplejen af hensyn til den militære sikkerhed (§ 4), en særlig (fakultativ) værnetingsregel (§ 5) og en særregel om forkyndelse af anke/kære (§ 16).

Særlige kompetencer for militære myndigheder

Der er i militær retsplejelov også tillagt militære myndigheder og overordnede en række særlige kompetencer.

Som supplement til den almindelige adgang til anholdelse i anledning af strafbare forhold efter retsplejelovens § 755 kan en overordnet efter militær retsplejelov § 10 anholde en underordnet, hvis det skønnes nødvendigt af hensyn til disciplinen. Det vil kunne ske ved grov ulydighed eller grov respektstridig opførsel, især under overværelse af andre underordnede.

Efter militær retsplejelov § 15 har også militære myndigheder adgang til at foretage udåndingsprøver eller fremstille personel til udtagning af blodprøver samt til afgivelse af blod- og urinprøver.

Desuden kan *enhver* efter retsplejelovens § 755, stk. 2, anholde en person, hvis den pågældende træffes under – eller i umiddelbar tilknytning til – udøvelsen af et strafbart forhold.

Det er kun de nævnte indgreb, der kan foretages uden forudgående kontakt til auditøren. Hvis blodprøven f.eks. giver anledning til en militær straffesag, skal sagen straks overgives til Forsvarets Auditørkorps. Tilsvarende skal tjenestestedschefen og Forsvarets Auditørkorps straks under-

rettes ved anholdelse foretaget i medfør af militær retsplejelovs § 10 eller retsplejelovens § 755, stk. 2.

Hertil kommer en særregel uden for strafferetsplejen i militær retsplejelov § 13 om adgangskontrol ved militære områder (militær sikkerhed).

Efterforskning af straffesager i udlandet

Et andet særkende ved Auditørkorpsen er det forhold, at det som en myndighed under Forsvarsministeriet har mulighed for at indrejse og udføre en række myndighedsopgaver i et missionsområde uden at være forpligtet til at søge værtslandets myndigheder om tilladelse til at indrejse og gennemføre den ønskede efterforskning. Denne mulighed har politiet ikke. Der kan herom nærmere henvises til afsnittet nedenfor om efterforskning i internationale missionsområder.

Samarbejdet med politiet og den civile anklagemyndighed

Den militære anklagemyndighed har et tæt samarbejde med politiet og den civile anklagemyndighed.

Det følger således af den militære retsplejelov, at politiet er forpligtet til at yde auditørerne bistand under efterforskningen i militære straffesager. Politiet kan også af egen drift foretage uopsættelige efterforskningskridt i disse sager, men skal straks underrette auditøren herom.

Fremkommer der i en straffesag mod en militærperson flere forhold, som dels påtales af den militære anklagemyndighed dels af den almindelige anklagemyndighed, sker retsforfølgningen som udgangspunkt under en militær straffesag. Det følger af militær retsplejelov § 3. Sagen kan dog ved enighed mellem de to anklagemyndigheder behandles som en almindelig (civil) straffesag. Det vil her normalt være afgørende, hvilket for-

hold der i straffemæssig henseende er det mest tungtvejende.

Omfatter retsforfølgningen både militært personel og civile, aftales det mellem de to anklagemyndigheder ud fra samme princip, om sagen skal behandles som en militær eller en civil straffesag.

Da anmeldelser om strafbare forhold fra borgerne ofte vil indgå til politiet, forudsættes det således, at politiet snarest tager kontakt til den militære anklagemyndighed, hvis mistanken rettes mod militært personel og et eller flere af de anmeldte forhold har forbindelse med tjenesten eller militært område.

Eksempel

Under efterforskningen af sagen om den arabiske oversættelse af Jægerbogen bidrog efterforskere fra Rigspolitiet til efterforskningen, bl.a. ved at foretage afhøringer af personale i Forsvarsministeriet, ligesom Rigspolitiet ydede kriminalteknisk bistand i sagen.

Foruden kriminaltekniske undersøgelser trækker Auditørkorpsset også på politiet til løsning af sager, hvor politiet selv har oprettet højt specialiserede afdelinger. Det gælder f.eks. sager om transport af farligt gods.

Kvalitets- og legalitetssikring i militære straffesager

Indledning

Retsplejelovens § 96 indeholder de overordnede kriterier for anklagevirksomheden, herunder at militære straffesager og strafferetlige undersøgelser skal behandles uvildigt, hurtigt og effektivt.

Generalauditøren udsendte i november 2010 en instruks (Meddelelse nr. 2/2010) om kvalitet og legalitet i auditørernes straffesagsbehandling, der indeholder de overordnede uddybende kriterier

for opfyldelsen af objektivitetsprincippet i retsplejelovens § 96.

Meddelelsen med tilhørende bilag fastsætter minimumskrav til kvalitets- og legalitetssikring af militære straffesager, der forudsættes uddybet i auditørernes mere detaljerede retningslinjer. Den indeholder også en beskrivelse af rammerne for tilsynet med behandlingen af militære straffesager, herunder navnlig kvalitets- og legalitetssikring af militære myndigheders bistand til behandlingen af militære straffesager. Ansvar for den lokale implementering af retningslinjerne og udarbejdelse af de uddybende retningslinjer påhviler auditørerne.

Instruksen følger naturligt principperne for legalitetssikringen af straffesagsbehandlingen i politiet og den civile anklagemyndighed, der er udsendt af Rigsadvokaten (RM 4/2009).

Instruksen er tilgængelig på Auditørkorpsets hjemmeside www.fauk.dk.

Særligt om tilsynet med militære myndigheders bistand til efterforskningen

Det er helt centralt i den gældende ordning, at det er auditørerne, der sikrer en effektiv kvalitets- og legalitetssikring af militære myndigheders bistand til efterforskningen. Militære myndigheder omfatter som anført oven for også de tre værnsmilitærpoliti.

Samarbejdet mellem den militære anklagemyndighed og de militære myndigheder, der efter gældende regler kan yde bistand til efterforskningen – enten ved at foretage uopsættelige efterforskningsskridt eller ved efter instruks fra auditørerne at yde en konkret bistand til efterforskningen – skal derfor være baseret på en klar rollefordeling med henblik på at sikre effektiviteten, kvaliteten og legaliteten i sagsbehandlingen.

Ved auditørernes fastsættelse af retningslinjer for kvalitets- og legalitetssikringen af militære myn-

digheders bistand til behandlingen af militære straffesager skal det fremgå, hvorledes den gennemføres og hvem, der har ansvaret for gennemførelsen og opfølgning.

Militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningskridt

Som beskrevet oven for har militære myndigheder efter gældende regler adgang til at foretage uopsættelige efterforskningskridt, hvis det ikke er muligt at få kontakt med auditørpersonel. Ordningen gælder således undtagelsesvis.

Det er derfor fastsat, at auditørernes kvalitets- og legalitetssikring navnlig skal omfatte efterforskningskridtets uopsættelighed, dvs. om øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at sikre bevismidler eller pågribe personer mistænkt for et strafbart forhold, samt hensigtsmæssigheden og lovligheden af foretagne uopsættelige efterforskningskridt.

Disse skridt kan omfatte:

- sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner,
- besigtigelse af sigtedes og andres ydre, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj,
- iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, med henblik på at få udstedt lægeerklæring (politiattest),
- udtagning af blodprøver i de sager som ikke er reguleret i militær retsplejelovs § 15 (vedrørende overtrædelser af militær straffelovs §§ 20 og 21 eller færdselslovens §§ 53 og 54),
- ransagning på militært område efter militær retsplejelovs § 12 og retsplejelovens kapitel 73 og beslaglæggelse til sikring af bevismidler eller genstande, der bør konfiskeres eller som tilhører forurettede efter retsplejelovens kapitel 74,
- afhøring samt sigtelse af formodet gerningsmand samt afhøringer af vidner,
- anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, jf. retsplejelovens § 755, stk. 1.

Auditøren skal endvidere efterprøve, om den militære tjenestestedschefs konkrete bemyndigelse af underordnede officerer eller personel af sergentgruppen til at foretage uopsættelige efterforskningskridt følger gældende regler. Endvidere skal auditøren efterprøve, om pligten til at underrette auditøren i forbindelse med foretagelse af uopsættelige efterforskningskridt er opfyldt.

Militære myndigheders konkrete bistand til efterforskningen

Som beskrevet oven for kan auditørerne i medfør af militær retsplejelov § 8, stk. 2, efter en konkret vurdering bemyndige militære myndigheder – herunder militærpoliti – til efter nærmere instruktion at foretage nærmere angivne efterforskningskridt.

Disse efterforskningskridt kan f.eks. omfatte

- afhøring samt sigtelse af en formodet gerningsmand samt afhøringer af eventuelle vidner,
- legemsbesigtigelse
- lægeundersøgelse, udtagning af blodprøver m.v.,
- gerningsstedundersøgelse, sikring af rester og spor, optagelse af foto, ransagning m.v.

Ved disponering og instruktion af militære myndigheder skal opmærksomheden være særligt rettet mod den militære myndigheds – herunder militærpolitiets – faglige kompetence og habilitet i den konkrete sag m.v. Instruktionen og bemyndigelsen tilføres auditørrapport og vagtlog.

Som led i kvalitets- og legalitetssikringen skal der løbende følges op på, om der er handlet inden for den givne instruktion og bemyndigelse til at handle på auditørens vegne, hensigtsmæssigheden og lovligheden af den militære myndigheds efterforskningskridt, herunder om sagsbehandlingen harmonerer med god sagsbehandlingsskik (herunder habilitet m.v.).

Tiltag for at reducere sagsbehandlingstiden m.v.

Det er centralt for parter i enhver straffesag, at sagsbehandlingstiden er rimelig og også opfattes som sådan, og meget langvarige sagsbehandlingstider kan opfattes som en forringelse af parternes retssikkerhed.

En langvarig sagsbehandling kan tillige medvirke til at vanskeliggøre en hensigtsmæssig behandling af den enkelte sag. Det er derfor væsentligt, at opmærksomheden til stadighed er henledt på sagsbehandlingstiden, der til enhver tid bør være af så kort varighed, som sagens beskaffenhed tillader.

Der skal således udfoldes betydelige og målrettede bestræbelser på at nedbringe sagsbehandlingstiden. Tilliden til ethvert straffesystem afhænger i høj grad af, at afgørelserne træffes hurtigt, og at de involverede ikke skal gå for længe i uvished.

Generalauditøren udsendte i marts 2011 som opfølgning på kvalitets- og legalitetsinstruksen og efter drøftelse med auditørerne følgende retningslinjer for indsatsen for at nedbringe sagsbehandlingstiden.

Auditøren skal herefter opstille konkrete mål for behandlingen af en sag af mere omfattende og kompleks karakter. Dette indebærer, at der løbende følges op på sagen og sker underretning af parterne om status, indtil der kan træffes afgørelse i sagen.

Disse procedurer skal endvidere følges, når der ikke er truffet afgørelse om tiltalespørgsmålet 3 måneder efter, at sagen er indledt.

Fokusområder i 2011

Som nævnt ovenfor er militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningskridt og bistand til efterforskningen et fokusområde i

2011. Det gælder også sagsbehandlingstiden, herunder langvarige sigtelser samt sager efter militær straffelov § 27.

Arbejdsgruppe om militærpolitiet (AGMP)

Forsvarsministeriet har i 2009 efter indstilling fra Generalauditøren nedsat en arbejdsgruppe om militærpolitiet (AGMP). Arbejdsgruppen er sammensat af repræsentanter fra Forsvarsministeriet, forsvarrets myndigheder og Forsvarets Auditørkorps.

Baggrunden for nedsættelse af AGMP er, at der efter reformen af militær straffe- og retsplejelov i 2005 har vist sig et behov for at konsolidere forvaltningsgrundlaget for militærpolitiet, herunder for militærpolitiets anvendelse af magtmidler.

Formålet er at sikre, at militærpolitiets opgaveløsning i moderne internationale operationer, såvel som under garnisonstjeneste finder sted på en betryggende måde og en måde, der er nøje afstemt med det nye lovgrundlag.

Der er i kommissoriet desuden lagt vægt på, at der skal kunne anføres tungtvejende grunde til - særligt udenfor den militære strafferetspleje - at pålægge militærpolitiet opgaver, der kræver politimæssige beføjelser. Dette skal ses i sammenhæng med, at militærpolitiet fremstår som en myndighed etableret af forsvaret, men uden et særligt lovmæssigt grundlag.

AGMP skal endvidere fremkomme med anbefalinger til, hvilke uddannelsesmæssige tiltag der må anses for nødvendige for at sikre en forsvarlig, faglig standard.

Arbejdsgruppens arbejde blev igangsat i beretningsåret og forventes afsluttet i 2012.

Reglerne i den militære straffelov

Militær straffelov er en speciallov, der indeholder bestemmelser om strafansvaret for pligtforsømmelser begået af tjenstgørende militært personel m.v.

Indledning

Straffelovens regler gælder – med de begrænsninger, der er beskrevet ovenfor – også for personer, som er beskæftiget i det militære forsvar. Herudover gælder militær straffelov for strafansvar for pligtforsømmelser begået navnlig af tjenstgørende militært personel som et supplement til straffelovens regler.

Militær straffelov gælder, uanset hvor det militære personel måtte befinde sig, herunder f.eks. i en mission på fremmed stats område. I væbnet konflikt omfatter militær straffelov tillige civile, der følger de væbnede styrker, samt internerede og krigsfanger i dansk varetægt.

Militær straffelov indeholder særlige materielle regler, der finder anvendelse i væbnet konflikt, ligesom der ved overtrædelser af visse bestemmelser er hjemlet skærpet straf, når en handling eller undladelse finder sted i væbnet konflikt.

Militær straffelov består af en almindelig del, der indeholder en række særbestemmelser om bl.a. personkreds og jurisdiktion, som afviger fra straffelovens almindelige del. Endvidere består militær straffelov af en speciel del, der indeholder en

række særlige straffebestemmelser om pligtforsømmelser, forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt.

Lovreformen i 2005

Den militære straffelov blev senest ændret i 2005. Reformen tilsigtede en væsentlig afkriminalisering af militære forseelser. Derfor er en række forhold, som efter den tidligere retstilstand ville være blevet bedømt som strafbare overtrædelser af den militære straffelov, ikke længere strafbare.

Den væsentligste ændring består i, at gerningsbeskrivelserne i den gældende militære straffelov – dvs. beskrivelsen af, hvad der er strafbart – forudsætter, at der er tale om en **grovere** handling. Denne handling skal endvidere være begået enten med **forsæt** – ”med vilje” – eller som følge af **grov uagtsomhed** hos gerningsmanden.

Det betyder, at alle mindre grove og simpelt (almindeligt) uagtsomme handlinger ikke længere kan straffes. Sådanne handlinger kan derimod sanktioneres administrativt i en militær disciplinarsag. Hovedsondringen mellem straffesager og disciplinarsager fremgår af tabellen i næste afsnit.

Ved lovændringen blev der indsat et antal nye straffebestemmelser, der udtrykkeligt fremhæver forhold, som tidligere var strafbare efter den nu ophævede bestemmelse om almindelig pligtforsømmelse (§ 15 i den tidligere gældende militære straffelov).

De særligt fremhævede strafbestemmelser vedrører

- overordnede, som undlader at gribe ind over for underordnedes krænkende adfærd over for andre (§ 17),
- overordnede som forsætligt krænker en underordnet (§ 18) og

- personel, som udsætter en sideordnet for særligt krænkende behandling, herunder for nedværdigende ritualer (§ 19).

Desuden blev reglerne for strafbar spiritusindtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer præciseret i § 20 og § 22. Forsvarsministeren har endvidere med hjemmel i § 21 udstedt bekendtgørelse nr. 220/2009 om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret. Bekendtgørelsen omfatter faste promillegrænser på særlige områder, hvor der stilles særlige krav til personellets omhu og agtpågivenhed, især hvor sikkerhedsmæssige grunde gør sig gældende. Bekendtgørelsen oplister en række områder, herunder vagttjeneste, skarpskydning, omgang med farlige stoffer, betjening af pansrede køretøjer m.v.

Reglen om almindelig pligtforsømmelse findes i lovens § 27, men det er kun den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, som vil kunne straffes efter denne bestemmelse. Bestemmelsen er uddybet nedenfor.

Under hensyn til erfaringerne fra de senere års fredsstøttende og andre militære operationer i udlandet indeholder militær straffelov en række særlige bestemmelser, som finder anvendelse under væbnet konflikt. Militær straffelov indeholder et antal regler, herunder om strafskærpelse, som kun finder anvendelse under væbnet konflikt.

Danmark deltager i dag i en ikke-international væbnet konflikt i Afghanistan. Det følger blandt andet af Udenrigsministerens udtalelse af 7. marts 2008 til Folketingets Udenrigsudvalg (URU alm. del - spørgsmål 37, 2007-8). Der kan herom henvises til beretningen for 2008.

Anvendelsen af reglerne om væbnet konflikt i militær straffelov indebærer i hovedtræk:

- en udvidelse af den personkreds, der er omfattet af militær straffelov,

- at strafferammen forøges for en række overtrædelser, og
- at de særlige bestemmelser i §§ 28-35 og §§ 36-38 kan finde anvendelse.

Senere lovændringer

Folketinget vedtog i 2008 (lov nr. 494) ændringer af straffeloven og militær straffelov med henblik på udtrykkeligt at fastslå, at tortur skal være en strafskærpelse omstændighed. Der er derfor indsat en strafskærpelsesbestemmelse i militær straffelov § 27 a for torturhandlinger. Bestemmelsen svarer til straffelovens § 157 a. Der er endvidere indføjet en bestemmelse som § 10 a, hvorefter der ikke indtræder forældelse for lovovertrædelser omfattet af § 27 a.

Det blev i lovforslaget blandt andet anført:

”Typisk vil en overtrædelse af den militære straffelov, som indebærer torturhandlinger, således samtidig være en overtrædelse af en eller flere af straffelovens bestemmelser.

Overtrædelser af den militære straffelov, som indebærer torturhandlinger, kan ske såvel under som uden for væbnet konflikt. Som eksempel på en overtrædelse under væbnet konflikt, hvor en strafskærpelsesbestemmelse i den militære straffelov kan være relevant, kan nævnes en overtrædelse af militær straffelovs § 36, stk. 2, hvor der i strid med artikel 13 i 3. Genève-konvention om krigsfangers behandling er påført en krigsfange stærk fysisk smerte eller lidelse for at skaffe oplysninger fra krigsfangen. Som eksempel på en overtrædelse uden for væbnet konflikt kan nævnes en overtrædelse af militær straffelovs § 27, hvor der påføres en person stærk fysisk smerte eller lidelse for at afstraffe vedkommende.

Direktiv om forbud mod tortur

"Forsvaret har ved Forsvarskommandoens direktiv om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf overfor forsvarers personel indskærpet, hvilket ansvar og forpligtelser der generelt gælder på dette område. Disse forpligtelser indbefatter udover et forbud mod medvirken også såvel en handlepligt som en indberetningspligt, hvis personel har kendskab eller rimelig mistanke om, at nogen har til hensigt at overtræde, overtræder eller har overtrådt forbuddet mod tortur. Overtrædelser af disse forpligtelser til at handle eller melde vil være en pligtforsømmelse, der afhængigt af sagens omstændigheder vil kunne straffes efter militær straffelov eller føre til et disciplinansvar efter den militære disciplinarlov.

Udover de generelle regler indeholder de missionsspecifikke direktiver en forpligtelse til at være opmærksom på, om der begås konstaterbare overtrædelser af folkeretten eller national ret i det pågældende missionsområde, herunder i særdeleshed om der sker overtrædelse af forbuddet mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling. Der er også i disse regler fastsat en forpligtelse til at forsøge at gribe ind overfor overgrebet og/eller melde dette til relevante instanser.

Ovennævnte forpligtelser er gengivet i de danske militære enheders "Standard Operation Procedure" og er også at finde på det såkaldte "soldatens kort", som er et ark med optryk af de vigtigste regler, der bliver gennemgået i forbindelse med den missionsforberedende uddannelse, og som i en lamineret udgave udleveres til alle soldater."

Forsvarsministerens besvarelse af Forsvarsudvalgets spørgsmål 65 (FOU alm. del 2010-11)

Med henblik på udtrykkeligt at fastslå, at tortur, også hvis der er tale om en overtrædelse af den militære straffelov, skal være en strafskærpende omstændighed, foreslås det, at der i den militære straffelov indsættes en strafskærpendesbestemmelse for torturhandlinger, der svarer til forslaget til en strafskærpendesbestemmelse i straffeloven (forslaget til straffelovens § 157 a)."

Særligt om militær straffelov § 27

Bestemmelsen i militær straffelov § 27 vedrører grov pligtforsømmelse, der ikke kan henføres under andre bestemmelser i militær straffelov om tilsidesættelse af militære pligter, og bestemmelsen er som "opsamlingsbestemmelse" subsidær i forhold til de øvrige bestemmelser.

Bestemmelsen er i det væsentlige bragt i overensstemmelse med straffelovens tilsvarende bestemmelser (§§ 156-157) med den reelle forskel, at tjenesteplichter inden for forsvarret er langt mere omfattende end, hvad der gælder for offentligt ansatte i øvrigt.

Eksempler

Militær straffelov § 27 vedrører forhold om grov pligtforsømmelse, der ikke er reguleret i nogle af de øvrige bestemmelser. Forholdene er af forskelligartet karakter, men kan på baggrund af de hidtidige afgørelser inddeles i nogle hovedkategorier.

Det er i lovforarbejderne fremhævet, at tjenesteplichterne for militært personel i alt væsentligt følger af forskellige skriftlige regelsæt, der gælder for det enkelte tjenestested. Som eksempler kan nævnes kasernemeddelelser, blivende bestemmelser, regler om våbenbetjening, sikkerhedsforskrifter mv.

Herudover forekommer konkret udformede regler i forbindelse med enkeltstående opgaver. Endelig gælder som for alle andre offentligt ansatte eller beskæftigede de regler eller principper, som følger af tjenesteforholdets natur, særligt uskrevne,

men almindeligt accepterede minimumskrav til vedkommendes daglige arbejde. Dette er ikke specielt for militær straffelov, men gælder også efter de regler, der er fastsat for andre i offentlig tjeneste.

Bestemmelsen anvendes også, hvor dansk lovgivning i øvrigt ikke finder anvendelse. Fx gælder særlovgivningen (færdselslov, toldlovgivning, våbenlovgivning m.v.) ikke i udlandet.

Den i næste afsnit omtalte vejledning indeholder en række eksempler på sager, der omfattes af § 27. Der kan endvidere henvises til gennemgangen nedenfor af konkrete sager i beretningsåret.

Særligt om anvendelse af bestemmelsen i forbindelse med internationale missioner

Bestemmelsen i § 27 anvendes f.eks. i sager om tilsidesættelse af bestemmelser, der er vigtige for kontingentets funktionsmuligheder, f.eks. forbud mod fraternisering og opsamling af krigssouvenirs eller for samarbejdet med lokale myndigheder (f.eks. hastighedsbegrænsninger).

Under udsendelse i internationale missioner træder militære bestemmelser i vidt omfang i stedet for bestemmelser i "særlovgivningen". Det gælder f.eks. overtrædelser af færdselsloven, toldloven og våbenloven m.v.

Det gælder f.eks. besiddelse af ulovlige knive. Enhver besiddelse af knive m.v., hvor besiddelsen i Danmark ville have udgjort en overtrædelse af våbenlovens bestemmelser, behandles som militære straffesager. Det gælder f.eks. besiddelse af springknive, enhåndsbetjente knive, butterflyknive, faldstiletter, kastestjerner, totenschlägere m.v.

Afgrænsningen mellem militære straffesager og militære disciplinarsager

Militær disciplinarlov indeholder en række bestemmelser, der skal sikre disciplinen inden for forsvaret

Militære disciplinarsager behandles udelukkende af de militære chefer og er ikke undergivet den militære anklagemyndigheds kompetence

Kort introduktion til behandlingen af militære disciplinarsager

Militære disciplinarsager behandles ikke af den militære anklagemyndighed, men udelukkende af det militære system.

Formålet med disciplinaransvaret er at sikre disciplinen inden for forsvaret. Disciplinaransvar for overtrædelse af loven kan pålægges, hvor der af disciplinære grunde er behov for en sanktion, men hvor der ikke er hjemmel til eller behov for straf.

Militære chefer har mulighed for at behandle mindre alvorlige disciplinære forhold – der ikke indebærer strafbare forhold – som administrative sager efter militær disciplinarlov. Dette system er opbygget af to niveauer – disciplinarmyndigheden og disciplinarchefen.

Disciplinarchefen kan i tvivlstilfælde forelægge sagen for en auditør, som endeligt afgør, om en sag skal behandles som en straffesag eller en disciplinarsag.

Auditørerne har ikke i øvrigt indflydelse på de militære chefers afgørelse af disse sager, og tilsynet med afgørelserne i disse sager henhører under Forsvarets Personeltjeneste (FPT) som tilsynsmyndighed.

De disciplinære sanktioner omfatter tilrettevisning, fremstilling, arbejde og efterøvelse i en del af fritiden, tjeneste uden for orden og en disciplinarbøde på højst 1/10 af den pågældendes månedsløn for hver enkelt forseelse.

Disciplinarmyndighedens afgørelse om anvendelse af et disciplinarmiddel kan inden 14 dage indbringes for disciplinarchefen, der ikke kan ændre afgørelsen til skade for den, der er blevet pålagt disciplinarmidlet.

Disciplinarchefens afgørelse kan inden 4 uger fra forkyndelsen af afgørelsen forlanges indbragt for disciplinarnævnet. Afgørelsen kan ikke ændres til skade for den, der er blevet pålagt disciplinarmidlet.

Disciplinarnævnet består af en byretsdommer som formand, en repræsentant for forsvaret efter indstilling fra forsvarschefen og en repræsentant for den personelgruppe, som den, der er pålagt et disciplinarmiddel, tilhører. De sidstnævnte repræsentanter udpeges efter indstilling fra de forhandlingsberettigede personelorganisationer. Disciplinarnævnets afgørelse kan indbringes for domstolene.

Forsvarets Personeltjeneste har blandt andet i forbindelse med besvarelse af et spørgsmål fra Folketingets Forsvarsudvalg redegjort for udviklingen i de militære disciplinarsager. Det er oplyst, at der er registreret et fald i antallet af sanktioner efter disciplinarloven fra 632 i 2006 til 501 i 2009. Det er i øvrigt kun få afgørelser, der indbringes for nævnet.

Sondringen mellem straffesager og disciplinarsager

Sondringen mellem straffesager, der afgøres af auditøren, og disciplinarsager, der henhører under den militære chef, kan ikke angives udtømmende. Generalauditøren har efter aftale med Forsvarsministeriet udarbejdet en vejledning, således at auditøren og den militære chef har et fælles udgangspunkt, når der skal træffes afgørelse om, hvorvidt der skal indledes en straffesag. Vejledningen blev udsendt i 2005 og er revideret i juni 2007.

Kort sagt sondres der således mellem de to regelsæt:

- **Straffesager**

Alvorligere pligtforsømmelser, hvor der er handlet forsætligt eller groft uagtsomt.

- **Disciplinarsager**

Mindre grove pligtforsømmelser eller forhold, der alene skyldes simpel uagtsomhed.

Der kan i øvrigt henvises til den skematiske opstilling af de to regelsæt i beretningen for 2009.

Administrationen af de to regelsæt følges af en erfaringsgruppe med repræsentanter for Auditørkorpset, Forsvarets Personeltjeneste, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets departement.

Forsvarets Personeltjeneste har endvidere i 2006 udsendt en vejledning om militær disciplinarlov.

Gennemgang af udvalgte konkrete sager fra 2010

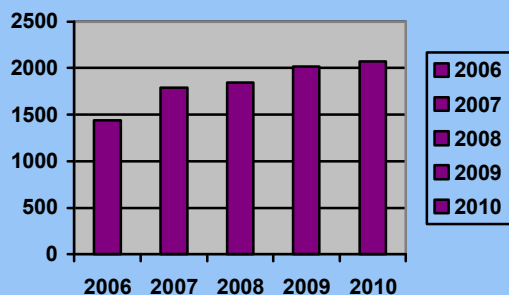
Gennemgangen af konkrete sager har til formål at beskrive en række typiske sager, som auditørerne har behandlet i beretningsåret. Gennemgangen af sagerne følger samme systematik som den foregående beretning. Beretningen omfatter således navnlig sager, der er mundet ud i en sanktion, men også sager, der er afsluttet uden tiltale m.v. i beretningsåret.

Det er ikke alle efterforskninger, der munder ud i en strafferetlig sanktion. En række af sagerne har karakter af indberetninger fra militære myndigheder på baggrund af særlige hændelser i forsvaret, herunder hændelser i missionsområder. Sagerne bliver screenet ved modtagelsen, og auditøren vurderer på baggrund af indberetningerne, om der er grundlag for at indlede efterforskning. Er dette ikke tilfældet, henlægges sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Indledes der efterforskning, har denne efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Er der efter afslutningen af efterforskningen ikke grundlag for at rejse tiltale, afsluttes behandlingen af sagen efter retsplejelovens § 749, stk. 2. Hvis sigtelse er rejst under efterforskningen, afsluttes sagens behandling – efter retsplejelovens § 721.

Strafferetlige undersøgelser - nye sager

Nye strafferetlige undersøgelser indledt i 2010

Eksempler på undersøgelser indledt i 2010

Januar. Udrykning til Libanon i forbindelse med færdselsuheld (UNIFIL)

Den 9. januar 2010 omkom en dansk soldat i en færdselsulykke i Libanon, mens en anden soldat pådrog sig en brækket arm og skader på hoften. De to danske soldater sad i førerhuset på en lastbil, der i forbindelse med en bjærgning faldt ud over en skrænt. Auditøren indledte en undersøgelse, og auditørpersonel foretog udrykning til Libanon med en militær bilinspektør.

Undersøgelsen blev afsluttet i marts 2011. Auditøren fandt ikke grundlag for at gøre strafansvar gældende mod personer eller myndigheder og indstillede efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2.

Sagen er beskrevet i denne beretning, side 56-57.

Februar. Udrykning til Afghanistan i forbindelse med egenbeskydning

Den 21. februar 2010 blev fire danske soldater såret øst for Forward Operations Base (FOB) Budwan (tidligere Armadillo) i Helmand, Afghanistan. Auditøren indledte en undersøgelse, og auditørpersonel foretog udrykning til Afghanistan på baggrund af en formodning om, at der var tale om egenbeskydning.

Auditøren afsluttede undersøgelsen den 10. maj 2010. Det blev på baggrund af undersøgelsen lagt til grund, at alle de fire sårede soldater var blevet ramt af sprængstykker fra mortergranater, som blev afskudt som støtteild af egne styrker fra FOB

Budwan. Soldaterne var forinden kommet i kamp med Taleban, som havde beskudt patruljen fra flere forskellige positioner.

Auditøren fandt efter en samlet vurdering af hændelsesforløbet, at der ikke var grundlag for at gøre strafferetligt ansvar gældende mod noget personel i anledning af hændelsen.

Maj. "Armadillosagen"

Auditøren indledte i maj undersøgelse af en kamphandling, der fandt sted den 25. juni 2009 ved en grøft i Helmand, Afghanistan. Kamphandlingen indgik i dokumentarfilmen "Armadillo", og undersøgelsen havde til formål at afklare, om omtalen i filmen og formuleringer anvendt i filmen var udtryk for, at der i forbindelse med kamphandlingen kunne være sket en overtrædelse af gældende regler for magtanvendelse (initiativ-sag).

Undersøgelsen gav ikke grundlag for at lægge andet til grund, end at kampen i grøften var foregået i overensstemmelse med gældende regler for magtanvendelse under væbnet konflikt.

Der var således ikke grundlag for at antage, at en fortsat efterforskning vil resultere i, at nogen person vil kunne gøres ansvarlig for strafbare forhold, og auditøren indstillede herefter den 15. december 2010 efterforskningen i sagen.

Sagen er beskrevet i denne beretning, side 54.

Maj. Våbentyveri fra Aalborg Kaserne

Lørdag den 22. maj 2010 fandt der et våbentyveri sted på Aalborg Kaserne. Gerningsmændene – en 21-årig sergent fra Trænregimentet og en jævnaldrende menig fra et andet kompagni – blev anholdt og fremstillet i et grundlovsforhør og blev varetægtsfængslet indtil dommen faldt i september måned.

Begge blev idømt fængsel i 1 år og 3 måneder for tyveri og overtrædelse af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder.

Sagen er beskrevet i denne beretning, side 41.

Juni. Morterulykke i Oksbøl med to dræbte

Den 11. juni 2010 afgik to soldater ved døden som følge af et uheld med en let morter i Oksbøl øvelsesterræn.

Auditøren indstillede den 8. juli 2010 efterforskningen i sagen.

Sagen er beskrevet i denne beretning, side 49.

Juli/august. Udrykning til Libanon i forbindelse med grov forstyrrelse af den offentlige orden ved UNIFIL m.v.

Sag 2010/001825

Den 1. august 2010 foretog dansk militærpoliti anholdelse af en beruset flyverspecialist, der efter en hjemsendelsesfest bl.a. havde indladt sig i klammeri med en FN-officer og flere libanesiske soldater ved et checkpoint samt optrådt forstyrrende i spirituspåvirket tilstand ved en privat ejendom.

Auditøren indledte en undersøgelse, og auditørpersonel foretog udrykning til Libanon.

Sagen er afgjort med en bøde på 3.000 kr.

August - "Fotosagen" om dansk tolk i Afghanistan 2002 (udløber af fangesagen)

Sag 2010/001973 (Initiativ-sag)

Auditøren i København modtog ultimo august 2010 en henvendelse om en mulig eksistens af en cd-rom med "Abu-Ghraib-lignende billeder" af afghanske tilfangetagne i Afghanistan i 2002. Henvendelsen kom fra Kammeradvokaten, der i forbindelse med forberedelsen af en erstatningssag i

landsretten var blevet underrettet om, at en dansk tolk havde oplyst, at han var i besiddelse af en sådan cd-rom. Oplysningerne kom fra en oberst, der havde forbindelse med tolken. Sagen havde tidligere været efterforsket af auditørkorpset. Man fandt dengang – i 2005 – ikke, at der var rimelig formodning om, at et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige, var begået.

Auditøren indledte straks undersøgelse i sagen. Der er ved efterforskningen foretaget afhøringer af en lang række personer. Byretten bestemte i december 2010, at en pensioneret militærpsykolog skulle afgive forklaring om sit kendskab til den omtalte cd-rom. Østre Landsret stadfæstede byrettens kendelse den 4. april 2011. Psykologen har ansøgt Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære denne afgørelse til Højesteret. Nævnet meddelte afslag.

Sagen verserer fortsat.

Oktober. Udrykning til Afghanistan i forbindelse med undersøgelse af civile tab

Hærens Operative Kommando underrettede auditøren om, at en lokal civil den 25. oktober 2010 havde rettet henvendelse til en dansk patruljebase og fortalt, at flere familiemedlemmer var blevet dræbt og såret under en kamphandling den 6. oktober 2010. Auditøren indledte herefter en undersøgelse af sagen, og auditørpersonel rejste kort tid efter til Afghanistan for at efterforske sagen.

Auditøren afsluttede undersøgelsen i februar 2011. Auditøren lagde til grund, at fem civile måtte antages dræbt og fire civile såret som følge af dansk ildafgivelse. Auditøren fandt ikke – uanset de tragiske konsekvenser – grundlag for at antage, at der er sket nogen overtrædelse af de gældende regler for magtanvendelse.

Sagen er beskrevet i denne beretning, side 53.

November. Undersøgelse af påstande om dansk militærtolks overværelse af tortur i Irak i 2006

Dagbladene Politiken og Information bragte den 30. oktober og den 1. november 2010 artikler, hvoraf fremgik, at en irakisk statsborger, som havde anlagt en erstatningssag ved de britiske domstole, havde oplyst, at en dansk militær tolk på et tidspunkt i juni 2006 skulle have overværet, at britiske soldater udsatte ham for grov vold.

På baggrund af oplysningerne i artiklerne indledte auditøren undersøgelse i sagen. Initiativsag.

Der blev herefter foretaget afhøring af tolken og et antal personer. Ingen af disse personer har kunnet bekræfte oplysningerne i artiklerne i Politiken og Information. Auditøren fandt herefter, at der ikke var nogen formodning for, at dansk militært personel i forbindelse med tilbageholdelsen har begået strafbart forhold, og indstillede efterforskningen i februar 2011.

Auditøren anmodede de britiske myndigheder om at blive orienteret, hvis der i forbindelse med den irakiske statsborgers forventede forklaring for en britisk domstol eller andre myndigheder fremkommer oplysninger om, at dansk militært personel skal have begået strafbare forhold i forbindelse med britiske myndigheders tilbageholdelse af den irakiske statsborger i juni 2006.

Sagen er også beskrevet i denne beretning, side 51-52.

December. Udrykning til Afghanistan i forbindelse med vådeskudsulykke

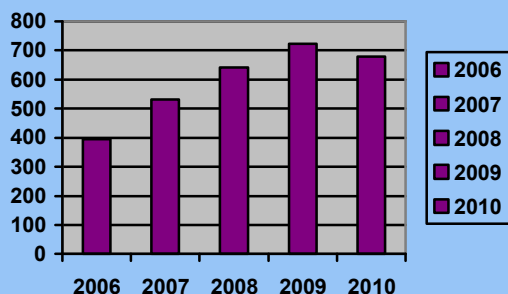
Lørdag den 18. december 2010 blev en konstabel hårdt såret af skud under en patrulje øst for Patrol Base Line, der udgøres af de fire fremskudte baser, der ligger seks kilometer nordøst for Gereshk.

Da der var mistanke om, at det var et vådeskud, der havde såret soldaten, indledte auditøren en undersøgelse af sagen. Auditørpersonel rejste straks efter til Afghanistan for at efterforske sagen og var retur i Danmark den 30. december.

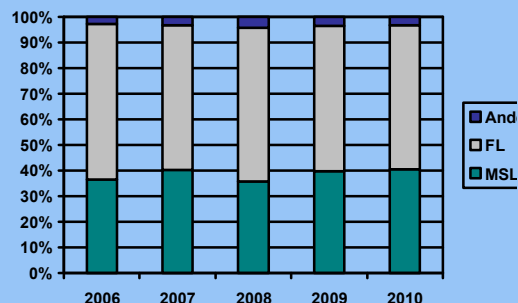
Sagen verserer fortsat.

Sanktioner i militære straffesager i 2010

Sanktioner siden lovreformen

Fordelingen af sanktioner

Der blev i 2010 registreret 2.072 sager under anklagevirksomheden og i samme periode afsluttet 1.629 sager. 680 sager medførte strafforfølgning og en sanktion. Antallet af nye strafferetlige undersøgelser er således steget knap 3 %, mens antallet af sanktioner er faldet med ca. 6 % i forhold til året før.

Seks sager endte med fængselsstraf, heraf fem med ubetinget fængsel. Fire af disse sager endte med længerevarende fængselsstraffe for ulovlig våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 192 a, mens en sag drejede sig om blandt andet brugstyveri af to motorkøretøjer m.v.

Resten af sagerne blev afgjort med bøde, tiltalefrafald og advarsel.

Fordelingen af sanktioner mellem militær straffelov og den civile strafbelagte lovgivning fremgår af den følgende oversigt, der viser en nogenlunde stabil fordeling over tid.

I de følgende afsnit beskrives en række af de sager, Auditørkorpset har behandlet i beretningsåret. Beskrivelsen i dette afsnit omfatter alene sager, der er afsluttet med en sanktion i 2010. Der kan endvidere henvises til det uddybende statistiske materiale i beretningens bilagsdel.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Der gives i dette afsnit et overblik over sanktioner for overtrædelse af militær straffelov og eksempler på konkrete afgørelser. Gennemgangen følger systematikken i loven.

De hyppigste overtrædelser af militær straffelov er fortsat sager om grov udeblivelse fra tjenesten efter § 25, grov pligtforsømmelse efter § 27 og påvirkethed i tjenesten efter § 20. Fordelingen af sanktionerne fremgår af tabel 4.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov udmåles efter generalauditørens bødekatolog (Meddelelse 7/2007), hvori der er fastsat vejledende minimumstakster for bøder for overtrædelser af militær straffelov. Bødekatologet er optrykt i bilagsdelen.

Pligter som underordnet

Militær straffelov §§ 11-13 regulerer strafansvaret for tilsidesættelse af de særlige pligter, som underordnet personel, primært pligten til at adlyde en (lovlig) given ordre og respekten for overordnede.

Der har i 2010 været to sager om ulydighed og fem sager om respektstridig adfærd. De enkelte sager rummer ofte flere elementer. Hovedforholdet kan således være rubiceret under militær straffelovs § 11, men kan i samme sag tillige rumme forhold om overtrædelse af militær straffelovs § 13, respektstridighed eller § 27, grov pligtforsømmelse.

Den vejledende bødetakst for ulydighed er 1.500 kr. og 1.250 kr. for respektstridig optræden. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder. Der er ikke truffet afgørelse om sanktioner for mytteri efter § 12.

Eksempel - Ulydighed (§ 11)

Sag 2009/002236

En marineoverkonstabel vedtog en bøde på 1.500 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 11 ved at have undladt at efterkomme en ordre fra en overordnet chefsergent om at standse ophalingen af en gummibåd og følge nærmere givne instruktioner, men i stedet at være fortsat med ophalingen trods forbuddet.

Eksempel - Ulydighed og respektstridig opførsel i forbindelse med beruselse (§ 11, § 13 og § 20)

Sag 2010/000734

En værnepligtig havde forud for planlagt tjeneste, hvor der skulle øves bykamp med løs ammunition, indtaget alkohol i et sådant omfang, at han ikke var i stand til at varetage tjenesten på fuldt forsvarelig måde, ligesom han efterkom tjenstlige ordrer på klart utilfredsstillende måde og udviste respektstridig opførsel, idet han først efter gentagne ordrer iførte sig sin basisudrustning og gentagne gange lagde sig til at sove i en kælderskakt, selv om han blev beordret op derfra.

I tilknytning til dette kaldte han ligeledes en foranstående for et "skvat". Den menige vedtog en bøde på 2.500 kr. for forseelsen.

Eksempel - Respektstridig opførsel (§ 13)

Sag 2009/002135

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 13, respektstridig opførsel, ved over for en sergent at have optrådt stærkt ophidset og herunder talt nedladende til sergenten samt efter denne og en anden sergent at have råbt "bøsserøve", hvilket skete i overværelse af andre menige.

Eksempel - Respektstridig opførsel (§ 13)

Sag 2009/002849

En værnepligtig vedtog en bøde på 1.250 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 13, respektstridig opførsel, ved i andre soldaters nærvær at have kaldt en foranstående sergent for "bøsserøv", og da han af sergenten blev beordret til at

redegøre for et optrin at have udtalt "det skal du ikke blande dig i" og "du skulle have nogle tæsk" eller lignende.

Eksempel - Respektstridig opførsel (§ 13)

Sag 2010/000267

En overkonstabel var sigtet for militært hærværk ved i forbindelse med en julefrokost på en kaserne at have knust glasset på et billede med sin ene hånd, samt for respektstridig opførsel over for en militærpolitisergerent ved at have kaldt ham en "fucking bums", en "fucking rød baret" eller lignende samt ved at have inviteret ham udenfor til tæsk. Auditøren opgav påtale for militært hærværk, og den pågældende vedtog en bøde på 2.000 kr. for respektstridig opførsel.

Eksempel - Respektstridig opførsel (§ 13)

Sag 2010/000624

En sergent vedtog en bøde på 1.250 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 13, respektstridig opførsel, ved under overhørelse af andre sergenter og menige at have kaldt en foranstående sergent for "møgluder" eller tilsvarende.

Pligter som overordnet og sideordnet

Militær straffelov §§ 15-19 regulerer strafansvaret for tilsidesættelse af de særlige pligter som overordnet og sideordnet personel. Der er primært tale om pligten til at behandle underordnet personel ordentligt, stillingsmisbrug, krænkelse af underordnet og pligten til at gribe ind ved overgreb begået af overordnet personel eller mod sideordnede (ritualer og lignende).

Eksempel – Grov krænkelse af underordnet efter

§ 18 og grov pligtforsømmelse efter § 27, stk. 2

Sag 2010/000617

En befalingsmand indfandt sig en nat på en belægningsstue for kvindelige menige fra samme enhed og tilkendegav over for en kvindelig menig, at hendes uddannelsespapirer kunne forbedres, hvis hun havde seksuel omgang med ham, idet han bl.a. udtalte "vi kan ordne dine HRU-papirer

os to" samt "ja, os to vi kan bare ordne det her og nu" eller lignende udtalelser af seksuel karakter. Den pågældende vedtog en bøde på 4.500 kr. for grov pligtforsømmelse og grov krænkelse af underordnet.

Rusmidler m.v.

Militær straffelov §§ 20-23 regulerer strafansvaret for omgang med rusmidler m.v. Der har i 2010 været 42 tilfælde af denne karakter.

26 sager vedrørte påvirkethed i tjenesten. Alle på nær to vedrørte alkoholindtagelse. Bødetaksten er som udgangspunkt 2.000 kr. Er forseelsen begået under vagttjeneste, eller er der tale om gentagelsestilfælde, udmåles en bøde på 3.000 kr.

Den typiske § 20 situation opstår, når en værnepligtig menig om morgenen i forbindelse med stueeftersyn eller lignende konstateres så beruset, at han ikke kan vågne, går vaklende, taler snøvle og usammenhængende og lignende. Gerningsindholdet er opfyldt, når pågældende ikke er i stand til at varetage sin tjeneste på fuld forsvarlig måde. Bevis for strafskyld ligger således snarere i registrering af pågældendes ageren og optræden end i måling af alkoholpromille. Der tages derfor kun sjældent blodprøve i denne type sager.

Der er tale om en særligt alvorlig situation, når misbruget finder sted i et missionsområde. Disse sager er imidlertid yderst sjældent forekomne. Der er i beretningen for 2008 omtalt en sag, hvor tre konstabler vedtog en bøde på 3.000 kr. for at have delt en joint hash.

Eksempel - Beruselse i forbindelse med vagttjeneste med skarpladte våben (§ 20)

Sag 2010/000048

En sergent mødte til tjeneste som vagtkommandør efter forudgående indtagelse af alkohol i et sådant omfang, at han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde, og derfor måtte udelukkes fra at deltage i den planlagte

vagttjeneste. Han vedtog en bøde på 3.000 kr. for forseelsen. Der blev ved bødens udmåling i skærpende retning lagt vægt på tjenestens karakter, og at der er i forbindelse med vagttjenesten skulle bæres skarpladte våben.

Eksempel - Beruselse i forbindelse med vagttjeneste (§ 20)

Sag 2009/002823

En værnepligtig mødte om morgenen til tjeneste som vagt efter at have indtaget alkohol i et sådant omfang, at han ikke var i stand til at varetage tjenesten på fuld forsvarlig måde, idet han blandt andet skulle bære skarpladt våben. Han blev derfor udtaget af vagten og først indsat igen om eftermiddagen. Den værnepligtige vedtog en bøde på 3.000 kr. for forseelsen. Det blev ved bødens udmåling anset for en skærpende omstændighed, at der var tale om vagttjeneste, samt at han under vagten skulle bære skarpladt våben.

Eksempel – Beruselse i forbindelse med tjenesten (§ 20)

Sag 2010/000089

En marinespecialist vedtog en bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 20 for at være mødt til tjeneste i Søværnet efter at have indtaget alkohol i et sådant omfang, at han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig vis. Han skulle sammen med andre indøve redningsøvelse i en svømmehal, men da han havde en høj promille og var synligt påvirket af spiritus, blev han taget ud af øvelsen.

Eksempel - Indtagelse af euforiserende stoffer i forbindelse med vagttjeneste (§ 20)

Sag 2010/000004

En værnepligtig vedtog en bøde på 3.000 kr. for at have indtaget euforiserende stoffer i et sådant omfang, at han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste som vagt på fuldt forsvarlig måde.

Eksempel – flere forhold (§ 20, § 24, stk. 1, og § 25, stk.1)

Sag 2009/002766

Københavns Byrets dom af 26. april 2010

En værnepligtig havde ved tre forskellige lejligheder overtrådt henholdsvis militær straffelov § 20 ved at være mødt synligt spirituspåvirket med snøvlede tale og balancebesvær som vagtreservere og ved senere lejligheder i to tilfælde at have sovet på vagten og være udeblevet fra vagttjeneste. Han blev af byretten idømt en bøde på 6.500 kr.

Besiddelse eller indtagelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område (§ 22)

Der var i beretningsåret 14 sager vedrørende narkotikabesiddelse m.v. efter § 22. Bødetaksten følger taksten i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2006 om sanktionspåstande m.v. i narkotikasager.

Eksempel - Besiddelse af hash på kaserne

Sag 2010/002657

I forbindelse med en ransagning på en kaserne blev en værnepligtig på et værelse fundet i besiddelse af ca. 2 gram hash. Han vedtog en bøde på 2.200 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 22, jf. lov om euforiserende stoffer.

Ordensforstyrrelser efter militær straffelovs § 23

Sager om overtrædelse af denne bestemmelse forekommer sjældent. To sager blev i 2010 afgjort efter denne bestemmelse. Bødetaksten er som udgangspunkt 750 kr. for offentlig uorden i Danmark og 1.500 kr. for offentlig uorden i udlandet.

Eksempel – Synligt påvirket under udsendelse (§ 23, stk. 2)

Sag 2009/002704

En overkonstabel vedtog en bøde på 1.500 kr., for under tjeneste i Kosovo efter besøg på forskellige

barer i lejren at have vist sig synligt påvirket, idet han talte usammenhængende, snøvlet og gentog sig selv.

Eksempel – Synligt påvirket under udsendelse (§ 23, stk. 2)

Sag 2009/002178

En kaptajn i Flyvevåbnet vedtog en bøde på 2.000 kr. for under udsendelse til Afghanistan i forbindelse med tjeneste ved terminalen i Kabuls Internationale lufthavn at have vist sig synligt påvirket, idet han lugtede kraftigt af alkohol, talte snøvlede og ikke kunne gå lige samt havde svært ved at holde balancen, når han stod stille. Der blev ved bødens udmåling lagt vægt på, at forseelsen blev begået under international tjeneste i et missionsområde i strid med den officielle nul-tolerance politik over for indtagelse af alkohol og til delvist offentlig skue over for kammerater og kolleger, der til dagligt gør tjeneste i kampområder.

Andre pligtforsømmelser

Militær straffelov §§ 24-27 omfatter strafansvaret for tilsidesættelse af andre pligtforsømmelser end de ovenfor beskrevne. Der har inden for denne gruppe været 227 sager, dvs. et lille fald i forhold til 2009 (234).

Vagtforseelse efter § 24

Der kan straffes for en vagtforseelse, når vagten er tiltrådt. Udgangspunktet er en bøde på 1.500 kr. Bøden forhøjes, når der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. fordi området, hvor der holdes vagt, er genstand for en skydeøvelse eller er beliggende i et missionsområde, der jævnligt bliver udsat for beskydning.

Der blev afgjort fem sager efter § 24. Bøderne blev udmålt til mellem 1.500 kr. og 2.000 kr. De forhøjede bøder blev udmålt til vagter, der havde sovet under skydeøvelser.

Eksempel – sovet under skarpskydningsøvelse Sag 2010/000961

En værnepligtig menig vedtog en bøde på 2.000 kr. for at have sovet under udførelse af vagttjeneste i form af strandvagt under skydninger i et militært skydeterræn. Der blev ved bødens fastsættelse i skærpende retning lagt vægt på, at vagtforseelsen var begået i tilknytning til skarpskydning.

Eksempel – Vagtforseelse under udsendelse Sag 2010/001120

En konstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. for under vagttjeneste i en patruljebase i Afghanistan at have tilsidesat sine pligter som vagt, idet han under vagttjenesten hørte musik på sin ipod. Der blev ved bødens udmåling lagt vægt på, at vagtforseelsen blev begået i et missionsområde, hvor der ofte finder kamphandlinger sted.

Grov udeblivelse efter § 25

Grov udeblivelse efter militær straffelov § 25 hører til en af de hyppigst forekommende overtrædelser af den militære straffelov. Langt størstedelen af sagerne drejer sig om værnepligtige, der er udeblevet fra første mødedag ved Hærens Basis Uddannelse (HBU).

Sanktionen er bøde, der stiger ved gentagelse. Ved gentagelser ud over fire gange kan frihedsstraf idømmes. Andre – men færre sager – drejer sig om udeblivelse under militærtjeneste, hvor mere end 10 tjenestedages fravær anses som groft fravær og dermed en straffesag, hvor sanktionen er bøde. Den pågældende bliver som hovedregel hjemsendt med henblik på genindkaldelse til afvikling af ny militærtjeneste. Sager om fravær af kortere varighed afgøres med disciplinarmiddel.

Ulovlig udeblivelse var med 159 sager også i 2010 den hyppigst forekommende overtrædelse af militær straffelov. De fleste sager blev afgjort med bøde, mens enkelte kunne afgøres med tiltalefra-

fald, f.eks. fordi den værnepligtige efter en fornyet session er erklæret for varigt uegnet til militærtjeneste.

Eksempel

Sag 2009/002318

Retten i Glostrups dom af 6. oktober 2010

En værnepligtig blev i retten idømt en bøde på 2.400 kr. for udeblivelse fra indkaldelse til værnepligtstjeneste. Den pågældende havde tidligere søgt om og fået udsættelse med værnepligten, og han var klar over, at de tidligere udsættelser var tidsbegrænsede. Han var efterfølgende blevet erklæret uegnet til værnepligtstjeneste på grund af problemer med ryggen.

Eksempel

Sag 2008/002842

Retten i Glostrups dom af 6. oktober 2010

En værnepligtig blev i retten idømt en bøde på 2.800 kr. for udeblivelse fra værnepligtstjeneste. Den pågældende havde som 18-årig trukket fri-nummer og havde som 25-årig meldt sig frivilligt. Han ønskede alligevel ikke at aftjene sin værnepligt. Han havde mundtligt fået oplyst, at han på grund af nogle blodprøver og en høretest var uegnet til værnepligtstjeneste. Han blev dømt for ulovlig udeblivelse, da han ikke var mødt på 1. indkaldelsesdag efter at have modtaget indkaldelse hertil.

Militært hærværk efter § 26

Der har i 2010 været en sag om militært hærværk ved knusning af en rude i en dør (2010/001209).

Andre pligtforsømmelser efter § 27

Militær straffelov § 27 omfatter strafansvaret for pligtforsømmelse, der ikke kan henføres under andre bestemmelser i militær straffelov om tilsidesættelse af militære pligter. Forholdene er af forskelligartet karakter, men sagerne kan fordeles i nogle hovedkategorier.

§ 27 sager

Hovedkategorier	antal
Soldaters omgang med skydevåben, ammunition og blankvåben	19
Kaserneuorden	6
Færdselssager i missionsområder	7
Toldregler (udsendte styrker)	2
Privat kørsel i forsvarrets køretøjer	4
Utilsigtet skudafgivelse	5
§ 27, stk. 2, særlig grov pligtforsømmelse	5
Øvrige (indlandssager)	8
Øvrige (udsendte styrker)	6
I alt	62

Der er i alt registreret 62 sager om overtrædelse af § 27. Disse sager blev sanktioneret med bødestraf.

Bestemmelsen er endvidere anvendt i sammenstød med blandt andet overtrædelse af straffeloven. Se herom nedenfor under overtrædelse af straffelovens § 192 a, hvor de tiltalte ligeledes blev dømt for pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter militær straffelov § 27, stk. 2. I disse sager blev fire personer idømt længerevarende fængselsstraffe.

Eksempler på soldaters omgang med skydevåben, ammunition og blankvåben

Eksempel 1 – Omgang med våben indland

Sag 2010/0000401

En sergent i Hæren vedtog en bøde på 2.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved på en kaserne i strid med gældende instruktioner at have forladt en våbencontainer uden at aflåse den. Containeren stod således åben indtil en forsyningsbefalingsmand i forbindelse med en kontrol fandt containeren ulåst og uden bevogtning. Der blev ved bødens udmåling lagt vægt på, at containeren indeholdt et stort antal funktionsduelige våben.

Eksempel 2 – Omgang med våben udland Sag 2009/002574

En sergent, tjenstgørende ved den danske bataljon i Kosovo, vedtog en bøde på 1000 kr. for at have efterladt sit gevær M/59 med påsat, opladt magasin, optisk sigte, laser og 40 mm granatkaster oven på en pansret mandskabsvogn uden opsyn. Idet han glemte geværet, da køretøjet satte i gang, faldt geværet af og blev herefter stjålet.

Eksempel 3 – Ammunition – antændelse af krudt Sag 2010/001684

Under et kursus i øvelsesterræn skar en sergent et forsaget kanonslag op, hældte krudtet ud på jorden og antændte det, hvorved han pådrog sig skader på den ene hånd. Dette var i strid med gældende bestemmelser om behandling af forsaget ammunition¹, og den pågældende vedtog en bøde på 1.500 kr. for forseelsen.

Der var i formildende retning lagt vægt på, at han selv var kommet til skade.

Eksempel 4 – Knive Sag 2010/001058

En major vedtog en bøde for at have tilsidesat sine pligter i tjenesten, jf. HRN reglement 910-005 pkt.4.4.4.4., da han i Kabul, Afghanistan, blev fundet i besiddelse af 3 stk. enhåndsbetjente foldeknive af mærket "Gerber", som ikke var udleveret af forsvaret. Der blev ved bødens udmåling lagt vægt på, at der var tale om flere knive, der ville have været ulovlige at besidde uden våbentiladelse i Danmark.

Eksempler på kaserneorden

Eksempel 1 – Antændelse af alco-gel Sag 2010/001483

To overkonstabler kom efter en bytur tilbage til kasernen, og den ene smurte for sjov alco-gel på den andens bukser og antændte dem, så der gik ild i dem, og den pågældende pådrog sig 2. grads

¹ Hærreglement 550-030 m.v.

forbrændinger. Da de begge forklarede, at de anså forholdet som en practical joke, der udviklede sig uheldigt, blev forholdet henført til MS § 27, stk. 1, og ikke straffelovens § 244. Bøden fastsattes til 2.000 kr.

Eksempel 2 – Krænkende adfærd Sag 2010/002313

En oversergent vedtog en bøde på 3.000 kr. for pligtforsømmelse (krænkende adfærd) ved at have opsøgt en kvindelig flyverspecialist, mens hun spiste frokost med en kollega, og forsøgt at stikke en finger i hendes mad, ligesom han skubbede til hendes kontorstol, så hun kørte over i et bord med printere, hvorefter han løftede hende op bagfra og lagde hende ned på gulvet. Påtale blev samtidig opgivet for vold.

Eksempel på anvendelse af forsvarets køretøjer til privat kørsel

Brug af lånt militært køretøj til privat arrangement Sag 2010/002004

En sergentelev vedtog en bøde på 1500 kr. for pligtforsømmelse for at have benyttet et militært køretøj udlånt til ham til privat kørsel, idet han i strid med gældende regler for anvendelse af tjenestekøretøjer anvendte køretøjet til kørsel fra sin private bopæl til et privat paint-ball arrangement.

Eksempel på overtrædelse af færdselsregler for udsendte

Kørsel i Afghanistan Sag 2009/002834

En konstabel vedtog en bøde på 1500 kr. for grov pligtforsømmelse, jf. hærens bestemmelser om køreuddannelse, ved at have fungeret som vognkommandør på en pansret mandskabsvogn af typen M 113 under en kørsel fra Main Operating Base "Price" ad Highway One til Camp Bastion,

Kandahar, Afghanistan, uanset at han var fra-
kendt førerretten.

Eksempel på utilsigtet skudafgivelse – i vagtbygning

Skudafgivelse med gevær M/95

Sag 2010/002633

En værnepligtig udviste grov uagtsomhed under kontrol af et gevær M/95 i vagtbygningen på Antvorskov kaserne. Det fremgår af sagen, at der var kolleger til steder, da skuddet blev afgivet, men at der ikke havde været konkret fare for de tilstedeværende. Der skete alene mindre materiel skade.

Den pågældende vedtog at betale en bøde på 1.000 kr.

Eksempel på overtrædelse af toldregler

Forsendelse af cigaretter med militær posttjeneste

Sag 2010/000955

En konstabel sendte under tjeneste i Afghanistan i strid med forbuddet i Hærens bestemmelser for udsendte styrker 30 pakker cigaretter, der ikke var toldberigtigede, med den militære posttjeneste til en adresse i Danmark.

Han vedtog en bøde på 2.500 kr. for forseelsen. Bøden blev fastsat til 3 gange den aktuelle afgift inklusiv toldværdien for cigaretterne.

Eksempler på pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter § 27 stk. 2

Anvendelse af computer til at hente pornografisk materiale

Sag 2010/002282

En ansat vedtog i oktober 2010 en bøde på 3.000 kr. for særlig grov pligtforsømmelse, da han på en af forsvarrets skoler i talrige tilfælde havde an-

vendt den tjenstligt udleverede computer til at søge på internetsider med til dels ekstremt pornografisk indhold, således at der ved kontrol af computeren fandtes 451 filmklip og 669 genveje med sådant indhold.

Se endvidere den under § 18 omtalte sag om seksuelle krænkelser af underordnet.

Øvrige sager om grov pligtforsømmelse – indland

Tilsidesættelse af skydebaneregler

Sagerne 2009/002183 og 2009/002184

I sagen vedtog tre ansatte; en oversergent, en sergent og en overkonstabel alle bøder for grov pligtforsømmelse ved på forskellig måde i strid med militære skydebaneregler at have deltaget i nedskydningen af et stykke råvildt, der havde bevæget sig ind på en feltskydebane.

To af de tre tiltalte havde endvidere under samme skydning gjort sig skyldige i endnu et tilfælde af grov pligtforsømmelse ved at have foretaget 5-7 "forbiskydninger" med gevær M 95, således at den ene havde taget opstilling 17-18 meter foran skytten og 2½ meter ved siden af det mål, skytten afgav skuddene imod.

Øvrige sager om grov pligtforsømmelse – udland

Tilegnelse af smertestillende piller til eget forbrug

Sag 2010/000718

En dansk soldat, tjenstgørende i sanitetsdelingen ved den danske bataljon i Helmand, Afghanistan tilsidesatte groft sine pligter i tjenesten, da han i en amerikansk ledet klinik på Main Operating Base Price uden tilladelse tog 10 stk. smertestillende

piller af mærket "Tremadol", ligesom han af en amerikansk kollega modtog et større antal piller af samme mærke til eget forbrug.

Seksuelt samkvem med lokal tolk i Irak

Sag 2010/000153

En sergent vedtog en bøde på 2500 for grov pligtforsømmelse, da han under tjenesten ved en dansk enhed i Irak i strid med chefens mundtlige instruktioner samt hærens bestemmelser på området havde seksuelt samkvem med en lokalt ansat tolk.

Der blev ved bødens udmåling lagt vægt på den særlige sikkerhedssituation i Bagdad og de konsekvenser for samarbejdet med allierede og for operationssikkerheden, som kompromitteringen af den professionelle forhold til lokalt ansatte personer under disse særlige omstændigheder kan medføre.

Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt

De alvorligste bestemmelser i militær straffelov findes i § 27 a om strafskærpelse for tortur, §§ 28-35 om forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og §§ 36-38 om andre forbrydelser under væbnet konflikt.

Der er ikke afgjort sager af denne karakter i beretningsåret. Se endvidere afsnittet om efterforskning af sager i internationale missionsområder.

Særligt om sager ved de udsendte styrker

Der er i beretningsåret registreret 31 sanktioner ved de udsendte styrker. Der var 36 i 2009.

Sagerne omfattede blandt andet vagtforseelse efter militær straffelovs § 24 ved at falde i søvn på vagten og overtrædelse af militær straffelov § 27, herunder færdselsrelaterede overtrædelser, besiddelse af ulovlige knive, tilsidesættelse af sikkerhedsregler m.v.

Eksempler på sagerne er omtalt under de relevante bestemmelser i beretningen og det særlige afsnit om efterforskning af sager i missionsområder.

Sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Sanktioner for overtrædelse af straffeloven udgør en meget lille del af de militære straffesager.

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager, herunder Rigsadvokat Meddelelse nr. 9/2005 og strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven (senest rettet april 2011).

Der er i 2010 udmålt sanktioner i 13 sager om overtrædelse af straffeloven, herunder blandt andet for vold, berigelseskriminalitet og overtrædelse af straffelovens skærpede våbenbestemmelse. Der var her tale om fire meget alvorlige sager om våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 192 a, der mundede ud i langvarige fængselsstraffe.

Vold

Fem sager angik vold efter straffelovens § 244 og § 245. Fire af sagerne mundede ud i bøder. Den femte sag blev afgjort med en betinget dom.

Eksempel – vold i Afghanistan

Sag nr. 2010/000741

Hillerød Rets dom af 28. oktober 2010

En konstabel blev i byretten idømt 30 dages betinget fængsel for vold efter straffelovens § 244 ved under et skænderi over et kortspil i en patruljebase i Afghanistan at have stødt et knæ op i ansigtet på en anden soldat. Retten lagde som begrundelse for at gøre straffen betinget vægt på den pågældendes gode personlige forhold, samt at volden var begået under den tiltaltes militærtjeneste i Afghanistan.

Sagen er pådømt efter de nye jurisdiktionsbestemmelser i straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, b.

Berigelseskriminalitet

Der var i 2010 tre tilfælde, der har ført til strafferetlig sanktion. Sagerne vedrørte tyveri og mandatsvig. Ud over de i dette afsnit omtalte sager foreligger der et antal blandede sager, hvor berigelsesforhold ikke har været udslagsgivende for sanktionsfastsættelsen. Det gælder f.eks. de to sager om tyveri af et M/95 gevær m.v.

Tyveri

To sager vedrørte tyveri efter straffelovens § 276. Sagerne drejede sig om tyveri af en bildel og en mobiltelefon.

Mandatsvig

Tilegnelse af reservedel til bil

Sag 2010/002574

En overkonstabel vedtog en bøde på 3.500 kr. for mandatsvig efter straffelovens § 280, stk. 1, nr. 1, ved som indkøbsmedarbejder ved en kaserne at have afgivet en ikke-tjenstlig bestilling på en autoreservedel til en værdi af 1.230 kr. i den hensigt at lade forsvaret betale for den. Delen skulle bruges til hans private bil.

Øvrige sager

Der var i 2010 fem tilfælde, der har ført til strafferetlig sanktion.

Straffelovens § 192 a - våbenbesiddelse under særlig skærpende omstændigheder

Sag nr. 1 - Ubetinget fængsel i 8 og 6 måneder for besiddelse og brug af Mauserriffel

Sag 2009/001186

Holstebro Rets dom af 15. marts 2010

En overkonstabel af 1. grad og en konstabel fra Jydske Dragonregiment anvendte i beruset tilstand en Mauserriffel, karabin 98B, som overkonstabelen uden politiets tilladelse opbevarede sammen med et betydeligt kvantum skarp ammunition på sin bopæl på kasernen, til fra et vindue i en

lejlighed på Holstebro kaserne at afgive skarpe skud efter et træ. Skuddene blev afgivet ud over kasernens indkvarteringsområde. Retten fandt derfor, at anvendelsen af våbnet skete under særligt skærpende omstændigheder. Der fandtes ligeledes at være tale om besiddelse under særlig skærpende omstændigheder, idet overkonstablen ikke var i lovlig besiddelse af våbnet, ligesom det blev opbevaret sammen med skarp ammunition.

Begge de tiltalte blev ligeledes dømt for pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter militær straffelov § 27, stk. 2, fordi skudafgivelsen fra lejligheden, der var uden tjenstligt øjemed, indebar grov kaserneuorden. Overkonstablen blev straffet med 8 måneders ubetinget fængsel, mens konstablen blev idømt 6 måneders ubetinget fængsel. Der var på baggrund af kriminalitetens art, herunder særligt at der i beruset tilstand blev skudt ud over et indkvarteringsområde, hvor der bor mennesker, ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

Sag nr. 2 - Ubetinget fængsel i 1 år og 3 måneder for tyveri og besiddelse af gevær M/95

Sag 2010/001086

Aalborg Rets dom af 12. september 2010

En 21-årig sergent og en jævnaldrende menig stjal natten mellem den 22. og 23. maj 2010 i fællesskab et militært gevær M/95 fra sergentens kompagni og bragte efterfølgende våbnet uden for kasernen, hvor det blev fundet i et nærliggende buskads. De blev begge idømt 1 år og 3 måneders ubetinget fængsel for tyveri og våbenbesiddelse under særligt skærpende overtrædelse efter straffelovens § 192 a samt pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter militær straffelov § 27, stk. 2.

Retten lagde bl.a. vægt på karakteren af forholdet, herunder våbnets karakter, men samtidig på at våbnet ikke blev besiddet sammen med tilhørende ammunition. Anke frafaldet.

Begge var varetægtsfængslede under sagens behandling frem til endelig dom.

Straffelovens § 293 a – brugstyveri af motorkøretøj m.v.

Sag 2010/002948

Sønderborg Rets dom af 10. maj 2010

En 21-årig konstabelev blev i en tilståelsessag fundet skyldig i to forhold af brugstyveri af en personbil og et militært motorkøretøj, tyveri af en bilnøgle, kørsel uden kørekort og besiddelse af en ulovlig kniv. Straffen blev fastsat til fængsel i 20 dage og en bøde på 18.000 kr.

Sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Indledning

Færdselslovsovertrædelser er langt den hyppigste forseelse inden for de militære straffesager. Overtrædelser af færdselsloven udgjorde med 382 sanktioner godt 56 % af samtlige sanktioner i 2010.

De fleste sager kan afgøres med bødeforlæg. Ved sanktionsfastsættelsen følges taksterne i Rigsadvokatens bødekatalog. Færdselsforseelser uden for færdselslovens område og i missionsområder kan efter omstændighederne sanktioneres efter militær straffelov § 27. Se herom afsnittet om reglerne i den militære straffelov.

Bødekataloget

Bøder for overtrædelse af færdselsloven udmåles efter Rigsadvokatens bødekatalog (Rigsadvokat Meddelelse 4/2000 om sanktionspåstande m.v. i færdselssager). Bødekataloget revideres løbende i lyset af ny lovgivning eller domspraksis.

Minimumsbøden er som udgangspunkt 500 kr. Er der flere overtrædelser af færdselsloven, udmåles bøden ved at sammenlægge den normale takstmæssige bødestraf for hver overtrædelse (absolut kumulation).

Der udmåles en skærpet bøde for en række nærmere opregnede overtrædelser af færdselsloven, der af lovgiver vurderes som værende "trafikfarlige". Det gælder f.eks. også i gentagelsestilfælde.

Regeringen fremsatte i december 2010 lovforslag om generelle bødeforhøjelser på færdselsområdet. Loven (lov nr. 184) blev vedtaget den 8. marts 2011 og træder i kraft den 1. januar 2012.

Loven indebærer, at bødetaksterne på færdselsområdet generelt forhøjes, og at minimumsbøden

hæves til 1.000 kr. Forhøjelserne af bødetaksterne foretages dels som følge af den almindelige prisudvikling, dels under hensyn til den færdselsikkerhedsmæssige risiko som visse overtrædelser indebærer.

Endvidere indebærer loven, at kørsel uden at have erhvervet kørekort og kørsel i frakendelsestiden fremover skal være omfattet af færdselslovens ordning om obligatorisk konfiskation af køretøjer, hvorefter en række nærmere opregnede overtrædelser medfører konfiskation, hvis føreren inden for 3 år gør sig skyldig i tre af sådanne forhold.

Herudover skærper loven sanktionerne for overtrædelse af den såkaldte nulgrænse i færdselslovens § 54, stk. 1 (kørsel under påvirkning af euforiserende stoffer mv.), således at førerretten fremover som udgangspunkt vil blive frakendt ubetinget i stedet for betinget, ligesom den bødestraf, der normalt idømmes ved førstegangsovertrædelser, som udgangspunkt fordobles fra en halv til en hel måneds nettoløn.

Dette vil også komme til at påvirke sanktionerne i militære færdselsstraffesager.

Hastighedssager m.v.

Overtrædelse af hastighedsbestemmelserne har navnlig siden politiet har taget Automatisk Trafikkontrol (ATK) i brug udgjort en stor del af færdselssagerne.

Ordningen blev udvidet i marts 2009 til også at omfatte andre færdselsforseelser. Det betyder, at bilister, som bliver fotograferet af ATK, fordi de kører for hurtigt, også vil modtage bøder, hvis de har overtrådt reglerne om brug af sikkerhedssele, brug af håndholdt mobiltelefon, eller hvis bilen ikke er forsynet med nummerplade foran.

Automatisk Trafikkontrol

ATK-ordningen har siden 2009 omfattet

- hastighed
- sikkerhedssele
- håndholdt mobiltelefon
- manglende nummerplade foran.

Efter færdselslovens § 65 påhviler det ejeren (brugeren) af et køretøj efter anmodning fra politiet at oplyse, hvilke personer der som førere har benyttet køretøjet. Der er på denne baggrund foretaget en justering af procedurerne, således at Forsvarets Materieltjeneste som ansvarlig myndighed for forsvarets køretøjer undersøger, hvem der har disponeret over det pågældende køretøj.

En række af de registrerede sager har ikke været omfattet af den militære retspleje, fordi føreren f.eks. er civilt ansat i forsvaret m.v. Disse sager bliver efter en undersøgelse overdraget til politiet og den civile anklagemyndighed til behandling.

Hastighedsovertrædelser har også i 2010 udgjort den hyppigst forekommende lovovertrædelse. De udgjorde i 2010 knap 68 % af sanktionerne i færdselssagerne. Der var både tale om hastighedsforseelser på baggrund af hastighedskontroller på militære tjenestesteder, hvor der typisk er en hastighedsbegrænsning på 40 km/t eller lavere, og overskridelse af de generelle hastighedsgrænser i færdselslovens § 42 m.v.

De øvrige færdselslovsovertrædelser har bl.a. omfattet manglende brug af sikkerhedssele, kørsel med håndholdt mobiltelefon og kørsel uden kørekort m.v.

Udover bøde for overtrædelse af færdselslovgivningen blev der også i 74 tilfælde givet et klip i kørekortet.

Eksempel

Sag 2010/2250 og 2010/002253

En konstabel blev i forbindelse med en hastighedskontrol på Antvorskov kaserne i 2010 noteret af militærpolitiet for at køre for hurtigt. Konstablen mente ikke, at hastighedsbegrænsningen på stedet var som påstået af militærpolitiet, hvorfor han ved selvsyn ville konstatere dette. 10 minutter senere blev han på ny noteret i hastighedsmåling. Denne gang med en hastighedsoverskridelse på mere end 30 %, der tillige gav grundlag for et klip i kørekortet. Den pågældende klagede herefter over kasernens skiltning, som han mente var en medvirkende årsag til, at han skulle have et klip i kørekortet. Auditøren fastholdt bødekraftet med henvisning til, at den pågældende var gjort bekendt med, at der på stedet var en lokal hastighedsbegrænsning på 40 km/t, ligesom de optagne fotos fra gerningsstedet tydeligt viste hastighedsbegrænsningen. Den pågældende vedtog herefter en bøde på 2.500 kr.

Sagen er afgjort i 2011.

Eksempel

Sag 2010/001605

Retten i Esbjergs dom af 23. november 2010

En sergent blev ved en militærpoliti hastighedskontrol målt til at køre 96 km/t på en landevej. Den pågældende gjorde indsigelse mod målingen allerede ude på målestedet, men fik ikke adgang til at se MP's måling, idet den blev slettet med det samme. Retten fastslog, at der i en sådan situation ikke kan stilles krav om, at målingen skal forevises for føreren af det målte køretøj, hvorefter den pågældende fandtes skyldig i hastighedsovertrædelsen.

Spirituskørsel og alvorligere færdsels-sager

Antallet af alvorligere færdselssager, herunder sager om spirituskørsel og sager, der har medført førerretsfrakendelse, er fortsat begrænset.

Spirituskørsel

Det nuværende bødeniveau er fastlagt ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel m.v.). Det er i bemærkningerne til det pågældende lovforslag forudsat, at spirituskørsel med en promille mellem 0,51 og 2,00 som udgangspunkt skal straffes med en bøde svarende til 1 måneds nettoløn gange alkoholkoncentrationen i blodet.

Der sker endvidere førerretsfrakendelse. Er alkoholkoncentrationen i førstegangstilfælde mellem 0,51 og 1,20 sker der betinget frakendelse. Er den 1,21 promiller eller derover, frakendes førerretten for 3 år. I gentagelsestilfælde er perioden længere. Der kan herved henvises til Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2000 om sanktionspåstande m.v. i færdselssager med senere rettelser.

Der var tale om seks tilfælde af spirituskørsel, herunder med en lille knallert. Bøderne blev udmålt til mellem 7.000 og 22.000 kr. Fire sager endte med førerretsfrakendelse, herunder betinget frakendelse, mens en sag endte med kørselsforbud.

Eksempel - Særligt formildende omstændigheder som følge af tidligere udsendelse i missionsområder

Sag 2009/001967

En seniorsergent blev fundet sovende i et militært køretøj med motoren kørende. En blodprøve viste en alkoholkoncentration i blodet på mindst 1,81 promille, og den pågældende erkendte sig skyldig i spirituskørsel. Under efterforskningen kom det frem, at han havde haft problemer efter at være kommet hjem fra en udsendelse til Irak, ligesom hans chef kunne bekræfte, at han arbejds-mæssigt

havde været hårdt belastet i en længere periode. Blandt andet på baggrund af erklæringer afgivet af henholdsvis psykolog og læge, fandtes der undtagelsesvis at foreligge sådanne formildende omstændigheder, at det absolutte udgangspunkt om ubetinget frakendelse af førerretten kunne fraviges. Sagen blev herefter afgjort med en bøde på 22.000 kr. samt en betinget frakendelse af førerretten.

Auditøren fandt støtte i afgørelsen UfR 2001.904 V.

Sanktioner for overtrædelse af den øvrige strafbelagte lovgivning

Indledning

Overtrædelser af den øvrige (civile) strafbelagte lovgivning er mindre hyppige forseelser inden for de militære straffesager.

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager, herunder Rigsadvokatens bødetakster i det omfang, der er udfærdiget sådanne på området.

Der er i 2010 udmålt sanktioner i ni sager om overtrædelse af den øvrige strafbelagte lovgivning, herunder sager om overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, våbenloven m.v.

Arbejdsmiljølovgivningen

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 8/2006 (rettet januar 2011) vejledt om behandlingen af sager om overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, herunder straffene for arbejdsgivere og ansatte.

I praksis er udgangspunktet ved overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen en bødestraf, der gradueres efter sagens karakter og grovhed.

Arbejdstilsynet afgiver i disse sager en indstilling om en relevant sanktion for den konkrete overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, der i almindelighed følges.

Arbejdsulykke ved Gardehusarregimentet

Sag 2009/001213

En sergent kom 3. juni 2009 alvorligt til skade, da han skulle føre en gaffelstabler ud af en garage på en kaserne, idet gaffelstablen væltede, da den kørte ud over en kant, hvorved føreren blev fastklemmt under den. Arbejdsmiljølovgivningen

fandtes overtrådt, idet arbejdsgiveren ikke havde sikret, at gaffelstablen blev anvendt på en måde, der var sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, og idet den pågældende ikke havde erhvervet det nødvendige gaffeltruckcertifikat og heller ikke i øvrigt havde modtaget instruktion vedrørende den konkrete opgave. Spørgsmålet var herefter, hvilken myndighed, der skulle bære arbejdsgiveransvaret, idet hensigten er, at ansvaret for overtrædelse af arbejdsmiljøloven placeres ved den myndighed, hvor overtrædelsen er foregået. I det konkrete tilfælde vurderedes Hærens Operative Kommando at være rette ansvarssubjekt. Chefen for Hærens Operative Kommando vedtog herefter som myndighedschef en bøde på 50.000 kr. i overensstemmelse med indstillingen fra Arbejdstilsynet.

Dopingloven

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 3/2007 (rettet marts 2010) fastlagt niveauet for sanktionspåstande m.v. i dopingsager. Der blev i 2010 afgjort to sager om overtrædelse af dopingloven. De senere år var der en (2009) og to sager (2008).

Eksempel - Besiddelse af dopingmidler

Sag 2010/002661

En værnepligtig blev på en kaserne fundet i besiddelse af 39 piller af mærket Rexobol, indeholdende stanozolol. Han vedtog en bøde på 750 kr. for overtrædelse af lov om forbud mod visse dopingmidler for forseelsen.

Auditøren lagde ved bødens fastsættelse i formil-dede retning vægt på, at den pågældende stod frivilligt frem i forbindelse med ransagningen.

Våbenloven

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 6/2005 (rettet juni 2010) fastlagt ni-

veauet for sanktionspåstande i våbensager, herunder for hvornår der skal nedlægges påstand om fængselsstraf.

Besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted

Efter våbenlovens § 4 er det tilladt at bære en foldekniv med en klinge på højst 7 cm på offentligt tilgængelige steder, uden at der foreligger et særligt anerkendelsesværdigt formål, forudsat at klingen ikke kan fastlåses i udfoldet position.

I Årsberetning 2009 blev der redegjort for retningslinjerne for anklagemyndighedens strafpåstande i sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder og om nyeste retspraksis på området samt Forsvarskommando Bestemmelse (FKO BST)642-0 om bæring af knive og øvrige blankvåben i forsvaret.

Retningslinjerne for den civile anklagemyndigheds behandling af sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbensager. Retningslinjerne blev justeret i juni 2010, således at Højesterets domme fra december 2009 blev indarbejdet i retningslinjerne.

Med henblik på at lette politiets og anklagemyndighedens vurderinger i det daglige indeholder den nye Rigsadvokat Meddelelse flere eksempler på situationer, hvor det er lovligt at have en kniv med sig på offentlige steder.

Knive, der anvendes som værktøj i lovligt erhverv eller i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, kan lovligt besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Det samme gælder for knive, der anvendes i forbindelse med anden lovlig fritidsaktivitet, f.eks. spejdere og andre, som dyrker friluftsvirksomhed, herunder vandreture, skovture og lignende. Det er desuden lovligt at besidde en kniv direkte på vej til eller fra den aktivitet, hvor

Ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted

Strafpåstande i førstegangstilfælde

- bøde 3.000 kr.
- bøde 5.000 kr. (ulovlig kniv)
- fængsel i 7 dage (ulovlig kniv)

Rigsadvokatens Meddelelse nr. nr. 6/2005 (Rettet juni 2010) om Sanktionspåstande i våbensager

kniven skal anvendes, f.eks. i forbindelse med en fisketur eller en spejderlejr.

Efter Rigsadvokatens opfattelse kan der endvidere foretages ophold eller ærinder undervejs, når dette ud fra en samlet vurdering af omstændighederne må anses for rimeligt. I denne vurdering vil bl.a. indgå formålet med og stedet for opholdet/ærindet, varigheden heraf, knivens placering og troværdigheden af besidderens forklaring om omstændighederne omkring besiddelsen af kniven. F.eks. vil et ophold med henblik på at tanke benzin eller foretage indkøb på vej i sin bil til eller fra den aktivitet, hvor kniven skal anvendes, normalt ikke udgøre en overtrædelse af våbenloven, hvis kniven forbliver i bilen. Det samme gør sig efter Rigsadvokatens opfattelse gældende, hvis en netop indkøbt husholdningskniv medbringes på den videre indkøbstur i en taske eller lignende eller ligger i bilen, mens der foretages andre ærinder. Derimod vil det som udgangspunkt være en overtrædelse af våbenloven, hvis en kniv, der opbevares på en lettilgængelig måde, f.eks. i en lomme, medbringes på en restaurant.

Der vil normalt **aldrig** foreligge et anerkendelsesværdigt formål, når en kniv medbringes til f.eks.

sportskampe eller i nattelivet ved eller på f.eks. et diskotek eller et værtshus.

Rigsadvokatens vejledning er også retningsgivende for behandlingen af militære straffesager.

FKO BST 642-0 indeholder imidlertid begrænsninger for militært personel, der går videre end våbenlovgivningen. Det vil derfor i visse tilfælde tillige kunne være relevant at bringe f.eks. militær straffelovs § 27 om pligtforsømmelser i anvendelse. Et eksempel vil kunne være militært personels besiddelse i tjenesten af en privat kniv med en bladlængde på mere end 7 cm. Her vil man ikke kunne udelukke, at en sådan anvendelse vil kunne være lovlig i knivlovens forstand efter reglen om anerkendelsesværdigt formål, men vil samtidigt kunne være en overtrædelse af FKO BST 642-0 og dermed en pligtforsømmelse, der afhængigt af forholdets nærmere karakter vil kunne være tilstrækkelig grov til at være omfattet af militær straffelovs § 27.

Eksempel – privat enhåndsbetjent kniv Sag 2010/002511

En konstabel vedtog at betale en bøde for den 17. september 2010 i Rønne Lufthavn at have været i besiddelse af en enhåndsbetjent foldekniv med en bladlængde på 8,5 cm. Konstablen var i tjenstligt øjemed på vej til et optagelseskursus i Jægerkorpset. Han havde medbragt kniven, fordi det af kursusmaterialet fremgik, at han skulle medbringe en kniv. Konstablen havde købt kniven under tjeneste i Afghanistan til et rent privat formål, og besiddelsen af kniven var således ikke tjenstligt begrundet.

Straffen for besiddelse af ulovlige knive på offentlige steder er som udgangspunkt en kort ubetinget fængselsstraf. Henset til, at kniven skulle anvendes i et tjenstligt øjemed, og henset til, at kniven blev båret i lommen på den pågældendes arbejdstøj, blev straffen af auditøren fastsat til en bøde på 5.000 kr.

Sagen er afgjort i 2011.

Eksempel – privat enhåndsbetjent kniv Sag 2010/002234

En konstabel vedtog at betale en bøde på 5.000 kr. for overtrædelse af våbenloven og våbenbekendtgørelsen ved den 1. september 2010 på en parkeringsplads at have været i besiddelse af en enhåndsbetjent foldekniv med en bladlængde på 9 cm. Den pågældende oplyste, at han under sin udsendelse i Afghanistan havde mistet den kniv, han havde fået udleveret af forsvaret, hvorfor han købte den omhandlede kniv. Han besluttede at beholde kniven efter hjemkomsten til Danmark. Han anvendte alene kniven i tjenstligt øjemed, og kniven blev fundet i forbindelse med en rutinemæssig kontrol ved standsning af den pågældendes køretøj. Som ved den foregående sag lagde auditøren vægt på, at kniven alene var anvendt i forbindelse med tjenesten, hvorfor der var sådanne formildende omstændigheder, at sagen kunne afgøres ved en bøde.

Sagen er afgjort i 2011.

Eksempel – en af forsvaret udleveret kniv Sag 2010/002758

Sagen drejede sig om en militært ansat mekanikerlærling, der af forsvaret havde fået udleveret en kniv til brug i tjenesten. Mekanikerlærlingen havde delt tjeneste mellem et militært værksted på Holmen og et civilt værksted. Han blev den 6. april 2009 standset af politiet på vej hjem fra arbejde. Auditøren besluttede at opgive påtale og lagde vægt på, at kniven var blevet udleveret til den pågældende af forsvaret, og at han havde båret kniven i sin uniform i overensstemmelse med de da gældende regler i Forsvarskommandoens brev af 11. december 2008. Der blev ligeledes lagt vægt på, at den pågældende var på vej direkte hjem fra sit arbejde, og at han altså ikke havde "ærinder" undervejs.

Sagen er afgjort i 2011.

Ulovlig besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder

Folketinget ændrede i 2008 våbenlovgivningen (lov nr. 500 af 17. juni 2008), således at straffen for (ulovlig) besiddelse m.v. af »almindelige« skydevåben på offentligt tilgængeligt sted blev skærpet væsentligt (straffelovens § 192a). Ulovlig besiddelse m.v. på bopælen eller andet ikke offentligt tilgængeligt sted kunne således fortsat alene straffes efter våbenloven.

Ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 blev straffelovens § 192 a på ny ændret. Der blev ved lovændringen fastsat en *minimumsstraf på fængsel i 1 år* ved ulovlig besiddelse m.v. af skydevåben under særlig skærpende omstændigheder. Lovændringen trådte i kraft den 15. juni 2009.

Resultatet blev således, at straffelovens § 192a, stk. 1, nr. 1, nu omfatter alle tilfælde, hvor skydevåben besiddes m.v. under særlig skærpende omstændigheder. Bestemmelsen gælder for besiddelse såvel på offentligt tilgængeligt sted som på bopælen eller andet ikke offentligt tilgængeligt sted og såvel ved besiddelse med som uden ammunition.

Retningslinjerne for den militære anklagemyndigheds behandling af sager vedrørende skydevåben fremgår ligeledes af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbensager. Meddelelsen er justeret efter at Højesteret har haft lejlighed til at tage principiel stilling til spørgsmålet om straffastsættelse i en række sager om ulovlig besiddelse af skarpladte skydevåben i henholdsvis det offentlige rum og på bopælen.

Der kan herom henvises til afsnit om sanktioner for overtrædelse af straffeloven, hvor der redegøres for to sager om besiddelse af skydevåben, der er afgjort med meget alvorlige sanktioner i 2010.

Udvalgte sager afsluttet uden tiltale m.v.

Der er ovenfor omtalt en række strafferetlige undersøgelser, der er indledt i beretningsåret. Flere af disse sager er afsluttet uden en sanktion. I det følgende omtales nogle af disse sager.

Påtaleopgivelse og frifindelse

Eksempel – Ukorrekt registrering af arbejdstid Sag 2010/001810

En flyverspecialist var sigtet for igennem en periode fra 2007 til 2009 i flere tilfælde at have registreret arbejdstid i uoverensstemmelse med sin faktiske tjeneste, således at han anførte, at han var på arbejde, mens han i virkeligheden holdt fri. Der var på den baggrund udbetalt ca. 30.000 kr. for registreret overarbejde. Da man ikke fuldstændigt kunne tilsidesætte den pågældendes forklaring om, at han i et vist omfang havde arbejdstid, som han ikke registrerede, og da der på tjenestestedet var en vis praksis for at registrere medarbejdernes tjenestetid anderledes end den faktiske tjenestetid, opgav auditøren påtale i sagen.

Sagen blev herefter sendt til Forsvarets Personeltjeneste til vurdering af, om der var grundlag for andre tjenstlige reaktioner mod den pågældende.

Eksempel – Frifindelse i voldssag Sag 2009/001741

Kolding rets dom af 23. april 2010

En oversergent blev tiltalt for pligtforsømmelse ved under en kasernefest at have taget halsgreb på en kvindelig konstabel.

Ved sagens behandling i retten kunne påstanden om halsgreb imidlertid ikke underbygges af vidneforklaringerne, hvorfor den pågældende blev frifundet.

Særlige undersøgelser i strafferetsplejens former

Eksempel – Morterulykke i Oksbøl den 11. juni 2010

Sag 2010/001282

Den 11. juni 2010 afgik to soldater ved døden som følge af en morterulykke i Oksbøl øvelsesteræn. Ulykken skete under en skarpskydningsøvelse med en morter M/06 forud for deres udsendelse til Afghanistan. Efterforskningen af sagen blev indstillet den 7. juli 2010 i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet auditøren ikke fandt, at der var formodning om, at et strafbart forhold var begået. Efterforskningen havde til formål at af-dække, om personer kunne drages strafferetligt til ansvar for ulykken.

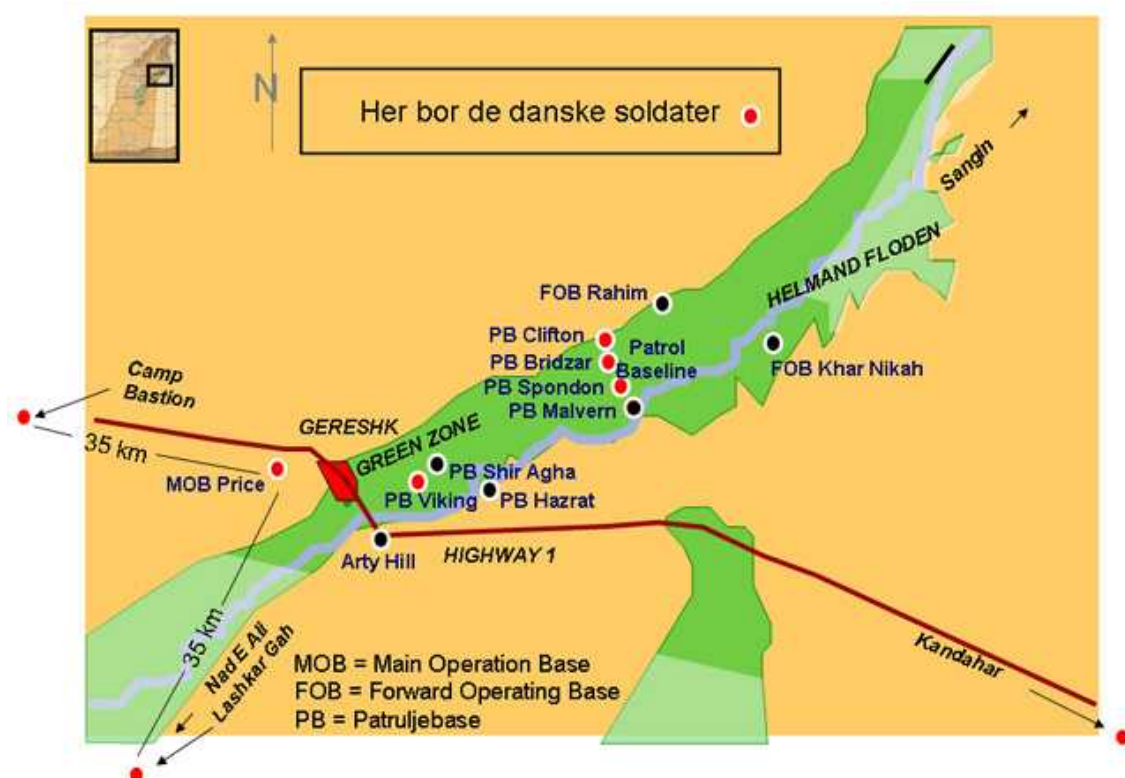
Som begrundelse for at indstille efterforskningen og om baggrunden for ulykken oplyste auditøren, at der med stor sandsynlighed var tale om en teknisk fejl i mortergranatens stødrør kombineret med, at de to omkomne soldater ikke havde identificeret fejlen. Ulykken skete nærmere i forbindelse med en skarpskydningsøvelse, hvor granaten eksploderede i forbindelse med afskydningen.

Pressemeddelelse udsendt 8. juli 2010.

Eksempel – Dødsfald under tjenesterejse Sag 2010/002559

En flyverspecialist faldt om en aften i Portugal i oktober 2010, hvor han opholdt sig i forbindelse med en øvelse. Han blev erklæret død på det lokale hospital. Efterforskningen blev indstillet, da en obduktionsrapport senere fastslog, at der var tale om et naturligt dødsfald.

Særligt om efterforskning af sager i internationale missionsområder

De danske baser i Helmand provinsen, Afghanistan

Kilde: HOK.

Indledning

Den militære anklagemyndighed har som følge af den organisatoriske placering under Forsvarsministeriet mulighed for at rejse ind i og udføre en række myndighedsopgaver i et missionsområde uden at være forpligtet til at søge værtslandets myndigheder om tilladelse til at indrejse og til at gennemføre efterforskningen.

Det beror på en konkret vurdering fra auditørens side, om der skal udsendes auditørpersonel til missionsområdet. Der foretages efter de gældende retningslinjer navnlig udrykning med henblik på efterforskning, hvor der er mistanke om strafbart forhold begået af dansk militært personel, og hvor sagens karakter eller omfang kræver efterforskning ved en auditørfuldægtig.

Desuden foretages der udrykning i sager, hvor der er behov for undersøgelse af dansk militært personels magtanvendelse, som resulterer i døde eller alvorligt sårede civile, og hvor der ikke er tale om egentlige kamphandlinger.

Auditørkorpset foretager endvidere typisk udrykning til hændelser og ulykker, hvor dansk personel er dræbt eller alvorligt tilskadekommet. Auditørkorpset foretager endelig udrykning til sager, som herudover påkalder sig særlig interesse og i tilfælde, hvor der fremsættes anmodning herom fra vedkommende militære chef. Udrykningerne er reguleret i Generalauditør Meddelelse 5/2007.

Udrykning til et missionsområde kan være forbundet med en stor tidsmæssig udfordring. Det gælder for tiden navnlig rejser til Afghanistan.

I det hele taget gælder det, at arbejdsvilkårene i missionsområderne ofte indebærer helt særlige udfordringer i forhold til en almindelig politimæssig efterforskning i Danmark.

Sager om forhold, der ikke vedrører den internationale indsats – f.eks. overtrædelse af straffeloven, færdselsforseelser og overtrædelser af særløvgivningen – giver normalt ikke anledning til

samme udfordringer. Eksempler på disse sager er beskrevet ovenfor i de respektive afsnit.

Afghanistan (ISAF)

En række af de sager, der efterforskes i internationale missionsområder, vedrører hændelser i Afghanistan.

Efterforskningen i Afghanistan foregår ofte under meget vanskelige forhold. Efterforskning i missionsområderne indebærer i sagens natur en række store praktiske udfordringer for efterforskningsarbejdet. Det gælder ikke mindst i de områder, hvor danske soldater har været i kamp og eventuelt også selv har lidt tab. På grund af situationen i et område og risikoen for nye angreb kan en normal gerningsstedsundersøgelse allerede af sikkerhedsmæssige årsager meget ofte være udelukket.

Udrykning til Afghanistan er endvidere forbundet med en stor tidsmæssig udfordring, og der kan hengå ofte dage, før auditørpersonel kan være fremme på stedet for undersøgelsen.

I forhold til en almindelig politimæssig efterforskning i Danmark indebærer arbejdsvilkårene i missionsområderne således helt særlige udfordringer.

Auditørkorpset har i beretningsåret foretaget tre udrykninger til dette missionsområde.

Undersøgelse af drab på danske soldater og af særlige hændelser

De alvorligste sager, Auditørkorpset har efterforsket i missionsområder i de senere år, har alle vedrørt drab på danske soldater, som er faldet i kamp eller i øvrigt blevet dræbt ved angreb på danske enheder.

Efterforskningen af disse sager har primært til formål at klarlægge hændelsesforløbet og uddrage eventuelle erfaringer heraf. Chancen for at på-

gribe en gerningsmand til en eventuelt strafbar krigshandling er normalt meget ringe.

Auditørkorpset har de senere år i en række tilfælde foretaget efterforskning af dødsfald og tilskadekomst i internationale missionsområder.

Som eksempel på Auditørkorpsets undersøgelse af særlige hændelser, hvor dansk personel er kommet til skade, kan nævnes en ulykke med en FN bjærgningslastvogn i Libanon ved det danske kontingent ved UNIFIL den 9. januar 2010. Sagen er beskrevet i afsnittet om UNIFIL nedenfor.

Indberetninger om mulige overgreb begået af andre landes myndigheder

Under tjeneste i missionsområder kan danske soldater blive vidner til overtrædelser af den humanitære folkeret eller andre ulovligheder, som begås af allierede styrker eller af modpartens styrker.

Danske soldater har i de senere år i henhold til bl.a. Forsvarskommandoens direktiv 005-1 om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf haft pligt til ad kommandovejen at melde om alle overtrædelser af f.eks. den humanitære folkeret, som observeres i forbindelse med tjenesten.

Nogle af disse sager bliver også forelagt Auditørkorpset til vurdering. Hvis der er tale om, at danske soldater alene har observeret overgreb begået af andre, men ikke har haft mulighed for at gribe ind, vil der normalt ikke være grundlag for Auditørkorpset for at foretage videre i anledning af hændelsen.

Som eksempel på en sådan undersøgelse kan nævnes sagen, som blev indledt efter at dagbladene Politiken og Information den 30. oktober og den 1. november 2010 bragte artikler, hvoraf fremgik, at en irakisk statsborger havde oplyst, at en dansk militær tolk på et tidspunkt i juni 2006

skulle have overværet, at britiske soldater udsatte ham for grov vold.

På baggrund af oplysningerne i artiklerne afhørte auditøren for internationale operationer den danske militære tolk, som der henvistes til i artiklerne. Desuden blev yderligere et antal personer afhørt. Ingen af disse personer kunne imidlertid bekræfte oplysningerne i artiklerne i Politiken og Information.

Auditøren traf den 31. januar 2011 afgørelse om på det foreliggende grundlag ikke at foretage sig yderligere, da der herefter ikke var nogen formodning for, at dansk militært personel i forbindelse med tilbageholdelsen havde begået noget strafbart forhold.

Anvendelse af militær straffelovs regler om væbnet konflikt

Militær straffelov indeholder et antal regler, herunder om strafskærpelse, som kun finder anvendelse under væbnet konflikt. Der er redegjort for reglerne ovenfor og i beretningen for 2008.

Reglerne er ikke blevet anvendt i 2010, men bøder er i visse tilfælde blevet skærpet under henvisning til, at overtrædelsen er begået i et missionsområde, "hvor danske soldater jævnligt er i kamp".

Et eksempel herpå er en vagtforseelse begået af en konstabel, der den 3. september 2010 under vagttjeneste i "Outpost" ved Patruljebase Malvern i Helmand, Afghanistan, faldt i søvn på vagten.

Der blev den 28. april 2011 udstedt en bøde, der blev fastlagt under hensyntagen til, at forseelsen blev begået "hvor danske soldater jævnligt er i kamp".

Undersøgelse af civile tab i forbindelse med kamphandlinger

Efter reglerne i den humanitære folkeret om kamphandlinger under væbnet konflikt må angreb kun rettes mod militære mål, herunder genstande som anvendes af fjenden til støtte for en militær aktion mod egne styrker. Angreb må ikke gennemføres, hvis det må forventes at forårsage tilfældige tab blandt civile, skade på civile genstande eller en kombination heraf, som kan forventes at overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel ved angrebet.

Utilsigtet skade på civile eller civil ejendom er altså ikke i alle tilfælde ulovlig i væbnet konflikt.

I forbindelse med danske enheders deltagelse i kamphandlinger i Afghanistan har der udviklet sig en praksis, hvor Auditørkorpset gennemgår og foretager en vurdering af rapporteringer om sådan utilsigtet skade under kamphandlinger.

Efterforskningen har til formål at klarlægge det nærmere hændelsesforløb, herunder om danske styrker har handlet inden for gældende regler om magtanvendelse, herunder den humanitære folkeret.

Som nævnt i årsberetningen for 2009 har Forsvarets Auditørkorps til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 181 fra Forsvarsudvalget (alm. del 2009/10) udarbejdet en oversigt over et antal undersøgelser af hændelser, hvor der har været mistanke om, at civile personer er omkommet i forbindelse med kamphandlinger, hvorunder danske soldater har været involveret i løbet af de seneste år.

I løbet af 2010 har Forsvarets Auditørkorps undersøgt to sager, der er afgjort i 2011.

Sag nr. 1 – morterbeskydning den 27. september 2010

Sag nr. 2010/002400

Efter mortérbeskydning den 27. september 2010 iværksat efter beskydning af koalitionspersonel i og omkring Camp Malvern ved Patrol Base Line, Helmand, Afghanistan henvendte en lokal civil sig og oplyste, at to børn skulle være blevet dræbt og to andre børn og hans hustru såret.

Auditøren underrettede den 22. februar 2011 Hærens Operative Kommando om, at den iværksatte undersøgelse ikke fandtes at sandsynliggøre, at nogen civile var blevet dræbt eller såret som en utilsigtet følgeskadevirkning af kamphandlingen.

Sag nr. 2 – morterbeskydning den 6. oktober 2010

Sag nr. 2010/002596

Under en patrulje ved Patrol Base Line, Helmand, Afghanistan den 6. oktober 2010 blev koalitionsstyrker beskydt med håndvåbenild fra stillinger ved og omkring en compound. Under patruljens frigørelse besvaredes ilden med mortéroid fra Patruljebase Bridzar.

Auditøren undersøgte sagen og lagde efter det ved undersøgelsen fremkomne til grund, at 5 civile blev dræbt og 4 civile såret ved mortérbeskydningen ved og omkring en compound, hvorfra en patrulje fra koalitionsstyrkerne umiddelbart forinden var blevet beskydt af formodede oprørere. Auditøren fandt i sin afgørelse af 22. februar 2011 imidlertid ikke grundlag for at antage, at den utilsigtede følgeskadevirkning på civile udgjorde en overtrædelse af de for den danske kampgruppe gældende regler for magtanvendelse i forbindelse med kamphandlinger.

Undersøgelse af forhold relateret til den humanitære folkeret

Der er ovenfor redegjort for en række undersøgelser om utilsigtede civile tab samt udfaldet heraf. Disse sager relaterer sig for så vidt til Dan-

marks folkeretlige forpligtelser i væbnet konflikt, nemlig de ovenfor skitserede forpligtelser til at begrænse militære angreb til lovlige militære mål samt til, at begrænse den utilsigtede skade på civile personer og civil ejendom.

I 2010 har auditøren for internationale operationer undersøgt yderligere et antal sager, der indeholder aspekter af Danmarks forpligtelser i henhold til den humanitære folkeret.

Eksempel – Ulovlig ammunition

Sag nr. 2009/002041

Ved afgørelse af 30. marts 2010 fik tre soldater fra DANCON/ISAF (hold 8) forelagt bøder for den 11. – 13. september 2009 at have været i besiddelse af ulovlig, ikke udleveret ammunition i Afghanistan i efteråret 2009 af typen "*jacketed hollow point*", som ekspanderer når projektilet træffer et hårdt mål. Sådant ammunition betegnes populært "*Dum-Dum ammunition*" og er forbudt i henhold til 3. Haager Deklaration af 29. juli 1899, fordi ammunitionen betragtes som unødigt skadevoldende. De tre soldater vedtog alle bøderne.

Eksempel – Misbrug af Røde Kors og Røde Halvmåne symboler

Sag nr. 2010/001146

Den 24. juni 2010 blev to soldater fra DANCON/ISAF/hold 9 forelagt bøder, da det var konstateret, at den ene - en konstabel fra bevogtningssdivisionen - under tjenesten den 21. maj 2010 i FOB Price i Helmand, Afghanistan, havde båret en kasket med et mærke med Røde Kors og Røde Halvmåne i forbindelse med udførelse af vagttjeneste, en overtrædelse af reglerne for anvendelse af Røde Kors mærket, jf. særlig artikel 44 i 1. Genèvekonvention til forbedring af syge og såredes vilkår i de væbnede styrker i felten.

Konstablens delingsfører, som forinden havde observeret konstablen med kasketten med mærkerne uden at gribe ind og uden at gøre ham opmærksom på reglerne for anlæggelse af afmærk-

ning for sanitetspersonel eller mærker, som kan forveksles hermed, blev ligeledes anset med bøde for ved grov uagtsomhed at have overtrådt militær straffelov § 27, stk. 1.

Eksempel – Transport af militært personel i sanitetskøretøj

Sag nr. 2010/000783

Den 20. april 2010 modtog Auditøren for de udsendte styrker meddelelse om, at der havde været en hændelse, hvor militært personel ved DANCON/ISAF/Hold 9 var blevet transporteret i et sanitetskøretøj, muligvis i strid med gældende regler, herunder 1. Genèvekonvention til forbedring af syge og såredes vilkår i de væbnede styrker i felten.

Undersøgelsen afdækkede bl.a., at tre soldater blev transporteret i et sanitetskøretøj efter kort forinden at have befundet sig i et køretøj, der havde påkørt en vejsidebombe. De tre havde ingen umiddelbare fysiske skader, men beslutningen om at evakuere dem med sanitetskøretøj blev truffet med baggrund i erfaringen om, at der vil kunne være skjulte skader eller forsinkede psykiske reaktioner på en sådan hændelse.

På denne baggrund afsluttedes undersøgelsen den 10. juni 2010 uden at auditøren fandt anledning til at gøre ansvar gældende i anledning af hændelsen.

Eksempel – Armadillo-sagen

Sag nr. 2010/000981

Den 15. december 2010 afsluttede Auditøren for de udsendte styrker den såkaldte "Armadillo" undersøgelse. Undersøgelsen blev indledt på grund af den måde, som en kamphandling den 25. juni 2009 i Helmand, Afghanistan, blev omtalt i dokumentarfilmen "Armadillo". Undersøgelsen havde til formål at afklare, om omtalen i filmen og formuleringer anvendt i filmen var udtryk for, at der i forbindelse med kamphandlingen kunne være sket en overtrædelse af gældende regler for magtanvendelse.

Undersøgelsen gav ikke grundlag for at lægge andet til grund, end at kampen i grøften den 25. juni 2009 foregik i overensstemmelse med gældende regler for magtanvendelse under væbnet konflikt.

Afsluttede undersøgelser om civile tab

Forsvarets Auditørkorps afgav i marts 2010 et bidrag til forsvarsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 181 fra Forsvarsudvalget (FOU alm. del 2009-10).

"Spørgsmål nr. 181:

Vil ministeren oplyse, hvor mange gange Forsvarets Auditørkorps har undersøgt episoder i Afghanistan, hvor danske soldater har eller måske har været involveret i civile tab. Der ønskes en opstilling for episoden, omfanget af evt. civile døde, resultatet af auditørernes undersøgelse og evt. udbetaling af compensation?"

Auditørkorpset redegjorde i svarbidraget skematisk for 12 afsluttede undersøgelser af hændelser i Afghanistan i perioden fra 31. juli 2006 til 27. august 2009. Ingen af de nævnte sager havde givet auditøren anledning til videre strafferetlig forfølgning mod danske soldater, fordi soldaterne under de givne omstændigheder ikke fandtes at have handlet i strid med gældende regler for magtanvendelse. Det havde typisk også indgået i auditørens vurdering, at civile utilsigtet kan blive ramt i forbindelse med kamphandlinger under væbnet konflikt, hvilket ikke i sig selv udgør en overtrædelse af de regler, der gælder for kamphandlinger under væbnet konflikt.

Udover de i skemaet nævnte sager verserede at antal uafsluttede sager.

Definitioner anvendt i besvarelsen

"Forsvarets Auditørkorps undersøgelser"

Herved forstås som alle undersøgelser, hvori Forsvarets Auditørkorps har været inddraget af forsvarrets myndigheder. I sager, hvor der er mistanke om civile omkomne, er det praksis, at Forsva-

rets Auditørkorps inddrages med henblik på at klarlægge det nærmere hændelsesforløb, herunder om danske styrker har handlet inden for gældende regler for magtanvendelse.

”Civile tab”

Antages at omfatte civile personers død i forbindelse med kamphandlinger, selvom det ikke i alle sager har været muligt at afgøre, om den/de omkomne tog del i kamphandlingerne. Der er ikke i besvarelsen inddraget undersøgelser af episoder, hvorunder den/de omkomne må antages at tilhøre fjendtlige styrker eller hvor undersøgelser er gennemført i forbindelse med trafikuheld med dødelig udgang.

”Statistik”

Forsvarets Auditørkorps fører ikke statistik, som gør det muligt med sikkerhed at udskille den omhandlede type sager fra andre strafferetslige undersøgelser. Opregningen af sagerne er derfor fremkommet som resultat af en gennemgang af sager i det sagsbehandlings-system, som blev indført i Auditørkorpsset i slutningen af 2007. Der er endvidere foretaget en manuel søgning i ældre registreringer, hvor der er fremfundet sager fra 2006 og 2007. Henset til den til rådighed værende tid har det ikke været muligt at foretage en fuld-

stændig manuel søgning, hvorfor opregningen ikke kan antages at være udtømmende.

Forsvarets Auditørkorps har identificeret et antal sager, hvor Auditørkorpsset har gennemført eller ladet gennemføre undersøgelser af hændelser, hvor der har været mistanke om, at civile personer er omkommet i forbindelse med kamphandlinger, hvorunder danske soldater har været involveret.

Yderligere spørgsmål om undersøgelse af civile tab besvarelsen

Forsvarets Auditørkorps afgav den 9. september 2010 et bidrag til forsvarsministerens besvarelse af et spørgsmål fra Forsvarsudvalget om undersøgelse af civile tab (FOU spm. 321, alm. del 2009-10).

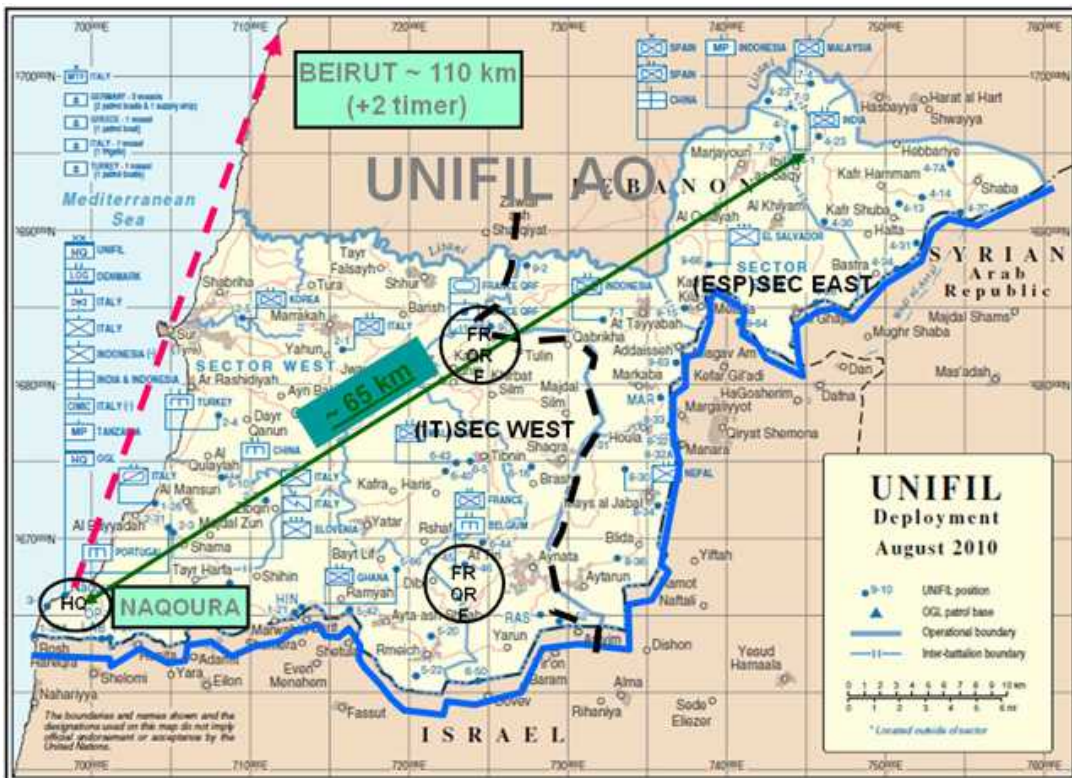
Spørgsmål nr. 321:

Ministeren bedes oversende et opdateret svar på FOU alm. del - spm. 181 med inddragelse af sager, der er under undersøgelse?

Sagerne fremgår af nedenstående skema om afsluttede auditørundersøgelser af civile tab i Afghanistan i 2010.

Oversigt over auditørundersøgelser af civile tab i Afghanistan, der er afsluttet i 2010

Dato	Episode	Antal civile tab	Undersøgelsens resultat Afgørelsesdato
28. maj 2009	Efter en ildkamp med Taliban omkom en 1-2-årig pige formodentligt som følge af at være blevet ramt af sprængstykker.	1	Auditøren afsluttede undersøgelsen 24. marts 2010 uden at finde grundlag for retsforfølgning af dansk personel.
12. oktober 2009	En 5-årig pige omkom i forbindelse med danske styrkers besvarelse af ildafgivelse fra Taliban.	1	Auditøren afsluttede undersøgelsen 29. juni 2010 uden at finde grundlag for retsforfølgning af dansk personel.
14. - 15. november 2009	Efter skydning med lysammunition fra Armadillolejren (det tidligere navn for Budwanlejren) oplyste en lokal civil person, at en granat havde ramt hans beboelse, og at to børn var omkommet.	0	Auditøren afsluttede undersøgelsen 22. juni 2010, idet det ikke kunne lægges til grund, at nogen civile personer skulle være blevet dræbt ved hændelsen.
28. december 2009	En lokal civil person oplyste, at en lokal mand skulle være blevet dræbt i forbindelse med en skudveksling.	Angiveligt 1	Auditøren afsluttede undersøgelsen 29. juni 2010 uden at finde grundlag for retsforfølgning af dansk personel.

Det danske hovedkvarter i UNIFIL

Kilde: HOK.

Libanon (United Nations Interim Forces in Lebanon – UNIFIL)

Der har siden december 2009 været 147 danskere i DANCON UNIFIL i det sydlige Libanon. Flyvevåbnet opstillede de første to hold, men fra august 2010 har hæren overtaget ansvaret for det danske bidrag til missionen.

Den danske lejr ligger i hovedkvarteret tæt ved byen Naqoura i Sydlibanon, tæt ved Middelhavet og den irakiske grænse. Det danske bidrag løser logistiske opgaver for hele UNIFIL styrken.

Auditørkorpsset har i beretningsåret foretaget to udrykninger til dette missionsområde.

Eksempel – Færdselsulykke ved UNIFIL hold 1 i Libanon

Sag 2011/000283

Den 9. januar 2010 forulykkede en FN bjærgningslastvogn ført af personel fra det danske FN-

kontingent ved UNIFIL/hold 1 under en bjærgningsopgave i Libanon. Ved ulykken styrtede lastvognen ned ad en skrænt og vognkommandøren, en flyverspecialist, blev dræbt, mens køberen, en flyverkonstabel, blev såret.

Auditøren afsluttede sin undersøgelse den 31. marts 2011. Auditøren fandt ikke grundlag for at gøre strafferetligt ansvar gældende mod enkeltpersoner eller myndigheder og indstillede efterforskningen efter retsplejeloven § 749, stk. 2.

Resultatet af undersøgelsen er, at årsagerne til ulykken skal findes i mangler ved materiellet (bjærgningslastvognen) i kombination med manglende uddannelse af det relevante personel.

Der er herved særlig lagt vægt på, at årsagerne til ulykken skyldes sammenhængen mellem manglerne ved det anvendte materiel (lastvognen), som dansk personel eller myndigheder efter audi-

tørens opfattelse ikke kan gøres strafferetligt ansvarlig for, og betydningen af den manglende uddannelse af personalet i bjærgningstjeneste inden udsendelsen.

Undersøgelsen har imidlertid afsløret forhold, som giver anledning til kritik, særlig på grund af den nævnte manglende uddannelse af det relevante personel. Auditørens redegørelse med fremadrettede anbefalinger er sendt til bl.a. Flyvertaktisk Kommando, således at de ved undersøgelsen fremkomne oplysninger kan indgå i forsvarets arbejde med at sikre, hvad der er muligt for at hindre, at en tilsvarende ulykke kan ske igen.

Auditøren beklagede det sene tidspunkt for afslutningen af behandlingen af sagen over for de direkte berørte enkeltpersoner samt relevante myndigheder.

Sagen gav anledning til, at Generalauditøren i samarbejde med auditørerne har fokus på sagsbehandlingstiden.

Supplerende oplysninger om sager omtalt i tidligere beretninger

Sager behandlet i Årsberetningen 2008

T-17-sagen

Sag 2008/000840, 2008/001534, 2010/002820

Viborg Rets dom af 4. november 2010

I marts 2008 gennemførte Flyvevåbnets Flyveskole et pårørende arrangement på Flyvestation Karup. Arrangementet omfattede bl.a. en opvisning af fire T-17 skolefly. Efter landing taxiede flyene ind på et asfalteret parkeringsareal foran en hangar, og i den forbindelse påkørte det ene fly med den ene vinge en tilskuer, der befandt sig på et græsareal tæt på parkeringspladsen. Den pågældende pådrog sig så alvorlige kvæstelser, at han ca. 3 uger efter ulykken afgik ved døden.

Forsvarets Auditørkorps indledte en efterforskning i sagen, men da det viste sig, at den pågældende pilot var civilt ansat, blev sagen mod ham overdraget til politiet. Den 4. november 2010 blev piloten ved retten i Viborg frifundet for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241. Retten lagde bl.a. vægt på, at flyets hastighed efter de øvrige piloters opfattelse var som normalt, ligesom piloten med føje kunne forudsætte, at publikum var briefet om sikkerhedsforhold. En dommer afgav dissens og mente, at piloten ved at overse gruppen på græsset havde undladt at tilpasse kørslen efter forholdene, uanset om der måtte være uklarhed omkring sikkerheden på stedet.

Sagen er omtalt i Årsberetning 2008, s. 33-34.

Sager behandlet i Årsberetningen 2009

Sagerne vedrørende udgivelsen af bogen "Jæger - i krig med eliten"

Sag nr. 1 – sagen mod bogens forfatter

Sag nr. 2009/002068

Bogens forfatter, oversergent Thomas Rathsack, blev sigtet for overtrædelse af militær straffelov §

32 og straffelovens § 152. Sagen blev afgjort med påtaleopgivelse den 20. oktober 2010.

Auditøren lagde for så vidt angår oplysningerne i bogens kapitler – bortset fra kapitel 14 – på baggrund af efterforskningen til grund, at der var en sådan tvivl, om oplysningerne udgjorde en overtrædelse af tavshedspligten, at det ikke ville være muligt at løfte den bevisbyrde, som kræves til domfældelse i en straffesag. Dette skyldtes bl.a., at et antal myndigheder under Forsvarskommandoen havde givet udtryk for, at offentliggørelsen ikke ville kompromittere nuværende eller fremtidige indsættelser, som Hærens Operative Kommando havde ansvaret for.

For så vidt angår oplysningerne i bogens kapitel 14 lagde auditøren til grund, at oversergentens videregivelse af oplysninger om en operationstype, som af forfatteren i bogen selv havde beskrevet: "Vores operation er tophemmelig", måtte antages at udgøre en overtrædelse af det objektive gerningsindhold i både militær straffelov § 32 og straffeloven § 152.

På baggrund af efterforskningen måtte det imidlertid også lægges til grund, at forfatteren på et tidspunkt havde ladet den person, der i bogen er kaldt "Eric", gennemlæse et udkast til kapitlet, som han ifølge forfatteren ikke havde bemærkninger til. Forsvarets Efterretningstjeneste, der til brug for efterforskningen afgav en sagkyndig erklæring, havde oplyst, at det ikke fra danske eller udenlandske myndigheder vil være muligt at få nærmere oplysninger om "Eric", uden at der herved vil ske en kompromittering af væsentlige hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar og forholdet til fremmede magter.

Oplysninger om den pågældende, og om hvad han måtte have oplyst over for forfatteren, måtte anses for at være af væsentlig betydning for vurderingen af den subjektive del af gerningsindholdet i militær straffelov § 32 og straffelovens § 152, dvs. om forfatteren havde haft forsæt til lov-

overtrædelsen eller udvist grov uagtsomhed. Under hensyn hertil fandt auditøren, at det heller ikke for så vidt angår videregivelsen af oplysningerne i bogens kapitel 14 ville være muligt at bevise den sigtedes subjektive tilregnelser til lovovertrædelsen.

Auditøren lagde herved også vægt på, at de oplysninger, som ville være nødvendige for at føre beviset, på grund af hensynene til statens sikkerhed, forholdet til fremmede magter og tredjemandes liv eller helbred ikke kunne kræves fremlagt under et retsmøde, heller ikke efter rettens bestemmelse, jf. retsplejelovens § 169, stk. 2, 3. pkt.

Sag nr. 2 – sagerne om den arabiske oversættelse af bogen

Overtrædelse af militær straffelovs § 27, stk. 2, jf. stk. 1

Sag 2009/002203

Østre Landsrets dom af 28. februar 2011.

To officerer fra Forsvarskommandoen (en oberstløjtnant og en kommandør) blev ved Københavns Byret den 10. september 2010 frifundet for pligtforsømmelse af særlig grov karakter ved at have løjet over for forsvarschefen og forsvarsstabschefen omkring henholdsvis fremstillingen af og fremsendelsen til BT af den arabiske oversættelse af dele af Thomas Rathsacks bog "Jæger – I krig med eliten". Byretten lagde ved sin afgørelse vægt på, at den ene af de to officerer fremstillet den arabiske oversættelse af bogen, og at den anden havde fremsendt oversættelsen til BT. Retten lagde endvidere til grund, at de begge på direkte forespørgsel havde afgivet urigtige oplysninger om deres handlinger. Retten frifandt imidlertid de tiltalte, da retten vurderede, at det, de havde afgivet urigtige oplysninger om, ikke vedrørte sikkerheden i tjenesten, men derimod relaterede sig til sagsbehandlingen i Forsvarskommandoen.

Auditøren i København ankede afgørelsen til landsretten, der den 28. februar 2011 idømte den ene af de to officerer 30 dages betinget fængsel og den anden en bøde på 8.000 kr. Landsretten fandt, at de tiltalte ved deres handlinger havde begået pligtforsømmelser af særlig grov karakter. Landsretten lagde vægt på, at de tiltalte ved deres handlinger efter indholdet af og formålet med de militære pligter ved deres handlinger havde tilsidesat grundlæggende krav til tjenesten, hvorfor retten fandt, at der var tale om en pligtforsømmelse af særlig grov karakter.

Sagen er med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret.

De civile straffesagers afslutning

Auditørerne i Københavns anmeldelse om videregivelse af auditørrapporter til TV2

TV2 Nyhederne bragte den 15. december 2009 indslag i udsendelserne kl. 19 og 22, hvor det fremgik, at TV2 Nyhederne var i besiddelse af flere afhøringsrapporter fra den igangværende strafferetlige undersøgelse vedrører to officerer, som er sigtet for overtrædelse af militær straffelov § 27, stk. 2, i forbindelse med den påståede oversættelse til arabisk af Thomas Rathsacks bog, "Jæger – i krig med eliten".

Politirapporter og andre sagsakter i straffesager er af hensyn til efterforskningen ikke offentlige. Det er således ikke tilladt at videregive materiale fra en straffesag til sigtede eller andre, uden at dette på forhånd er godkendt af anklagemyndigheden. Auditørerne i København indgav derfor anmeldelse herom til Københavns Politi.

Københavns Politi indstillede efterforskningen den 10. november 2010.

Forsvarskommandoens anmeldelse af Dagbladet Politiken

Dagbladet Politiken udgav i september 2009 jægerbogen som et tillæg til avisen. Dette medførte en anmeldelse fra Forsvarskommandoen til politiet for at have videregivet fortrolige oplysninger og derved bragt statens sikkerhed i fare.

Københavns Politi indstillede efter det oplyste efterforskningen i december 2010.

Undersøgelse af sager uden for strafferetsplejen

Tjenestemandssager

Forsvarets Auditørkorps varetager efter anmodning fra Forsvarsministeriet og Forsvarets Personeltjeneste behandlingen af sager efter tjenestemandsløven mod tjenestemandsansat civil og militært personel inden for Forsvarsministeriets område.

Vicegeneralauditøren forestår som forhørsleder den tjenestemandretsretlige undersøgelse efter tjenestemandsløven § 20, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af tjenestemandssagen kan der tillige foretages forudgående undersøgelser ved Auditørkorpsets efterforskere.

Efter afslutningen af undersøgelsen afgives en beretning og en indstilling til den rekvirerende myndighed, dvs. Forsvarsministeriet eller Forsvarets Personeltjeneste om sagens afgørelse efter tjenestemandsløvens § 21, stk. 6.

Generalauditoriatet har i 2010 modtaget fem sager fra Forsvarets Personeltjeneste med anmodning om afholdelse af tjenstligt forhør. Sagerne har omhandlet forskellige former for uregelmæssigheder i tjenesten:

Eksempel

Udeblivelse fra tjenesten uden lægeerklæring

En ansat havde haft flere sygefravær og var i den sammenhæng gentagne gange blevet anmodet om fremover at fremskaffe lægeerklæring ved sygdom. Manglende lægeerklæring ved sygdom ville blive betragtet som udeblivelse. Til trods for dette, meldte pågældende sig syg uden at dette blev dokumenteret ved lægeerklæring. Sagen havde ikke en sådan grovhed, at udeblivelsen skulle betragtes som strafbar udeblivelse efter militær straffelov § 25.

Eksempel

Forkert tidsregistrering

I forbindelse med den daglige tidsregistrering var der blevet opdateret forkert i CATS (Cross Application Time Sheet), hvilket medførte udbetaling af

for meget løn. Registreringen var godkendt af nærmeste chef. Sagen kunne ikke anses som strafbar, da der ikke forelå forsæt til berigelse. Det var afgørende, at registreringen var godkendt.

Eksempel

Manglende tilsyn af kantinedrift

I forbindelse med kontroltilsyn af kantiner kunne egenkontrolprogrammer ikke dokumenteres. Endvidere var rengøring mv. mangelfuld. Fødevarer-kontrollen udstedte i den forbindelse bøder til forsvaret. Kantinebestyreren blev herefter tildelt en advarsel. Der blev herefter afholdt forhør med henblik på at afdække, om advarslen var givet med rette.

Eksempel

Uregelmæssigheder ved kantinedrift

Sag indbragt for forhørslederen som følge af administrative og økonomiske uregelmæssigheder ved driften i en kantine.

Eksempel

Bestilling af varer uden fornøden bemyndigelse fra en overordnet

En ansat var blevet bedt om at foretage indkøb for ca. 30.000 kr. Regningen for indkøbene blev ca. 250.000 kr. Den foresatte var ikke blevet underrettet om den markante prisoverskridelse før varerne blev leveret.

Arbejdsskadesager

Forsvarets Auditørkorps yder bistand til forsvarets myndigheder, når der er behov for efterforskning i andre typer af sager. Udover efterforskning i de militære straffesager kan der foretages undersøgelser, hvor det er vigtigt for forsvaret eller Forsvarsministeriet at fastlægge et begivenhedsforløb ("fact-finding") blandt andet til brug for afgørelser i civile (ikke-strafferetlige) sager. Det drejer sig f.eks. om arbejdsskadesager og erstatningssager.

Efter Forsvarsministeriets cirkulære af 27. april 1994 kan der iværksættes efterforskning i alvorligere arbejdsskadesager med henblik på bevissikring til brug for eventuelle erstatningssager mod forsvaret. Efter cirkulæret skal tjenestestedschefen underrette vedkommende auditor eller Generalauditoriatet med henblik på bevissikring til brug for eventuelle erstatningssager, når der opstår arbejdsskader, der medfører hospitalsindlæggelse m.v.

Cirkulæret indeholder en række bestemmelser om behandlingen af sagerne. Cirkulæret er uddybet i Forsvarskommandobestemmelse (FKOBST) 730-2 af januar 2003, pkt. 6, om rapportering af særlige hændelser. Ved alvorlig personskade forstås i bestemmelsen, at der er fare for liv og førlighed, herunder fare for varigt mén. Det følger endvidere af bestemmelsens pkt. 5, at Auditørkorpset skal

underrettes straks og senest inden 48 timer, når en i forsvaret ansat afgår ved døden.

På tilsvarende vis er der efter FKOBST 730-1 af oktober 1995, pkt. 2, mulighed for, at Forsvarets Auditørkorps kan foretage bevissikring i andre typer erstatningssager, hvor forsvarets myndigheder er involveret.

Fastlæggelse af et begivenhedsforløb, hvor personel er kommet alvorligt til skade eller afgået ved døden indgår – nævnt ovenfor – som et led i auditørernes undersøgelser af særlige hændelser i forsvaret. Auditørkorpset foretager på denne baggrund rutinemæssigt undersøgelser til brug for behandlingen af arbejdsskade- eller erstatningssager i beretningsåret.

Den militærjuridiske rådgiverordning i forsvaret og humanitær folkeret m.v.

Artikel 82

Juridiske rådgivere i de væbnede styrker

De Høje Kontraherende Parter skal til enhver tid, og de stridende Parter under en væbnet konflikt, sikre, at juridiske rådgivere er til rådighed, når det er nødvendigt, med henblik på at vejlede militære ledere på passende niveau vedrørende anvendelsen af Konventionerne og denne Protokol og vedrørende den behørigt instruksede, der skal gives de væbnede styrker om dette spørgsmål

Tillægsprotokol I af 18. juni 1977 til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedr. beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter:

Indledning

Efter artikel 82 i Tillægsprotokol I til Genèvekonventionerne skal juridiske rådgivere være til rådighed med henblik på at vejlede militære chefer på passende niveau vedrørende anvendelsen af krigens folkeret og den instruksede, som de væbnede styrker skal have herom.

Ved Danmarks ratifikation af Tillægsprotokollen i 1982 blev ansvaret for denne rådgivning i første omgang pålagt Forsvarets Auditørkorps. Siden 1997 har forsvaret imidlertid haft en gruppe af særligt uddannede militære juridiske rådgivere (MJUR) til at løse denne opgave.

Der er for tiden ti fast tjenstgørende militære juridiske rådgivere fordelt mellem Hærens Operative Kommando (2), Søværnets Operative Kommando (2), Flyvertaktisk Kommando (1), Danske Division, Forsvarsakademiet, Det Danske Internationale Logistikcenter og ved hver af hærens to brigader. Herudover er syv jurister designet som militære juridiske rådgivere til totalforsvarsregionerne og endeligt står ca. 15 jurister til rådighed i pulje ved Forsvarets Personeltjeneste.

Alle rådgivere har en juridisk embedseksamen og skal have gennemgået Generalauditørens grunduddannelse for militære juridiske rådgivere.

Den militærjuridiske rådgivers primære opgave er at rådgive militære chefer om anvendelsen af humanitær folkeret m.v. i planlagte og aktuelle militære operationer, ligesom de med henblik herpå deltager i operationsplanlægning og i militære øvelser for at vurdere juridiske spørgsmål i forbindelse hermed.

Herudover bidrager de til undervisningen i humanitær folkeret og andre juridiske spørgsmål i forsvaret generelt, herunder ikke mindst i forbindelse med den missionsorienterede uddannelse, som gennemføres af forsvarets enheder, inden de bliver udsendt i internationale operationer.

Et vigtigt arbejdsområde for de militære juridiske rådgivere har fra begyndelsen været deltagelse i udsendelserne til de internationale operationer, hvor danske styrker har deltaget. Opgaverne under udsendelse kan ud over den traditionelle folkeretlige rådgivning bestå i en række andre opgaver inden for området "Operational Law" (OPLAW) som f.eks. anden juridisk gennemgang af operationsplanlægning, undervisning i direktiver for magtanvendelse, forhandling af og rådgivning om indholdet af internationale aftaler og behandling af erstatningskrav rettet mod danske udsendte styrker.

Siden etableringen af ordningen i 1997 har militære juridiske rådgivere været udsendt til Albanien, Ungarn, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Kosovo, Eritrea, Sudan, Makedonien, Afghanistan, Irak og til de danske maritime bidrag til Task Force 150 og 151 i Adenbugten samt til Standing NATO Response Maritime Group 1 (SNMG1).

Militærjuridiske rådgivere udsendt til internationale operationer

I 2010 har danske militærjuridiske rådgivere forrettet tjeneste ved det danske sømilitære bidrag til operation "Ocean Shield" som del af Standing NATO Maritime Group 1 i Aden bugten samt ved den danske bataljon i den Internationale Sikkerhedsstyrke i Afghanistan "ISAF".

Forsvarets Auditørkorps' rolle

Forsvarets Auditørkorps og generalauditøren varetager det faglige ansvar for den juridiske rådgiverordning.

De militære juridiske rådgivere skal ved tvivl om fortolkning af humanitær folkeret rette henvendelse til generalauditøren eller dennes repræsentant, der desuden af egen drift i særlige tilfælde kan instruere den militære juridiske rådgiver om den konkrete rådgivning. Generalauditøren råder over en chefkonsulent, der har den primære opgave at forestå den daglige opgaveløsning i forhold til den militære juridiske rådgiverordning. Chefkonsulenten følger således udviklingen inden for humanitær folkeret, informerer rådgiverne herom samt udgiver retningslinjer for og fører fagligt tilsyn med ordningen.

Generalauditariatet er medlem af Regeringens Røde Kors Udvalg, hvori implementering af Danmarks forpligtelser på området for humanitær folkeret drøftes. Udvalget har til opgave at påse Danmarks implementering af forpligtelser på området for den humanitære folkeret. Der har ikke været afholdt møde i udvalget i 2010.

Den militærjuridiske grunduddannelse

Desuden påhviler ansvaret for uddannelsen af rådgiverne i humanitær folkeret m.v. generalauditøren. Det er generalauditøren, der fastsætter uddannelsesmål for rådgiverne inden for krigens folkeret, ligesom han forestår planlægningen og gennemførelsen af uddannelsen. Endvidere kan generalauditøren anbefale kurser, herunder i udlandet, som de militære juridiske rådgivere bør deltage i.

Generalauditøren har på denne baggrund siden 1997 og senest i november-december 2009 afholdt grunduddannelse for militære juridiske rådgivere. Generalauditøren har i forbindelse med afviklingen af kurserne modtaget bistand til gennemførelsen af undervisningen fra blandt andet Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Forsvarsakademiet. men også fra eksterne bidragsydere som Udenrigsministeriet, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Røde Kors og Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre.

Grunduddannelsen består af et 4-ugers intensivt kursus. Det indledes med fire dages militærfaglig uddannelse. Her bliver kursisterne introduceret til forsvarets organisation og opgaver samt til en række elementer af forsvarets virksomhed, der har relevans for arbejdet med folkeret. Programmet for uddannelsens følgende uger omfatter almindelig folkeret, internationale organisationer, menneskerettigheder, herunder samspillet mellem humanitær folkeret og Danmarks retlige regulering af anvendelsen af væbnede styrker i ind- og udland samt krigens folkeret. Navnlig behandlingen af krigens folkeret er meget intensiv og kombineres med mindre øvelser. Endelig indgår der – som en mindre del af kurset – en kort introduktion til andre dele af den militære jura, der præger militærjuristens dagligdag, herunder militær strafferet og disciplinarret. Holdene består typisk af jurister, der enten gør fast daglig tjeneste i forsvaret og forsvarets myndigheder, eller er tilknyttet forsvaret på rådighedskontrakt eller lignende.

Der er ikke afholdt grunduddannelse i 2010, da alle militærjurister har været grunduddannede. Den eksterne efterspørgsel på uddannelsen er derimod øget betydeligt og der arbejdes med forskellige modeller for opdeling af kurset i mindre moduler, der åbner mulighed for at sikre en mere hensigtsmæssig fordeling af de forskellige opgaver forbundet med uddannelsen og som vil kunne skabe grundlag for at henvende sig til en lidt bredere målgruppe og dermed hyppigere afholdelse af hele kurset eller dele heraf.

Seminarer

Grunduddannelsen suppleres løbende med efteruddannelsesseminarer og fællesmøder med et varieret indhold af aktuelle problemstillinger, briefinger fra udsendte MJUR m.v.

Der er i dagene 24. - 26. november 2010 afholdt årligt seminar for militærjuridiske rådgivere i det danske forsvar. For første gang blev seminaret afholdt i samarbejde med Forsvarskommandoen. Resultatet heraf var dækning af et bredere juridisk område end det hidtil har været muligt. Det faglige indhold varierede fra opdatering på den humanitære folkerets udvikling og gennemførelse af en mindre øvelse i humanitær folkeret over pirateri og de juridiske problemstillinger knyttet hertil til drøftelser af de erfaringer man har gjort sig med udarbejdelse af militær manual på området for den humanitære folkeret i Norge.

Forsvarets Auditørkorps er medlem af "International Society for Military Law and the Law of War". Selskabet afholder årlige seminarer og konferencer, og i dagene 25. - 30. maj 2010 deltog en delegation fra Forsvarets Auditørkorps i et seminar i Riga, Letland, under det overordnede tema; "ansvaret for militære chefer og juridiske rådgivere i internationale operationer".

International udvikling

Der kan spores en tendens til at søge parternes adfærd i væbnet konflikt påvirket gennem udgivelse af manualer og håndbøger om områder, der vurderes særligt relevante. I 2010 udgav Harvard Programme on Humanitarian and Conflict Research således en manual om luft- og missil krigsførelse "Manual on Air- and Missile Warfare". Projektets mål har været at samle de gældende regler på i et dokument på et område som har haft stor betydning gennem de seneste mange årtier, men hvor den folkeretlige regulering heraf fortsat er meget spredt. Manualen fremstår som en håndbog for praktikere ud i luftmilitære operationer og opregner gældende folkeret i såvel interne som internationale væbnede konflikter. Der tages i manualen højde for den hastige teknologiske udvikling, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at manualen omfatter ubemandede fly (droner), ligesom et andet af nutidens vanskelige spørgsmål behandles, stater indbyrdes ansvar for eventuelle brud på menneskerettigheder eller humanitær folkeret i koalitionsoperationer sammensat af militært og civilt personel fra mange stater.

Netop spørgsmålet om *statsansvar* optager i disse år mange af de stater, der har været involveret i konflikterne i Kosovo, Irak og Afghanistan. Selvom den humanitære folkerets grundlæggende regler forpligter alle aktører i en væbnet konflikt, er der betydelige forskelle på rækkevidden af stateres konkrete forpligtelser. Det har i de senere år vist sig juridisk udfordrende, at samarbejde med netop konfliktstaterne om pågribelse og retsforfølgning af tilbageholdte kriminelle på staternes område. I henhold til både den humanitære folkeret og menneskerettighederne påhviler det den stat, der har en person i sin varetægt at påse, at den pågældende kan regne med at blive behandlet i overensstemmelse med disse regler – også efter overdragelse. Disse spørgsmål har også i 2010 været under behandling og diskussion i og uden for folketinget ikke mindst i forbindelse med frigivelsen af fortrolige dokumenter fra Irakkonflikten.

Nye internationale dokumenter

”Danmark tiltrådte ved folketingsbeslutning af 17. december 2009 konventionen om klyngeammunition. Konventionen trådte i kraft den 1. august 2010 og indebærer et forbud mod bl.a. anvendelse af klyngeammunition. Danmark har som konsekvens heraf besluttet at udfase de 3 typer klyngeammunition, der var anskaffet til brug i dels artilleri, dels fra fly. Konventionen indebærer ikke noget forbud mod fortsat samarbejde med stater, der ikke har valgt at tiltræde konventionen.

Folketingsbeslutninger og bidrag til besvarelse af spørgsmål fra Folketinget og dets udvalg

Der har i 2010 været stillet forsvarsministeren en række spørgsmål om danske militære styrkers operationer i Irak og Afghanistan, hvoraf nogle spørgsmål har omhandlet dansk personels mulige overtrædelser af den humanitære folkeret. Forsvarets Auditørkorps er i disse sager blevet anmodet om at udarbejde udkast til svar af Forsvarsministeriet.

Ved Forsvarsudvalgets spørgsmål nr. 181 (FOU alm. del 2009-10) blev forsvarsministeren bedt om at oplyse, hvor mange gange Auditørkorpset havde undersøgt episoder i Afghanistan, hvor danske soldater havde eller måske havde været involveret i civile tab. Forsvarsministerens svar havde karakter af en opregning af afsluttede undersøgelser gennemført af Forsvarets Auditørkorps med angivelse af sagens udfald. Se herom afsnittet om efterforskning i missi-onsområder.

Der er ved Forsvarsudvalgets spørgsmål nr. 201-205 (FOU alm. del 2009-10) spurgt yderligere ind til en hændelse den 31. juli 2006, hvorunder britiske styrker nedkæmpede et køretøj og derved dræbte et antal personer under en træfning ved Musa Qala i Afghanistan.

Ved Forsvarsudvalgets spørgsmål nr. 238-240 (FOU alm. del 2009-10) interesserede Forsvarsudvalget sig for om en hændelse gengivet i dokumentarfil-

men ”Armadillo”, hvorunder en dansk soldat med sine udtalelser efterlod en vis tvivl om, hvorvidt en konkret militær operation blev gennemført i overensstemmelse med den humanitære folkerets regler.

Europarådets rekommandation om menneskerettigheder inden for de væbnede styrker

Med henblik på at styrke medlemsstaternes implementering af menneskerettigheder indenfor staternes væbnede styrker, nedsatte Europarådet i 2007 en arbejdsgruppe under Rådets styringskomité for menneskerettigheder med instruks om at udarbejde en rekommandation om emnet. Generalauditoriatet deltog efter Forsvarsministeriets anmodning i arbejdsgruppen. Arbejdet resulterede i en rekommandation, der blev vedtaget af Europarådets Styringskomité for Menneskerettigheder ultimo november 2009 og den 24. februar 2010 tiltrådt af Europarådets Ministerkomité.

Rekommandationen indeholder en række anbefalinger om staters menneskeretlige forpligtelser i forhold til ansatte i staternes væbnede styrker, både under garnisonsforhold og under udsendelse til internationale missioner.

En række af rekommandationens anbefalinger har relevans for Auditørkorpsets opgaveløsning. Det gælder blandt andet i forhold til den europæiske Menneskerettighedskonventions krav om retfærdig rettergang, men rekommandationen indeholder også et afsnit om retten til liv og henvisning til, at der må kræves en uafhængig undersøgelse af omstændighederne omkring soldaters død i tjenesten, og at de personer, der foretager undersøgelsen, bør være uafhængige af de implicerede i hændelsen.

Der er i forhold til Europarådet aftalt national rapportering om implementerende tiltag to år efter vedtagelsen. Rekommandationen er tilgængelig på Europarådets hjemmeside.

Hjemmeværnsloven

§ 7. Som frivillige i hjemmeværnet kan optages mænd og kvinder, som er fyldt 18 år, og som

- 1) har dansk indfødsret, jf. dog stk. 2,
- 2) er egnede til tjeneste i hjemmeværnet,
- 3) er bosiddende her i landet, jf. dog stk. 2, og som
- 4) er værdige til den agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter.

Stk. 2. Forsvarsministeren kan tillade, at en person, der ikke har dansk indfødsret eller ikke er bosiddende her i landet, kan optages som frivillig i hjemmeværnet, når særlige omstændigheder taler derfor og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Stk. 3. Forsvarsministeren kan bestemme, at personer, der er ansat ved bestemte myndigheder og virksomheder, eller som har mødepligt ved forsvarets øvrige myndigheder eller redningsberedskabet, ikke eller kun under bestemte betingelser kan optages som frivillige i hjemmeværnet.

Kriterierne for og kravene til optagelse i Hjemmeværnet

Som udgangspunkt, kan mænd og kvinder, der er fyldt 18 år, optages som frivillige i hjemmeværnet, forudsat at de har dansk indfødsret. De skal endvidere være egnede til tjenesten i hjemmeværnet, være bosiddende i landet og være værdige til den agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter. Det følger af § 7 i hjemmeværnsloven.

Den lokale hjemmeværnsenhed videresender modtagne ansøgninger om medlemskab til Forsvarets Personeltjeneste, der undersøger, vurderer og afgiver fornøden indstilling til Hjemmeværnets Distriktsudvalg, blandt andet vedrørende ansøgers statsborgerskab. Det er hjemmeværnernes distriktsudvalg, der træffer den endelige afgørelse om optagelse af frivillige i hjemmeværnet. Afgørelsen kan ikke påklages.

Hvis ansøgeren ikke har indfødsret og har boet i Danmark i en periode på mindre end 5 år, er det praksis at Forsvarets Personeltjeneste afviser ansøgningen rent administrativt. Der kan dog dispenseres fra denne praksis, hvis det kan dokumenteres at ansøger er værdig til den agtelse og tillid som tjenesten kræver, som det står i Hjemmeværnslovens § 7. Har en ansøger uden indfødsret haft bopæl i Danmark i 5 år og derover, påser Forsvarets Personeltjeneste, at en evt. optagelse ikke strider mod de gældende regler inden for dette område.

Forsvarets Personeltjeneste indhenter ved behandling af alle ansøgninger oplysninger om, hvorvidt personen er registreret i Det Centrale Kriminalregister. Er det tilfældet, anmodes Rigspolitechefen om yderligere oplysninger. Alle oplysninger sendes til Generalauditøren, der på baggrund heraf udarbejder en begrundet udtalelse, som indeholder en vurdering af, om ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering er egnede. Ved vurderingen lægges der vægt på, om udlevering af våbenet (farlighed) samt om tidligere straffe har betydning for den pågældendes værdighed. Udtalelsen sendes til distriktsudvalget. Ordningen er uddybet neden for.

Distriktsudvalget foretager den fornødne oplysning af sagen, herunder oplysninger fra den person, som af under-afdelingschefen er udpeget til at afholde en obligatorisk samtale med ansøgeren, og oplysninger fra andre offentlige myndigheder, f.eks. kommunernes social- og sundhedsforvaltninger, jf. Cirkulære om hjemmeværnets distriktsudvalg, § 5.

Kommandolægen vurderer ligeledes ansøgerens egenhed.

Godkender distriktsudvalget ansøgeren til optagelse, vil Forsvarets Personeltjeneste foranstalte en undersøgelse af, om der i kriminalregistret er indført nyt om ansøgeren under sagens behandling. Er dette tilfældet vil distriktsudvalget modtage ansøgningen til fornyet behandling.

Distriktsudvalget træffer endelig afgørelse om en ansøgers optagelse på baggrund af de indhentede oplysninger, hvis ansøgeren opfylder de fastsatte krav i hjemmeværnsloven.

Forsvarsministeren kan tillade, at en person, der ikke har dansk indfødsret eller ikke er bosiddende her i landet, kan optages som frivillig i hjemmeværnet, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Forsvarsministeren kan bestemme, at personer, der er ansat ved bestemte myndigheder og virksomheder, eller som har mødepligt ved forsvarrets øvrige myndigheder eller redningsberedskabet, ikke eller kun under bestemte betingelser kan optages som frivillige i hjemmeværnet.

Hjemmeværnsdistrikternes nye struktur

Formanden i et distriktsudvalg udpeges af Forsvarsministeriet efter indstilling af Den Kommitterede for hjemmeværnet. Distriktsudvalgets øvrige medlemmer udpeges af Forsvarsministeriet efter indstilling fra hver af landets kommunalbestyrelser, jf. Cirkulære om hjemmeværnets distriktsudvalg, § 3 stk. 2.

Hjemmeværnet er fra årsskiftet 2011 trådt over i en ny struktur med færre, men geografisk større myndigheder sådan som det også er sket inden for eksempelvis politiet.

Hærhjemmeværnets distrikter er bl.a. blevet identiske med landets politikredse, hvilket blandt andet

skyldes, at hjemmeværnet i dag løser så mange opgaver for politiet, at det er mest hensigtsmæssigt med ens grænser. Flyverhjemmeværnet er blevet samlet i et distrikt, mens marinehjemmeværnet fortsat opretholder sine to distrikter i Vest- og Østdanmark. Virksomhedshjemmeværnet bliver et selvstændigt distrikt.

Der er i alt tyve værnsgrensfælles distriktsudvalg fordelt med et til to udvalg ved hvert af de tolv hærhjemmeværnsdistrikter, hvor de er administrativt forankret. Distriktsudvalgene mødes 11-12 gange om året og behandler de indkomne ansøgninger.

Generalauditoriatets personvurderingssager – baggrund og opgaver

Generalauditørens bistand til hjemmeværnsmyndighederne udgør et væsentligt område inden for Auditørkorpsets opgaver uden for strafferetsplejen. Bistanden omfatter en strafferetlig vurdering af ansøgere til og medlemmer af hjemmeværnet i forbindelse med, at disse er sigtet for eller er dømt for strafbare forhold.

Kriterier

Farlighed

I vurderingen indgår visse overtrædelser af straffeloven samt overtrædelser af våbenloven, lov om, euforiserende stoffer og lov om jagt- og vildtforvaltningen

Værdighed

I vurderingen indgår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven samt særlovsovertrædelser, som har medført ubetinget frihedsstraf

De juridiske rammer for generalauditørens vurdering er fastsat på baggrund af en rapport fra Forsvarsministeriets styringsgruppe om et forbedret vurderingssystem i visse personelsager fra 1990.

Forsvarsudvalget har ved sin beretning af 1. oktober 1990 til Folketinget tillige udtrykt, at man fandt, at der burde etableres et system til fremskaffelse og behandling af vandelsoplysninger fra politiet ved optagelse i hjemmeværnet og om medlemmer i hjemmeværnet, herunder at der burde etableres den fornødne registrering i tilknytning hertil. Udvalget lagde i den forbindelse vægt på, at kontrolordningen vedrørende enkeltpersoner etableres i overensstemmelse med tilkendegivelser fra Registertilsynet (nu Datatilsynet), ligesom der skulle indhentes en udtalelse fra generalauditøren til brug for Hjemmeværnskommandoen ved vurdering af enkeltpersoners strafferetlige forhold.

Det nuværende kontrolsystem vedrørende frivillige medlemmer af Hjemmeværnet blev etableret med virkning fra 1. januar 1992 med henblik på at øge sikkerheden med de personer, der som frivillige medlemmer af Hjemmeværnet kan være i besiddelse af skydevåben.

Det fungerer i praksis således, at Rigspolitiet underretter vedkommende politidirektør, når et medlem af hjemmeværnet registreres med strafbare forhold i det Centrale Kriminalregister.

I forbindelse med ansøgning om optagelse i hjemmeværnet, indhenter FPT oplysning om eventuelle tidligere straffe. FPT rekvirerer herefter de relevante akter hos politiet, som sender disse til Generalauditøren.

Det er herefter i overensstemmelse med forvaltningslovens regler politidirektørens afgørelse, om der med eller uden samtykke fra den pågældende skal ske underretning af Hjemmeværnskommandoen.

Vurderinger af egnethed til tjeneste i Hjemmeværnet

- *positiv udtalelse*, dvs. egnet til tjeneste
- *forbeholden positiv udtalelse* ("ikke ganske uegnet") til tjeneste, dvs. behov for skærpet opmærksomhed ved vurderingen af medlemskab
- *belastede negativ udtalelse*, dvs. uegnet til tjeneste

I de tilfælde, hvor denne underretning gives, sendes den strafferetlige afgørelse eller sagens akter til generalauditøren, der her fungerer som konsulent for hjemmeværnsmyndighederne.

Generalauditoriatet foretager herefter en konkret vurdering af sagens strafferetlige elementer og afgiver på den baggrund en udtalelse om den pågældendes egnethed som frivillig i hjemmeværnet. Den endelige afgørelse om medlemskab træffes dog af hjemmeværnsmyndighederne.

Generalauditoriatet afgiver en udtalelse, der kan være positiv, forbeholden positiv eller belastende negativ og anvender i sine udtalelser terminologien "egnet", "ikke ganske uegnet" eller "uegnet". Vurderingen af en person som "ikke ganske uegnet" angiver, at hjemmeværnsmyndighederne på baggrund af de indberettede oplysninger bør have skærpet opmærksomhed med den pågældendes medlemskab.

Proceduren er den samme, når der er tale om *ansøgere* til hjemmeværnet. Der vil dog her altid på forhånd foreligge et samtykke fra den pågældende til at indhente oplysninger hos politiet. Den endelige afgørelse om optagelse i hjemmeværnet træffes af

vedkommende hjemmeværnsafdelings distriktsudvalg. Distriktsudvalget modtager foruden generalauditørens udtalelse også akterne fra de straffesager, der har dannet grundlag for udtalelsen.

Der anvendes to kriterier i forbindelse med egnethedsvurderingen – et farlighedskriterium og et værdighedskriterium.

I farlighedsvurderingen indgår blandt andet registreringer af visse overtrædelser af straffeloven herunder vold, registreringer af overtrædelse af våbenloven, registreringer af overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og registreringer af overtrædelser af lov om jagt- og vildtforvaltningen. I værdighedsvurderingen indgår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven og særlovsovertrædelser, der har medført ubetinget frihedsstraf.

Generalauditoriatet og hjemmeværnsmyndighederne afholder regelmæssigt møder med henblik på erfaringsudveksling m.v.

Behandlede sager i 2010

Der har i beretningsåret været et fald i antallet af indkomne sager i forhold til 2009. Der blev således registreret 564 nye sager i 2010 mod 638 sager i 2009. Omtrent 66 % af sagerne vedrørte ansøgere, og forklaringen på faldet i antallet af forelagte personvurderingssager må navnlig antages at have sammenhæng med øget fokus fra hjemmeværnets side på at formidle betydningen af eventuelle tidligere straffe for optagelsesmulighederne i hjemmeværnet til mulige ansøgere.

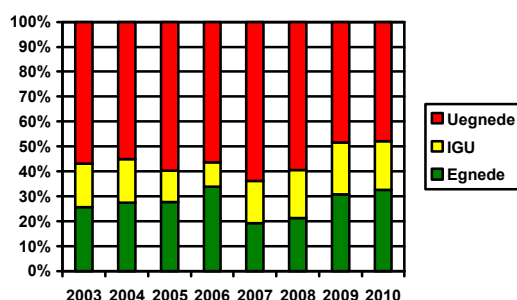
Der foretages en konkret vurdering af hver enkelt sag, men den samlede andel af de negative vurderinger har været relativt konstant over tid.

For medlemmers vedkommende er ca. 40 % af de forelagte personvurderingssager i en årrække faldet ud til en negativ vurdering. I 2008 og 2009 er antallet af negative vurderinger for medlemmer dog ste-

get til ca. 50 %. Det tilsvarende tal for ansøgere har ligget på ca. 60 %.

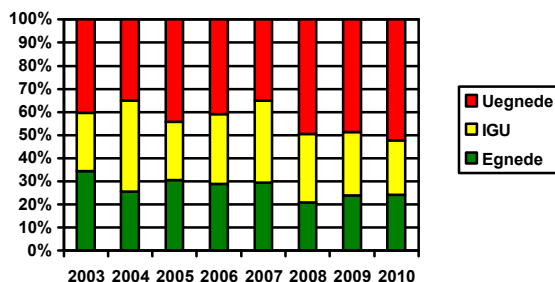
Statistik vedr. ansøgere

Personvurderinger af ansøgere 2003-2010. Fordeling af afgørelser i procent.

Statistik vedr. medlemmer

Personvurderinger af medlemmer 2003-2010. Fordeling af afgørelser i procent.

Bilagsdel

Overordnet forvaltningsgrundlag

Militær retsplejelov, uddrag af lov nr. 531 af 24. juni 2005

Den militære anklagemyndigheds opgaver

§ 6. Generalauditøren og auditørerne påtaler lovovertrædelser i sager, der skal behandles som militære straffesager.

Stk. 2. Ved efterforskningen af militære straffesager bistås auditørerne af auditørfuldmægtige.

Stk. 3. Forsvarsministeren er generalauditøren og auditørerne overordnet og fører tilsyn med disse.

§ 7. Ved behandlingen af militære straffesager varetager generalauditøren henholdsvis auditørerne de opgaver, som efter retsplejeloven er henlagt til Rigsadvokaten henholdsvis statsadvokaterne og politidirektørerne, jf. dog § 9.

Stk. 2. Forsvarsministeren varetager de opgaver inden for den militære strafferetspleje, som efter retsplejeloven er henlagt til justitsministeren.

Stk. 3. Forsvarsministeren varetager i militære straffesager de opgaver, som efter lov om fuldbyrdelse af straf m.v. er tillagt justitsministeren om udsættelse og benådning af fængselsstraffe og om fuldbyrdelse af bødestraffe, jf. lov om fuldbyrdelse af straf m.v. § 10 og § 90, stk. 2.

Stk. 4. Forsvarsministeren fastsætter i militære straffesager nærmere regler om den administrative behandling af sager om benådning og om behandlingen af sager om udsættelse af fængselsstraffe samt om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder og behandlingen af sager om opkrævning af bøder.

Stk. 5. Forsvarsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om, at auditørens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Bistand til den militære anklagemyndighed

§ 8. Militære myndigheder yder auditørerne bistand.

Stk. 2. Politiet yder auditørerne bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan af egen drift foretage uopsættelige efterforskningsskridt i militære straffesager og skal i så fald straks underrette auditøren.

§ 9. I tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse, kan militære myndigheder foretage ethvert uopsætteligt efterforskningsskridt i militære straffesager. Auditøren skal straks underrettes herom.

Stk. 2. Generalauditøren fastsætter nærmere regler om de efterforskningsskridt, der er nævnt i stk. 1, herunder hvilket militært personel der kan foretage disse.

Retsplejeloven, uddrag af lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010

Kapitel 10 (Anklagemyndigheden)

§ 95. De offentlige anklagere er rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektørerne samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af straffesager.

§ 96. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 97. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 98. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, her-

under om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning. Et pålæg i medfør af denne bestemmelse om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning skal være skriftligt og ledsaget af en begrundelse. Endvidere skal Folketingets formand skriftligt underrettes om pålægget. Hvis de hensyn, der er nævnt i § 729 c, stk. 1, gør det påkrævet, kan underretning udsættes. Pålægget betragtes i relation til aktindsigt i medfør af §§ 729 a-d som materiale, politiet har tilvejebragt til brug for sagen.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans, jf. dog bestemmelsen i § 1018 e, stk. 4.

§ 99. Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 100. Til bistand for rigsadvokaten udnævnes en eller flere statsadvokater ved Højesteret.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den Særlige Klageret.

§ 101. Statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager ved landsretterne. Statsadvokaterne varetager endvidere udførelsen af straffesager, der behandles ved byretten under medvirken af nævninger eller under medvirken af domsmænd som følge af tiltaltes beslutning efter § 687.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

§ 102. Fristen for klager efter § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, 1. pkt., og § 101, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt. Det samme gælder bestemmelsen i stk. 1.

§ 103. Justitsministeren fastsætter antallet af statsadvokater og fordelingen af forretningerne mellem disse.

Stk. 2. Rigsadvokaten beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af straffesager for landsretten og af straffesager, der behandles ved byretten under medvirken af nævninger eller under medvirken af domsmænd som følge af tiltaltes beslutning efter § 687.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved landsretten i en enkelt sag.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere sager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 104. Politidirektørerne og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af straffesager ved byretterne jf. dog § 101, stk. 1, og § 103, stk. 2.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved byretten i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politidirektør at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under en anden politidirektør.

§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de personer, der er antaget til bistand for disse eller for en politidirektør ved den retlige behandling af straffesager, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Rigsadvokaten og statsadvokaterne skal i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret, landsretten eller byretten efter reglerne i § 100, stk. 2, § 103,

stk. 3, eller § 104, stk. 2, skal opfylde betingelserne i stk. 1.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan beskikke Forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerstyrelsen til at varetage udførelsen af straffesager for byretten og landsretten i sager vedrørende lov om markedsføring.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan beskikke ansatte i Konkurrencestyrelsen til at varetage udførelsen af straffesager for byretterne i sager vedrørende konkurrenceloven.

§ 106. Virksomhed som advokat udelukker ikke fra antagelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra bemyndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 107. Personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, jf. § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, og § 104, stk. 2, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste.

Cirkulærer og bekendtgørelser vedrørende straffesagsbehandlingen

Generalauditør Meddelelse 3/2010 om fordelingen af forretningerne mellem auditørerne

1. Auditøren i København, Auditøren for Internationale Operationer og Auditøren i Jylland varetager behandlingen af militære straffesager efter militær retsplejelov §§ 6-7.

Fordelingen af opgaverne mellem auditørerne er følgende:

1.1. Auditøren i København varetager forretningerne vedrørende militære eller geografiske lokaliteter m.v. øst for Storebælt, Grønlands Kommando og Færøernes Kommando.

Auditøren har embedskontor i København.

1.2. Auditøren for Internationale Operationer varetager forretningerne vedrørende danske styrker i internationale militære operationer og dansk personel tjenstgørende i udlandet m.v.

Det gælder også i tilfælde, hvor en mistænkt repatrieres eller varigt hjemsendes fra tjeneste i udlandet.

Auditøren har embedskontor i København.

1.3. Auditøren i Jylland varetager forretningerne vedrørende militære eller geografiske lokaliteter m.v. vest for Storebælt.

Auditøren har embedskontor i Karup.

2. Sagerne fordeles efter den militære eller geografiske lokalitet m.v., uanset hvilket militært personel, der måtte gøre tjeneste der.

Dette samme gælder, hvis der er mistanke om strafbart forhold begået under kortvarig tjeneste uden for vedkommende militære eller geografiske lokalitet m.v.

Auditørerne yder gensidig bistand med efterforskningen af militære straffesager.

3. Opstår der tvivl om fordelingen af en sag, afgøres spørgsmålet af Generalauditøren.

Generalauditøren kan pålægge en auditør at overtage behandlingen af en eller flere sager, som efter pkt. 1 henhører under en anden auditør.

4. Meddelelse nr. 1/2010 ophæves.

Note

Sager ved missionsområderne er pr. 15. maj 2011 indtil videre henlagt under Auditøren i København, jf. GM 1/2011.

Generalauditør Meddelelse 5/2007 om Auditørkorpsets udrykninger til missionsområder

- Under henvisning til behovet for at præcisere Forsvarets Auditørkorps (FAUK) hidtidige praksis på området, fastsættes hermed, at personel fra FAUK som udgangspunkt foretager udrykninger til missionsområder med henblik på efterforskning mv. i følgende sagstyper:
 - Militære straffesager, hvor der er mistanke om strafbart forhold begået af dansk militært personel, og hvor sagens karakter og/eller omfang kræver efterforskning ved auditørfuldmægtig.
 - Sager, hvor der er behov for undersøgelse af dansk militært personels magtanvendelse, som resulterer i døde eller alvorligt sårede civile, og hvor der ikke er tale om egentlige kamphandlinger.

- c. Hændelser, herunder ulykker, hvor der er dræbt eller alvorligt tilskadekommet dansk personel.
 - d. Sager, som herudover påkalder sig særlig interesse, hvorfor FAUK tilstedeværelse er ønskelig eller påkrævet, herunder, efter konkret vurdering, hvor relevant militær chef (CH DANCON, CH HOK, SOK eller FTK mv.) anmoder herom.
2. I de under pkt. 1.c. nævnte sager sker udrykningen som følge af behovet for sagsstyring og kontrol med bevissikringen som følge af hændelsens potentielle karakter af straffesag. FAUK opgaver vil navnlig bestå i at yde støtte til og koordinere DANCON og militærpolitiets opgaveløsning i forbindelse med hændelsen, herunder at foretage afhøring af nøglepersonel og evt. nødvendig koordination af efterforskningen med andre myndigheder på stedet (herunder evt. udenlandske myndigheder).
 3. Beslutning om udrykning træffes af auditøren.

Generalauditør Meddelelse 5/2006 af 21. november 2006 om auditørernes adgang til at frafalde tiltale for overtrædelse af militær straffelov

I henhold til retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, jf. militær retsplejelovs § 1 og § 7 fastsættes:

Auditørerne kan frafalde tiltale i medfør af retsplejelovens § 722, når påtale ikke kan anses for påkrævet af militære hensyn

- 1) for overtrædelse af militær straffelov, når den forskyldte straf ikke vil overstige bøde, og forholdet er af ringe strafværdighed
- 2) for overtrædelse af militær straffelovs §§ 11,13,20,23-27, når den pågældende efterfølgende af bedømmelseskommissionen erklæres for "varigt" eller "for tiden" uegnet til militærtjeneste med hjemsendelse til følge, såfremt der skønnes at være en sammenhæng mellem overtrædelsen og baggrunden for kassationen
- 3) for overtrædelse af militær straffelovs §§ 26 og 27 i forbindelse med en ikke betydelig skade, når den pågældende efterfølgende har betalt erstat-

- ning for skaden eller på anden måde har genoprettet en indtrådt skadevirkning
- 4) for overtrædelse af militær straffelovs § 27 i forbindelse med uheld, ulykker, havarier og lignende, når sigtede selv er kommet alvorligt til skade og påtale ikke anses for påkrævet af almene hensyn
- 5) for overtrædelse af militær straffelov begået i udlandet, når udenlandsk myndighed rejser straffesag vedrørende samme begivenhed efter national lovgivning, og overtrædelsen af militær straffelov skønnes af underordnet betydning.

Generalauditørmeddelelse nr. 2/99 ophæves.

Note

Om adgangen til i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, at frafalde tiltale for overtrædelse af straffeloven og den strafbelagte særlovgivning, se Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 621 af 25. juni 2001 om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.

Generalauditørens bekendtgørelse af 4. november 2005 om militære myndigheders adgang til at foretage uopsættelige efterforskningsskridt i tilfælde, hvor auditørens afgørelse ikke kan indhentes

I medfør af § 9, stk. 2, i militær retsplejelov, jf. lov nr. 531 af 24. juni 2005 fastsættes:

§ 1. Er det ikke muligt at komme i kontakt med en repræsentant fra Forsvarets Auditørkorps, kan den militære chef på et tjenestested foretage de efterforskningsskridt i militære straffesager, som i det konkrete tilfælde vurderes som uopsættelige.

Stk. 2. Den militære chef kan i det konkrete tilfælde bemyndige underordnede officerer eller personel af sergentgruppen til at foretage uopsættelige efterforskningsskridt.

Stk. 3. Den militære chef skal hurtigst muligt underrette auditøren om uopsættelige efterforskningsskridt, som er foretaget i medfør af stk. 1 og stk. 2.

Stk. 4. Militærpolitiet kan ligeledes i de stk. 1 nævnte tilfælde foretage uopsættelige

efterforskningskridt. Auditøren og vedkommende militære chef skal straks underrettes herom.

§ 2. Uopsættelige efterforskningskridt kan navnlig bestå i:

- 1) Sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner.
- 2) Besigtigelse af sigtedes og andres ydre, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj.
- 3) Iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, med henblik på at få udstedt lægeerklæring (politiattest).
- 4) Udtagning af blodprøver i de sager som ikke er reguleret i militær retsplejelovs § 15 (vedrørende overtrædelser af militær straffelovs §§ 20 og 21 eller færdselslovens §§ 53 og 54).
- 5) Ransagning på militært område jf. militær retsplejelovs § 12 og retsplejelovens kapitel 73 og beslaglæggelse til sikring af bevismidler eller genstande der bør konfiskeres eller som tilhører forurettede, jf. retsplejelovens kapitel 74.
- 6) Afhøring samt sigtelse af den formodede gerningsmand samt afhøringer af vidner.
- 7) Anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, jf. retsplejelovens § 755, stk. 1.

§ 3. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2006

Note

Se endvidere Generalauditørens vejledning af 19. december 2005 om militære myndigheders adgang til at foretage uopsættelige efterforskningskridt i militære straffesager.

Bødekatalog

Generalauditør Meddelelse 7/2007 af 3. august 2007 om bødetakster for overtrædelse af militær straffelov (rettet 12/2007)

Ved Generalauditørmeddelelse nr. 02/2007 udsendtes vejledende minimumstakster for bøder for overtrædelse af militær straffelov.

Jeg anførte i forbindelse med min meddelelse, at begrundelsen for at udsende et nyt vejledende bødekatalog blandt andet var en følge af, at Rigsadvokaten (RA) i sin meddelelse RM 6/2006 om euforiserende stoffer generelt havde hævet bødeniveauet, ligesom der ved bødeudmålingen nu blev skelnet mellem såvel type som mængde af de euforiserende stoffer.

Ved lov nr. 526 af 6. juni 2007 blev der gennemført en ændring af § 3, stk. 1, 2. pkt., i lov om euforiserende stoffer.

"§ 3, stk. 1, 2. pkt., Ved udmåling af straffen, herunder ved fastsættelse af bøder, skal der lægges vægt på skadevirkningerne af de pågældende stoffer. Advarsel kan i almindelighed ikke meddeles, medmindre sociale forhold taler for at meddele en advarsel og besiddelsen af stoffet er udslag af en stærk afhængighed som følge af et længere og vedvarende misbrug af euforiserende stoffer."

Af bemærkninger til lovforslaget – lfs. 201 af 28. marts 2007 – fremgår blandt andet, at *"Formålet med lovforslaget er for det første, at bødestraffen ved ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug bliver skærpet. Hermed understreges det, at ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer har klare strafferetlige konsekvenser."*

...

"Det er med lovforslaget forudsat, at bødestraffene for ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug skærpes markant, således at bødeniveauet for besiddelse af hash og lignende stoffer til eget forbrug bliver på 2.000 kr. eller mere, og at bøderne for besiddelse af særligt farlige eller skadelige stoffer – f.eks. heroin, kokain, amfetamin og ecstasy – til eget forbrug i intet tilfælde bliver på mindre end 3.000 kr. Desuden er det forudsat, at bøderne forhøjes med 50 procent i andengangs tilfælde og 100 procent ved senere gentagelsestilfælde."

På den baggrund har Rigsadvokaten gennemført en revision af sin meddelelse nr. 6/2006, hvoraf de nye bødepåstande fremgår.

Da militært personel i videst muligt omfang bør ligestilles med civile borgere, finder jeg det rigtigst, at det civile bødeniveau som udgangspunkt anvendes i sammenlignelige tilfælde.

Som en følge af den markante skærpelse af bødestraffen for besiddelse af euforiserende stoffer til eget brug, der blev indført i forbindelse med den ovenfor anførte lov, finder jeg derfor, at bødepåstandene i mere banale sager om besiddelse eller indtagelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område, jf. MS § 22, skal følge bødepåstanden som anført i Rigsadvokatens Meddelelse 6/2006.

Samtidig finder jeg det fortsat af afgørende betydning, at i sager om overtrædelse af § 22, i Militær Straffelov, hvor der samtidig er sket en kompromittering af vagttjeneste eller andre sikkerhedsmæssige opgaver, skal bøden skærpes med 1.000 kr. i forhold til de i Rigsadvokatens Meddelelse anførte bødepåstande. Skærpelsen af bødestraffen ved overtrædelse af Militær Straffelov § 22, har samtidig givet mig anledning til at vurdere, hvorvidt der tillige skal ske en skærpelse i sager om overtrædelse af Militær Straffelov § 20 – om påvirkethed i tjenesten.

Hvis man som følge af indtagelse af euforiserende stoffer, alkohol, bedøvende midler eller på lignende måde, har bragt sig i en tilstand, hvor man ikke er i stand til at varetage tjenesten på fuldt forsvarlig måde, udgør man efter min opfattelse en særlig sikkerhedsrisiko i forbindelse med tjenesten i militæret som følge af omgang med våben og andet farligt eller særligt kostbart materiel.

På den baggrund har jeg fundet det rigtigst, at der i sager om overtrædelse af Militær Straffelov § 20 – om påvirkethed i tjenesten – tillige bør ske en hævelse af bødestraffen, således at der er sammenhæng mellem de bøder der udmåles vedrørende indtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område, jf. Militær Straffelov § 22 og i sager om overtrædelse af Militær Straffelov § 20.

Der kan tillige ved militært hærværk efter Militær Straffelov § 26, stk. 1, sammenlignes med hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1. Derfor bør der også i disse sager, fastsættes bøder i overensstemmelse med Rigsadvokatens Meddelelse nr. 9/2005, med rettelser af september 2006.

Jeg har ikke fundet anledning til at ændre bødepåstandene i de øvrige overtrædelser af Militær Straffelov som blev fastsat i min meddelelse nr. 2/2007. Dog må bødestørrelsen vedrørende overtrædelse af Militær Straffelov § 25, forventes forhøjet væsentligt i forbindelse med en snarlig regulering af bøderne for civile værnepligtige.

På den baggrund fastsættes med virkning fra den **dags dato** følgende vejledende minimumstakster. Ændringer i forhold til min meddelelse nr. 2/2007 i øvrigt er markeret med **fed** skrift.

Bødestørrelsen for de bestemmelser i militær straffelov, der har panderter i militær disciplinarlov:

§ 11 (ulydighed)	1.500 kr.
§ 13 (respektstridig optræden)	1.250 kr.
§ 15 (forskelsbehandling)	1.500 kr.
§ 16 (uberettiget modtagelse af ydelser)	1.500 kr.
§ 17 (myndigheds ikke brug)	1.500 kr.
§ 18 (overordnetes krænkelse)	1.500 kr.
§ 19 (sideordnetes krænkelse)	1.500 kr.
§ 23, stk. 1 (offentlig uorden – synlig beruselse i DK)	750 kr.
§ 23, stk. 2 (offentlig uorden – synlig beruselse i udlandet)	1.500 kr.
§ 24 (vagtforseelse)	1.500 kr.
§ 25 (ulovligt fravær ved første mødedag)	
<u>Første gang</u>	1.200 kr.

<u>Anden gang</u>	1.700 kr.
<u>Tredje gang</u>	2.100 kr.
<u>Fjerde gang</u>	2.800 kr.
(Ved 5. gangs udeblivelse påstås som udgangspunkt frihedsstraf)	
§ 25 (ulovligt fravær efter første mødedag, mere end 10 tjenestedages fravær)	2.000 kr.
§ 26 (militært hærværk)	Se Rigsadvokatens Meddelelse nr. 9/2005 med rettelser
§ 27 (pligtforsømmelse, groft uagtsomt)	1.000 kr.
§ 27 (pligtforsømmelse, forsætligt)	1.500 kr.

Bødestørrelsen for de bestemmelser i militær straffelov, der *ikke* har penderter i militær disciplinarlov:

§ 20 (påvirkethed i tjenesten)	2.000 kr.
(påvirkethed i tjenesten i forbindelse med vagt og lignende)	3.000 kr.
§ 21 (overtrædelse af promillegrænser)	1.500 kr.
§ 22 (narko/euforiserende stoffer)	Se Rigsadvokatens Meddelelse 6/2006 med rettelser.
§ 22 Indtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer i forbindelse med vagt og lignende	Rigsadvokatens Meddelelse 6/2006 med rettelser med til-læg på 1.000 kr.

Ovennævnte takster er udtryk for en undergrænse. I mange tilfælde vil der selvfølgelig skulle fastsættes en højere bøde ud fra alm. udmålingsprincipper – herunder forseelsens grovhed.

Udgangspunktet bør være en forhøjelse på 50 % i 2.-gangs-tilfælde og 100 % i 3.-gangs-tilfælde, hvis fængselsstraf ikke er forskyldt. Også her bør bødesager over 3.000 kr. indbringes for retten.

Der anvendes absolut kumulation ved bøder i medfør af Militær Straffelov § 20, § 22 og § 24.

Jeg skal fortsat anmode om, at væsentlige skærpelser, der vil medføre en bøde på over 3000 kr. forlods indbringes for retten til fastlæggelse af en mere præcis praksis. Der er herved også taget hensyn til, at disse bøder frit vil kunne ankes af tiltalte, jf. RPL § 902, stk. 2. (Tidligere § 962, stk. 2). Dette gælder dog ikke i tilfælde, hvor bøden er fastsat i overensstemmelse med en eventuel fast civil praksis.

Færdselslovsovertrædelser her i landet afgøres i overensstemmelse med Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2000 (med senere rettelser) om sanktionspåstande i færdselssager.

De særlige takster, der anvendes under udsendelse i fredsstøttende operationer er uændrede.

For så vidt angår færdselsforseelser under udsendelse, skal der henvises til HRN 910-005, bilag 2, pkt. 1.2.3.4.

Alle bøder for overtrædelse af militær straffelov bør fortsat tillægges gentagelsesvirkning jf. straffelovens § 81, nr. 1.

Gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning afhænger af en konkret vurdering, men er som udgangspunkt alene begrænset af en 10-årig periode, jf. straffelovens § 84, stk. 3.

Som følge af at værnepligtiges løn for tiden udgør ca. 6.900 kr. pr. måned samt et skattefrit kostpengetillæg på ca. 4.800 kr. pr. måned, er der i almindelighed ikke grundlag for at nedsætte bøden, som følge af særlig lav indkomst.

Samtidig ophæves Generalauditørmeddelelse nr. 02/2007.

Note

Der er foretaget konsekvensrettelser som følge af ændringer i de retningslinjer fra Rigsadvokaten og Hærens Operative Kommando, der er henvist til. For så vidt angår sanktionspåstande i militære straffesager om overtrædelser af straffeloven og den strafbelagte særlovgivning, kan der henvises til Rigsadvokatens meddelelser. Se herom www.rigsadvokaten.dk

Sagsstatistik

1. Det samlede antal oprettede sager oprettet i Forsvarets Auditørkorps

Antal sager oprettet	2006	2007	2008	2009	2010
Straffesager	1.441	1.788	1.831	2015	2072
Hjemmeværnssager 1)		461	598	644	568
Øvrige sager	2)	2)	430	371	396
I alt	2)	2)	2859	3030	3036

Noter

- 1) Heri medregnet generelle sager m.v.
- 2) Ikke tilgængeligt.

2. Straffesager

Anklagevirksomhed 1) 2)	2006	2007	2008	2009	2010
Oprettede sager	1.441	1.788	1.831	2.015	2.072
Verserende sager	3)	3)	554	865	3)
Afsluttede sager 4)	1.296	1.816	1.508	1.834	1629
• heraf vedr. militær straffelov	269	317	277	299	308
• heraf vedr. straffeloven	52	129	94	71	58
• heraf særlov 5)	390	531	638	728	581
• heraf andre 6)	585	839	499	736	682

Noter

- 1) Konkrete straffesager oprettet hos Auditørerne i København og Auditøren i Jylland. Oversigten omfatter ikke generelle sager om strafferet og strafproces samt sager, der er behandlet af Generalauditøren.
- 2) Hvert forhold tælles som en sag.
- 3) Ikke tilgængeligt.
- 4) Vedtagelse af bøde eller ved dom, henlæggelse uden yderligere sagsbehandling, påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, tiltalefrafald efter § 722, stk. 1, og stk. 2, undladelse af efterforskning i medfør af § 749, stk. 1, indstilling af efterforskning i medfør af § 749, stk. 2, samt oversendelse til civil anklagemyndighed (status ved sagens afslutning).
- 5) F.eks. overtrædelser af færdselsloven og våbenloven m.v.
- 6) Sager, der er registreret som undersøgelser, og hvor der ikke siden foreligger en sigtelse. F.eks. indberetninger om konkrete hændelser, der er screenet med henblik på at vurdere, om der skal iværksættes efterforskning eller i øvrigt foretages yderligere. Det drejer sig f.eks. om indberetninger om hændelser i missionsområder om f.eks. beskydning og småhavariet. Kategorien omfatter endvidere sager om Automatisk Trafik Kontrol (ATK), hvor sagen er sendt til politiet til afgørelse, fordi fører ikke er omfattet af den militære retspleje. Opgørelsen omfatter ikke konkret sagsbehandling på baggrund af telefoniske henvendelser fra tjenestestederne om efterforskning og afgrænsningen mellem straffesager og disciplinærsager.

Sanktioner i militære straffesager

Tabel 1. Oversigt over sanktioner i militære straffesager 2010

Karakteren af sanktioner m.v. 1)	2006 2)	%	2007	%	2008	%	2009 3)	%	2010	%
Bødevedtagelse (udenretlig)	375		453	85,1	549	85,7	605	83,7	579	85,1
Tilkendegivelse	Uoplyst		2	0,3	13	2,0	10	1,4	9	1,3
Tiltalefrafald	4		11	2	13	2,0	15	2,1	20 4)	2,9
Dom	37		66	12,4	66	10,3	95	12,9	72	10,6
- heraf frihedsstraf 5)	7		6	1,1	10	1,6	14	1,9	6	0,8
- heraf bødestraf 6)	30		60	11,3	56	8,7	78	10,6	66	9,7
- andet 7)	uoplyst		-	-	-	-	3	0,4	-	-
I alt	395		532		641		725		680	

Noter

- 1) Afgørelser i beretningsåret. Der kan indgå flere forhold i en afgørelse.
- 2) Fordelingen af afgørelsestyper for 2006 er behæftet med usikkerhed.
- 3) Tallene for 2009 er korrigeret på baggrund af afgørelser modtaget efter skæringsdato.
- 4) Herunder 6 udenretlige advarsler.
- 5) Byretsdomme vedr. betinget/ubetinget frihedsstraf/samfundstjeneste. Der foreligger i beretningsåret 5 afgørelser med ubetinget fængsel og 1 afgørelse med betinget fængsel.
- 6) Herunder indenretlig bødevedtagelse.
- 7) Advarsel, strafbortfald m.v.

Tabel 2. Fordelingen af sanktioner (lovgivning)

Fordelingen af sanktioner	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Militær straffelov	144	36,4	214	40,2	230	35,9	295	39,7	276	40,6
Straffeloven	6	1,5	10	1,9	14	2,2	13	1,8	13	1,9
Færdselsloven	240	60,8	301	56,6	384	59,9	406	57,0	382	56,2
Øvrig særlovgivning	5	1,3	7	1,3	13	2,0	11	1,5	9	1,3
I alt	395		532		641		725		680	

Tabel 3a. Fordelingen af sanktioner (værn)

Værnsfordeling	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Forsvarskommandoen							1	0,1	1	0,1

De operative kommandoer									1	0,1
Hæren	288	72,9	416	78,2	444	69,3	590	81,5	538	79,1
Søværnet	55	13,9	51	9,6	68	10,6	56	7,6	56	8,2
Flyvevåbnet	41	10,4	59	11,1	128	20,0	73	10,0	74	10,9
Hjemmeværnet	11	2,8	6	1,5	1	0,1	5	0,8	10	1,5
I alt	395		532		641		725		680	
- heraf udsendte styrker	19	4,8	50	9,4	56	8,7	36	5,0	31	4,6

Tabel 3b. Fordelingen af sanktioner (personelgrupper)

Personelgrupper m.v.	2009	%	2010	%
M3XX og M4XX 1)	90	12,4	77	11,3
M2XX 2)	169	23,3	140	20,6
M1XX 3)	245	33,8	241	35,4
Værnepligtige	215	29,6	215	31,6
Øvrige 4)	6	0,8	7	1,0
I alt	725		680	

Noter

Statistikken er tilføjet personelgrupper med henblik på at gøre den sammenlignelig med Forsvarets Personeltjenestes (FPT) statistik over disciplinarafgørelser.

1) Officersgruppen.

2) Sergentgruppen.

3) Konstabelgruppen, herunder konstabel- og sergentelever.

4) Øvrige, herunder musikere, mekanikere og myndigheder m.v. Der var i beretningsåret 2 afgørelser vedr. myndigheder.

Tabel 4. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Sanktioner - Militær straffelov	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Pligter som underordnet (§ 11 ulydighed m.v.) 1)	10	6,9	4	2,0	2	0,9	13	4,4	7	2,5
Pligter som overordnet/sideordnet m.v. 2)	0		0		0		0	-	0	-
Rusmidler m.v.	35	24,3	47	21,9	46	20,0	48	16,3	42	15,3
§ 20 påvirkethed (alkohol)	23	16	38	17,8	30	13,0	24	8,1	24	8,7
§ 20 påvirkethed (narkotika)	3	2	1		5	2,2	0	-	2	0,7
§ 21 promillegrænser 3)	-	-	-	-	-	-	0	-	0	-
§ 22 narkotikabesiddelse/indtagelse	9	6,25	7		10	4,4	19	6,4	14	5,1
§ 23 offentlig uorden m.v.	-		1		1	0,4	5	1,7	2	0,7

Andre pligtforsømmelser	99	68,75	163	76,1	182	79,1	234	79,3	227	82,2
§ 24 vagtforseelse	2	1,4	4	0,2	10	4,4	6	2,0	5	1,8
§ 25 ulovligt fravær	70	48,6	99	46,2	99	43,0	158	53,6	159	57,8
§ 26 militært hærværk	2	1,4	1	0,05	1	0,4	0	-	1	0,3
§ 27 pligtforsømmelse	25	17,3	59	27,5	72	31,3	70	23,7	62	22,5
§ 27a straffeskærpelse for tortur ⁴⁾	0	-	0	-	0		0		0	-
Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt (§§ 36-38)	0		0		0		0	-	0	-
I alt		144	214		230		295		276	

Noter

- 1) Der har i 2010 været 2 sager vedr. § 11 og 5 sager vedr. § 13.
2) Der har i 2010 ikke været sager af denne karakter.
3) Bekendtgørelsen om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret trådte i kraft 1. april 2009.
4) Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juli 2008.

Tabel 5. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Sanktioner	2006	2007	2008	2009	2010
Straffelov					
Vold m.v.	2	2	3	4	5 ¹⁾
Berigelseskriminalitet	2	4	7	6	3 ²⁾
Andet	2	4	4	3	5 ³⁾
I alt	6	10	14	13	13

Noter

- 1) Overtrædelse af straffelovens § 244 (3) og § 245 (2).
2) Overtrædelse af straffelovens § 276 (2) og § 280 (1).
3) Overtrædelse af straffelovens § 192 a (4) og § 293 a (1).

Tabel 6. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Sanktioner	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Færdselslov										
§ 3 manglende agtpågivenhed	8		3		8	2,1	8	1,9	1	0,3
Hastighedsovertrædelser	163	67,9	193	64,1	266	69,2	263	64,8	259	67,8
- heraf § 4 skiltning	54		63		158	41,1	109	26,8	144	37,6

- heraf § 42 generel	105		123		102	26,5	150	36,9	107	28,0
- heraf § 43 tunge køretøjer	4		7		6	1,6	4	1	8	2,1
§ 53 spirituskørsel	2	0,8	1	0,3	6	1,6	6	1,5	6	1,6
§ 54 kørsel i medicin- eller narkotika påvirket tilstand	1	0,4	1	0,3	0	0	0	-	0	-
§ 56 kørsel uden kørekort	3	1,3	13	4,3	15	3,9	26	6,4	24	6,3
§ 80 undladt brug af sikkerhedssele	35	14,5	76	25,2	76	19,8	73	18	47	12,3
Øvrige bestemmelser	28	11,7	14	4,7	13	3,4	30	7,4	45	11,8
I alt	240		301		384		406		382	
- heraf førerretsfrakendelser	2 1)		3 2)		20	5,2	14	3,4	8	2,1
- heraf klip	uop-		17 3)		72	18,7	63	15,5	74	19,4
	lyst									

Noter

1) -3) Opgørelsen for 2006-2007 er behæftet med usikkerhed.

Tabel 7. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af særlovgivningen

Sanktioner øvrige særlove	2006	2007	2008	2009	2010
Våbenloven/fyrværkeriloven	5	6	11	8	5 1)
Øvrige		1 2)	2 3)	3 4)	4 5)
I alt	5	7	13	11	9

Note

- 1) Der har været 5 sager om overtrædelse af våbenloven i 2010. der har endvidere været 4 sager om overtrædelse af straffelovens bestemmelse om overtrædelse af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder. Se herom tabel 5.
- 2) Arbejdsmiljø.
- 3) Dopinglov (2).
- 4) Dopinglov, arbejdsmiljø og vilkårsovertrædelse.
- 5) Dopinglov (2). Arbejdsmiljølovgivning (2). Den ene af disse sager er den i forrige beretning omtalte Farumsag, hvor bøden blev betalt i beretningsåret.

Hjemmeværnssager (personvurderingssager)

Indkomne sager	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Indkomne sager	569		461		562		638		564	
- heraf sager vedr. medlemmer	337	59	244	53	268	48	224	35	191	34
- heraf sager vedr. ansøgere	232	41	217	47	294	52	414	65	373	66
Behandlede sager i alt	527		463		552		567		645	

Personvurderinger ¹⁾	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Egnet til tjeneste	145	31	104	25	108	21	153	29	179	29
- heraf medlemmer	76		65		48		45		52	
- heraf ansøgere	69		39		60		108		127	
"Ikke ganske uegnet" til tjeneste	99	21	112	26	121	24	124	23	127	36
- heraf medlemmer	79		78		67		51		50	
- heraf ansøgere	20		34		54		73		77	
Uegnet til tjeneste	222	48	206	49	280	55	260	48	299	49
- heraf medlemmer	107		77		113		91		112	
- heraf ansøgere	115		129		167		169		187	
Antal udtalelser	466		422		509		537		605	
Udtalelser vedr. medlemmer	262		220		228		187		214	
Udtalelser vedr. ansøgere	204		202		281		350		391	
Henlagte uden udtalelse ²⁾	61		41		43		30		40	
Behandlede sager i alt	527		463		552		567		645	

Note

- 1) Procent af afgivne udtalelser vedr. henholdsvis medlemmer og ansøgere (afrundet).
- 2) Denne kategori omfatter navnlig sager, hvor medlemmet har udmeldt sig af hjemmeværnet, eller ansøgeren har opgivet sin ansøgning om optagelse i hjemmeværnet, inden generalauditørens udtalelse foreligger.

FORSVARETS AUDITØRKORPS
GENERALAUDITØREN

KASTELLET 14
2100 KØBENHAVN Ø

TELEFON: 7226 5000
TELEFAX: 7226 5035

MAIL: MAIL@FAUK.DK
WEB: WWW.FAUK.DK

CVR.: 16 28 71 80
EAN: 5798000201996

ISBN 978-87-92431-00-4

